

Teu ora, tuque labora, Deus aderit sine mora.

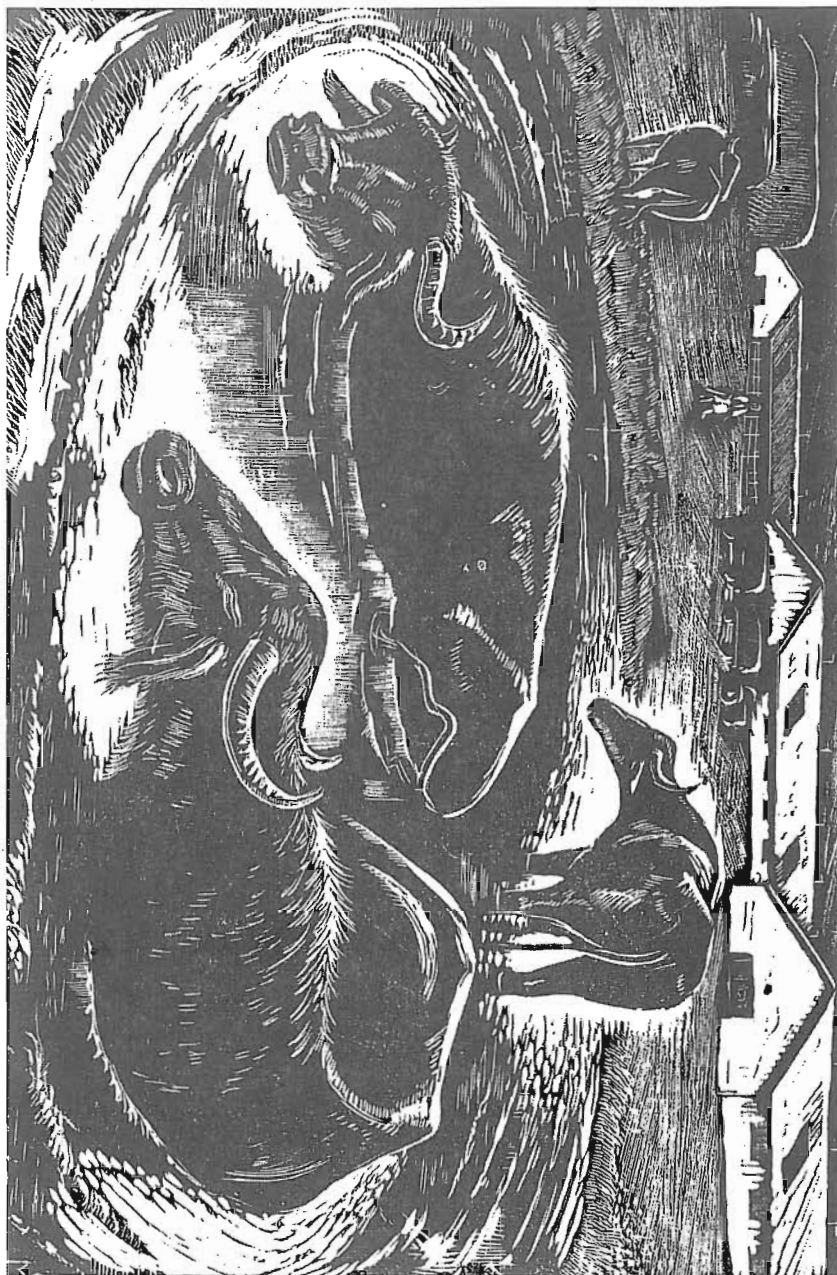

*A teneris affuescere
Fideliter didicisse artes.* *multum est
amollit mores, nec finit esse ferros.*

Szarvasi

KRÓNKA

9. szám 1995

SZARVASI KRÓNIKA

**Közművelődési és helytörténeti
folyóirat**

Szerkesztőbizottság:

Dr. Búzás László
Dr. Kutas Ferenc
Dr. Marjai Gyula
Dr. Molitorisz Pál
Dr. Sipos András

Felelős szerkesztő:

Dr. Kutas Ferenc

Bevezető

A Szarvasi Krónika 9. számát Szarvas város labdarúgó sportjának szenteljük.

Tudjuk, hogy a pillanat nem szerencsés: 1994-ben a magyar labdarúgás eddig soha nem tapasztalt mélypontjára süllyedt. Ennek ellenére ma is a legnépszerűbb sportág. A "foci" szónak most is nagy a varázsa.

Szarvas labdarúgó sportja - a válságtünetek ellenére - történetének legjobb eredményeihez közelít: a Vasas tagja az NB II. mezőnyének. Ennél magasabb osztályban soha nem játszott szarvasi csapat.

Az 1994-ben kapott Nemzeti Sportváros kitüntető címben része van a labdarúgócsapatnak is.

A város is "kitermelte" a maga sztárjait, a tragikus sorsú Bertók Pált, a Kerekes-fivéereket. Sok - későbbi NB I-es futballista itt járta ki a labdarúgás kisiskoláját.

A Krónika végigkíséri a szarvasi labdarúgás történetét, bemutatja csapatait, nevesebb játékosait, szurkolóit, vezetőit. A tabellák, összeállítások dokumentumértékűek, a fényképek felidézik a város egykori és mai focistáit.

Reméljük, szórakoztató és tanulságos írásokkal szolgáljuk Olvasóinkat.

*A Szarvasi Krónika
Szerkesztősége*

Kiadja a Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma.

Felelős kiadó: Dr. Demeter László polgármester.

Készült Fazekas és Fiai nyomdájában Szarvason, 1000 példányban.

Engedélyszám: III/KUL/154/BÉ/19889 HU ISSN 0239-023.

Megjelenik évente egy alkalommal, május hónapban. Egy szám ára: 200 Ft.

Jelenidőben

Dr. Kutas Ferenc

Önkormányzati választások Szarvason 1994

A törvénymódosítás és következményei

A rendszerváltás második, szabad és demokratikus önkormányzati választása alapvetően különbözött az elsőtől. Különbözött rendszerében. Az Országgyűlés módosította az önkormányzati törvényt, így már az **első fordulóban** eldőlt a képviselői helyek sorsa. Az új rend arra ösztönözte a kevésbé esélyes pártokat, hogy a választások előtt koalícióra lépjenek.

Változott a polgármester-választás rendje is: minden településen **közvetlenül** szavazhattak a választók a polgármesterre.

A települési önkormányzat mellett **kisebbségi önkormányzatok** választására is lehetőséget biztosított a módosított törvény.

Végül: a megyei közgyűlés tagjait csak **pártlistákon** lehetett megszavazni.

A választási kampány

A helyi választások rendje is módosult. A korábbi 19 helyett csak 17 tagú testület "jár" a városnak. Tíz képviselő egyéni körzetből, hét a kompenzációs listáról kerülhetett az önkormányzatba. Lehetőség nyílt szlovák és cigány kisebbségi önkormányzat megválasztására is. A korábbival ellentétben a polgármestert is közvetlenül választották.

A helyi kampányt - nyilvánosan - az **SZDSZ** indította. Augusztus 28-án Szabad demokrata piknik címmel rendezett munkaértekezletet, melyen részt vett az SZDSZ több országgyűlési képviselője is. Itt még felmerült az MSZP-vel való összefogás gondolata is.

A következő héten a helyi lapban indította kampányát az MSZP. Listás országgyűlési képviselőjük, **Földesi Zoltán** lett a megyei képviselőcsoport vezetője, ezt méltatták. Egy héttel később már bevallottan is kampánycikkük jelent meg. Az általuk "negatív történések"-nek minősített jelenségeket tették szóvá. Ez a cikk adta meg az egész kampányuk alaphangját. Még ezen a héten **Szöllősi Istvánné** országgyűlési képviselő is megjelent a városban: a nyugdíjasok gyűlésén vett részt.

Az **MDF** szeptember 23-án kezdte kampányát: **Dr. Demeter László** MDF-es polgármester terjedelmes cikksorozatban szállt síkra az EXPO mellett. Ettől kezdve a Polgármester mindvégig a helyi sajtó állandó résztvevője volt: vagy ő írt, vagy vele beszélgettek, vagy róla írtak.

Az SZDSZ szeptember végén bejelentette: önálló polgármesterjelöltet indít **Dr. Réthy Vilmos** személyében.

Október 4-én **Ellenzéki Kerekasztal** elnevezéssel egy koalíciós kísérletet hirdettek meg. Ez azonban olyannyira előkészítetlen volt, hogy a beharangozott polgármesterjelölés is elmaradt, s a szövetség sem jött létre. A résztvevők - Üldözöttek Szövetsége, Szent Korona Társaság, MIÉP, Nyugdíjasok Érdekvédelmi Szervezete, FKGP, KDNP, FIDESZ - dolguk végezetlenül távoztak, s a megbeszélések végleg megszakadtak.

A Szarvas és Vidéke 40. számában kezdődött meg az az éles hangú vita, amely később az MSZP-Ellenzék összecsapássá fajult, és sokszor személyeskedő hangvételben folyt.

Október 14-én jelentette be az FKGP, az MDF és a KDNP, hogy választási szövetséget kötöttek. Később a FIDESZ is csatlakozott hozzájuk. Ekkor jelentették be, hogy polgármesterjelöltjük **Dr. Demeter László**.

Ugyancsak október 14-én hozta hivatalosan is nyilvánosságra az MSZP, hogy polgármesterjelöltje **Földesi Zoltán**, országgyűlési képviselő.

Ezzel gyakorlatilag kialakult az a **hárompólusú** - SZDSZ-MSZP-Ellenzéki koalíció - alakzat, amely a helyi választások fő erőit jelentette.

A Képviselőtestület októberi ülésén az MSZP helyi képviselője felolvasta az MSZP nyilatkozatát, melyben arra kéri a testületet, hogy működésük hátralévő idejében ne hozzon jelentős döntéseket, s készüljön fel a vagyontáadásra. A testület a nyilatkozatot visszautasította: hatalmi arroganciának nevezte. Éles vita bontakozott ki a Szegedi Rádióban és a helyi lap hasábjain. Az álláspontok nem közeledtek.

Az MSZP a Szarvas és Vidéke november 4-i számában nyilvánosságra hozta egyéni jelöltjeinek nevét. Ugyanebben a számban a MIÉP, az MSZDP, egy számmal később a Munkáspárt fogalmazta meg, hogy valószínűleg nem vesz részt a választási küzdelmekben.

A helyi lap november 18-i számában váratlanul új tényező jelentkezett: a **Nagycsaládok Szarvasi Egyesülete (NSZE)**. Minden egyéni körzetben indítottak jelöltet. Polgármesterjelöltet nem, listát viszont állítottak. Ezzel négypólusúvá vált a helyi választási front. Ezt csupán színezte a továbbiakban néhány független képviselőjelölt indulása.

Az SZDSZ is ebben a számban hozta nyilvánosságra jelöltjei nevét. Egy héttel később megjelent a négypartii koalíció jelöltjeinek névsora is. Ezzel az indulók listája teljessé vált.

A november a nagy kampánygyűlések hónapja volt: az MSZP, az SZDSZ, a koalíció és az NSZE is megtartotta nagygyűlését.

Hivatalossá vált a hónap végére az is, hogy mind a szlovákok, mind a cigányok jelöltek állítanak a kisebbségi önkormányzatba.

A Szarvas és Vidéke december 2-i számában közölte a választási bizottság által nyilvántartásba vett jelöltek nevét. A polgármesterjelöltek: Dr. Demeter László (koalíciós), Földesi Zoltán (MSZP), dr. Réthy Vilmos (SZDSZ).

Mind a tíz egyéni körzetben indított jelöltet az SZDSZ, a Koalíció, az MSZP, és az NSZE, öt független jelölt jegyeztette be magát. Egy jelölt indult a szlovák kisebbség nevében. Listát állított a Koalíció, az MSZP és az NSZE, kisebbségi listát a cigány és a szlovák nemzetiség.

(A teljes névsor a Szemle c. rovatban található a 106-107. oldalon.)

A december 11-i választások zavartalanul folytak. Sem rendkívüli esemény, sem óvás nem történt.

A választások eredményei:

Polgármester: Dr. Demeter László (FIDESZ - FKGP - KDNP - MDF, a továbbiakban Koalíció)

Képviselők: 1.sz. választókörizet, Babák Mihály (Koalíció), 2.sz. választókörizet: Dr. Bagi László (MSZP), 3.sz. választókörizet: Lohr Gyula (Koalíció), 4.sz. választókörizet: Bódi János (SZDSZ), 5.sz. választókörizet: Almási István (független), 6.sz. választókörizet: Laurency Jenőné (Független), 7.sz. választókörizet: Dr. Demeter László (Koalíció), 8.sz. választókörizet: Turák Mihály (SZDSZ), 9.sz. választókörizet: Dr. Bencze Sándor (Koalíció), 10. választókörizet: Márton László (SZDSZ).

A kompenzációs listáról jutottak a testületbe:

Kozák Imréné, Dr. Lengyel Albert, Stafira Sándor (MSZP), Dr. Kepenyés János, Misúr Csaba (Koalíció), Dr. Réthy Vilmos (SZDSZ), Dankó Pál (NSZE).

A cigány kisebbségi önkormányzat tagjai:

Bódi László, Kasuba József, Pusztai József, Rác János, Tóth József.

A szlovák Kisebbségi önkormányzat tagjai:

Csasztnan András, Folytán János, Kepenyés András, Mótyán Tibor, Nobik Erzsébet.

(A részletes eredménylista a Szemle c. rovat 1. oldalán található.)

A megyei képviselőtestületbe jutott a pártlistáról:

Dr. Demeter László (MDF), Dr. Kepenyés János (FKGP), Stafira Sándor (MSZP).

A Polgármester és a képviselők 1994. december 21-én letették az esküt. Társadalmi megbízatású alpolgármesterré Dr. Bencze Sándort és Réthy Vilmost egyhangúlag választotta meg az új képviselőtestület.

Kántor Zsolt

Az éjjeli lény

(- "A" nimfának -)

*Az Éjjeli Lény folyton járkal,
menet közben vétekezik.*

*Mindenüti jelen van
és meg nem érkezik.*

*Csak átfut, elillan, megérint
egyszerre él meg több mesét,
mintha kettő volna, pedig egy,
oszthatatlan egész.*

*A halálán is túlszalad,
aztán visszanez, mint aki fél,
beteg nem volt, de élő se tán,
mint akit isten kicserélt.*

Dr. Tímár Jánosné

A Vajda Péter Gimnázium diáklapja: Zsengék

Zsenge: az értelmező szótár szerint "fejlődőben lévő fiatal" a szó jelentése, az irodalomtörténetben így nevezik a fiatalkori alkotásokat. Ez utóbbi jelentést vették figyelembe a lelkes gimnazisták, akik így nevezték el 1863-ban induló diáklapjukat. Középiszolás korban kezd ki keresni az önkifejezés módját a tehetség, ekkor törnek rá a nagy érzelmek, jelentkeznek a világmegváltó nagy gondolatok. Ilyen szempontból is roppant izgalmas lapozgatni a Vajda Péter Gimnázium nagykönyvtárában található diáklapot. Az utókor bölcsességével könnyű megállapítani valakiről: már akkor is látszott, hogy nagy tehetség, vagy éppen tehetségtelen.

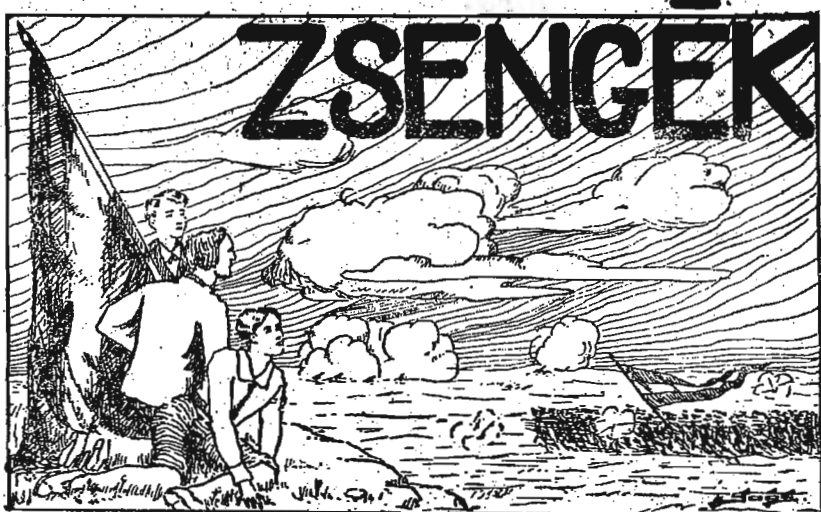
Békés megye sajtóbibliográfiája szerint a lap 1863-ban indult, de 1873-ból való az első nálunk található példány. Sajnos, nem hiánytalanul vannak meg a lapok, főleg azok a példányszámok hiányoznak, amelyekben egy-egy később ismertté vált diák műve jelent meg.

Komoly önképzőköri élet folyt a gimnáziumban, a tanárelnök mellett 7-8. osztályos alelnökök működtek, volt pénztárosa, jegyzője, ellenőre az önképzőkörnek, rovatvezetők, fő- és társszerkesztők dolgoztak a lapnál. Eleinte a kézirat sokszorosították, 1917-től már nyomtatott formában készült a lap.

Szarvas, 1921.

LIX. évfolyam. 2. szám.

November hó.

A szarvasi ág. hitv. ev. főgimnázium „Vajda Péter Önképzőkörének” ifjúsági folyó lapja.

Egyes szám ára
4

Szerkesztik:
PUSZTAY JÓZSEF I. LÁNG DUDÓR

Megjelenik havon-

A címdalalon a "vezércikkek" évfordulókhöz kapcsolódnak, így megemlékeztek márc. 15-ről, az aradi 13-ról, Vajda Péterről, Kazinczy Ferencről. Ezt követte valamilyen irodalmi témával kapcsolatos értekezés, mint Damjanich jelleme, Julius Caesar széptani méltatása, Vörösmarty mint prózaíró. A szerzők között szerepel (mint az iskola tanulója):

Mihály József az iskola későbbi tanára,
Melich János nyelvész,
Szabolcska Mihály költő,
Gyóni Géza költő,
Kemény Gábor pedagógiai szakíró,
Saskó Sámuel és
Szelényi László későbbi középiskolai tanárok,
Rohály Pál későbbi Kondoros urvos.

Érdekes, hogy Melich János későbbi nyelvész a diáklapban természettudományos értekezéssel szerepel: A nap mint hőforrás.

Mendöl Tibornak, a későbbi geográfusnak Lear király és Hamlet tragikái hatása c. értekezése került a Zsengékbe.

A szerkesztők igyekeznek lépést tartani a modern irodalommal is, erről tanúskodik körkérdesük alig négy évvel a Holnap megjelenése után:

"Miképp vélekedik a holnapos-irányról?" Mezőtúrról küldött verset a Zsengéknek Tamkó (Sirató) Károly, s a jeligékből az is kiderül, hogy Ady költészete sem ismeretlen a diákok előtt.

Szép számmal jelentek meg versek is a Zsengékben. Némelyik tele világfájdalommal, a boldogtalan szerelem minden keserűségével, szenvedésével, ahogyan csak tizenévesen tud szenvedni az ember. A szemérmesebb szerzők jeligével küldték be költeményeiket. Egy "gyöngyszem" ezekből:

Tavaszi
VIII. oszt.

Erdő alján egy kis tavon
Röpittem sajkámat,
Miközben egy ilyenforma
Gondolatom támadt.

Most még a szép ifjúságnak
Csendes taván járok,
Enelegve csókolgatják
Hajóm a hullámok.

De há majd a férfikornak
Tengerére érek,
Nem török-e kis hajómat
Össze a szélvizek.

Nem feladatunk szétetikailag értékelni az itt megjelent műveket.

Itt jegyezzük meg, hogy Szabolcska Mihály a későbbi híres költő, Ady ellenfele is publikált diákkorában a Zsengékben. Bár ez a szám hiányzik, erről közvetett bizonyítékunk van: az Életkép című vers egy későbbi számban.

A kalandregények hatását tükrözi A halott bosszúja c. elbeszélés. A színhely a braziliai őserdő, ahol egy farmer nyereségvágyból megöli társát, aki még halála után is bosszút áll. Amikor a gyilkos visszatér a tett színhelyére, a halott testéből előmászó kígyó halálos sebet ejt rajta.

A Zsengékben nemcsak eredeti művek jelentek meg, hanem fordítások is. Heine Mint egy virág c. versének fordítója: "Szabó M."

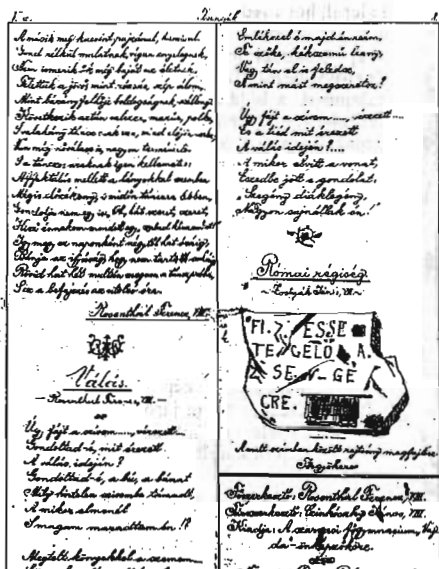
Heine:

Mint egy virág

Mint a virág olyan vagy te
Bájos, szép és ártatlan
Rád tekintek, bú-fájdalom
Hat szívemre váratlan
Úgy érzem, hogy két kezemet
Fölkötöd kell tartanom,
Kérve Istent, óvjon meg ily
Tiszta, szép. s ártatlanon.

Összehasonlításképp olvassuk el ugyanezt egy "profi", Képes Géza fordításában:

Mint egy virág olyan vagy,
Oly tiszta, szép szelíd,
Elnézlek és szívemhez
A bánat közelít.
Kezem véd könyörögve,
Meghallgat tán az Ég:
Ilyen maradj örökre,
Ily kedves, tiszta szép.

Prózát is fordítottak, németből Schopenhauer, angolból Hawthorne, franciából Prévost egy-egy művét. Egy idő után tudatosan fordulnak a szerkesztők a technika, a természet-tudományok felé, így adnak segítséget rádiókészítéshez, indítanak matematika rovatot, értekeznek Darwin elméletéről, a vasúti közlekedés biztonságáról.

Rendszeresen tudósítanak az Önképzőkör munkájáról, üléseiről is. Az egyik elnöki megnyitóban értesülünk arról, hogy 1918-ban megjelentek az első leánytanulók.

A komoly és komolykodó írások jól megfértek egymás mellett. Élményeim Dél-Amerikában címmel jelent meg egy írás S. Jenő tollából. Az alcím: Egy kalandor története. Természetesen nem személyes kalandokról szól az írás, hanem humoros hangvételű képzeletbeli utazásról.

Valódi, személyesen átélt utazásokról szóló élménybeszámolók is megjelentek, ilyen Mátyik Pál, a későbbi diplomata írása "Én mint bácskai szupplikáns" címmel, de igen érdekes a "Fiumétől Velencéjig", a "Kirándulás az Al-Dunára és Erdélybe" című útibeszámoló is.

Nem minden tanulság nélkül valók a szerkesztői üzenetek. A beküldött művekről közölnek időnként szigorú, máskor humoros véleményt, a szerzőket hol biztatják az írásra, hol inkább az írás abbahagyására. Íme egy szerkesztői üzenet: B.M.-hez: Tűzbe felé! Újra felé! Harmadikát még! A többi örömmel közöljük!

Egy másik: Zülffy VIII: Bordala nagyon karcos! Nem közölhető. Időközben anyagi nehézségekbe ütközött a kiadás, 1931-ben a számbavették az addig megjelent műveket. Addig összesen 63 művet közöltek, ebből 36 költeményt, 27 prózai írást.

A szerkesztők úgy mondanak búcsút, hogy reményeik szerint újraéled a diákújság. Nem így történt, azonban így is rendkívül értékes, egyedülálló gyűjtemény a 62 évfolyamot megérett Zsengék.

Hanzó Ildikó

Fürtös akác

Orgonabokor holdárnyéka simogató búvóhelyem.

Lila illatú irgalom:

Megtalál-e a hunyó?

Sötét magányban lámpafény, faárnyék omló házfalon.

Levélgombócok himbálóznak az ölelkező ágakon.

Fürtös akác, estillat, vízzillat, kuruttyolás.

Bambuszfejek billegnek nádlándzsák előtt.

Gesztenye-fia törzsébe jel kerül.

"Júdás pénze" fagyfaltra.

Isten eres remegő keze a szellő.

Megsimogatja a fűszálakat.

Szijaártó Péter

Az ezüsthárs (*Tilia tomentosa*)

A kertekben a hársak voltak az első fák, amelyeket már Mátyás király idején nem hasznukért, hanem a díszértékükért és illatos virágaikért ültettek. Puha, homogén fájukat faragásokhoz, templomi szobrokhoz előszeretettel használták. A hársfajok nagy termetű, szimpodialis hajtásrendszerű, lombhullató fák. Csak az északi féltekén élnek, a mérsékelt égövön a trópusokig. A fajok "határait" különbözőképpen ítélik meg: némely szerző 70 fajt vesz számításba, mások csak 20-ra becsülik. Ennek az a legfőbb oka, hogy nehéz a fajok elhatárolása. A nemzetség fejlődési centruma Délkelet-Elimalájában van. A mérsékelt égövi lombevelő erdők eleyfajai.

Az ezüsthárs

Mintegy 35 m magasságig növő fa. Törzse egyenes, a tövénél gyökérterpeszes, a koronában nagy, erős vázágakra bomló. Szabad állásban kezdetben kúpos, majd széles, tojásdad koronát fejleszt. Hajlamos több törzs képzésére. Ilyen a Szarvasi Arborétumban található legszebb példány is. Kérge sokáig sima, fiatalon ezüstszürke, később sötétszürke repedezett. Gyökérszete kezdetben főgyökeres, az idősebb fák az oldalgyökerekből a felszínhez közel futó gyökérrendszert fejlesztenek. Hajtásai zöldek. Rügyei viszonylag kicsinyek. Levelei kerekdedek, szélük fűrészes, felül kopasz, fonákán csillaszőröktől ezüstszürke. Ezüstszürkés lombozatáról már messziről felismerhető. Néhány nappal korábban fakad, mint a többi hárs. Levelei ősszel sárgára színeződnek. A virágzatok a tavaszi hajtásokon képződnek, a hazai hársak közül a legkésőbb: június-júliusban virágzik. Virágai 6-10 virágú álnyőben nyílnak. A szirmok aránylag kicsinyek, sárgásak, bódító illatúak. Termése fás, vastag falú, gömbölyű tok, szürkén molyhos. Szeptemberben érik. Gyors növekedésű fa. 100 évnél magasabb kort ritkán ér el. Eredeti termőhelyén agresszív terjeszkedésű faj. Tuskóról és gyökérről egyaránt jól sarjadzik. Évenként beveti vágásterületét.

Az ezüsthárs nyugat-pontusi, balkáni flóraelem, a Dinári-hegységtől Moldáviáig, illetve Kis-ázsia észak-nyugati részéig terjed. Horvátországban, Erdély nyugati peremén és a Maros-Tisza közén tömegesen jelenik meg. Elterjedése hazánkban Nagykánizsa, a Balaton déli partja, a Tolnai-hegyhát

Ezüsthárs a faiskolában

Cs. Pataj Mihály: Napraforgók

vonalán van. A Nyírség déli részén, a Mecsekben, a Villányi-hegységben, a Zselicségben és a Tolna-Baranyai-dombvidéken is gyakori. Kontinensünkön Berlin, Varsó, Kijev vonaláig ültetik.

Az ezüsthárs melegkedvelő faj. Az éghajlati szélsőségeinket jól elviseli. A légszárazságot kitűnően bírja. A talajnedvesség ingadozását jól tűri. Fiatalon árnyéktűrő, idős korában azonban meglehetősen fényigényes. Termőhelyét jól árnyékolja, bőséges lombhullatásával a talajt javítja. Társulási-képessége kiváló, tölgyesekkel társul, de előfordul bükkösökben és gyertyános-tölgyesekben is.

Erdészeti szempontból a legértékesebb hazai hársunk. Főleg a bútoriparban keresett. Betegsége, károsítója alig van. Erdőn kívüli fásításra kiválóan alkalmas. Szabályos alakjával, ezüstös lombozatával igen mutatós. Kellemes illatú virágai a nyár derekán értékes méhlegelőt nyújtanak. A hársak közt a legnagyobb mézhozamot adja. A városok száraz, poros levegőjét kitűnően bírja. A melegebb éghajlatú vidékeinken ideális parkfa, de a sósásra az összes többi hársához hasonlóan kényes. Parkokba és sorfának a keskeny koronájú, piramis alakú változatai alkalmasak. Virága, allergiát kiváltó hatása miatt, droggészítés céljára alkalmatlan.

Czipri Éva

Tűz-kert

*villa-kert
mák és cukor
elkevert
vedd magadhoz
eleségül
el ne vegyél
feleségül
megjárja az
ki megvéniül
és utolsót
sáhajt végül
tűz-kert
villa-kert
a szél téged
elkevert*

Kutas Ferenc

Tiltott határátlépés

Itámár Jáoz-Keszt 60 éves

Élmény – nyelv – költészet

A költő sorsa és költészete elválaszthatatlan. Amikor a költői tehetség felszínre tör, azok az élmények formálódnak verssé, amelyeket az addigi életútján szerzett a költő. Ha a poétát fölfedezik, s életútja költői úttá válik, a költészet is alakítja életét. A legelvontabb költészetben is tetten érhető a költő által megélt valóság.

A költő jelentőségét azonban soha nem az átélt élmények jelentősége határozza meg. Az "eseménytelen" életet élő Arany költészete éppúgy klasszikus, mint a mozgalmas életű Petőfié. A hazája határát soha át nem lépő Petőfi legalább olyan értékeset alkotott, mint az Európát bejáró világpolgár Byron. Közös jellemzőjük, hogy a megélt világból egy öntörvényű, saját világot teremtettek.

A költő helyét, kötődését - éljen az bárhol a világban - meghatározza az a nyelv, amelyben költői világa formát ölt. A horvát származású, német neveltetésű, latinos műveltségű Zrínyi Miklós, a szlovák-szerb szülőktől származó Petőfi, a kun anyától, székely-román apától származó József Attila magyar költő, mert magyar nyelven írt, az olasz-lengyel Kostrowiczki-Apollonaire francia, Pavel Országh Hviezdoslav (Országh Pál) szlovák költő. Az említett költők - származásuktól

függetlenül - későbbi költésztük nyelvét anyanyelvként szívták magukba, s az anyanyelvvvel együtt a nemzeti öntudatot is. Hozzájuk hasonló példák sorjázna a világban.

Csak kevesen vannak olyanok, akiknek költői nyelve később, már-már felnőtt korban választott nyelv, még kevesebben, akik e választott nyelven jelentős költővé váltak. Ezek közé tartozik Itámár Jáoz-Keszt héber költő is.

Keszt Pétertől Itámár Jáoz-Kesztig

Keszt Péter Ármin 1934-ben született Szarvason zsidó családban. A Keszt család ősei mintegy 200 éve telepedtek Magyarországra. Anyai ágon egyik dédapja, Josua Silberstein, a váci csodarabbi, író-ember. Biblia- és talmudmagyarázatai megtalálhatók a Jeruzsálemi Nemzeti Könyvtárban. Az apai ág Szarvason telepedett le. A család tagjai a város jómódú polgárai közé tartoztak: kereskedők,

értelmiségiek voltak. Az édesapa, Keszthely Béla külföldön szerzett orvosi diplomát, majd - hazatérve az I. világháborúból - Szarvason telepedett le. Felesége szentesi zsidó családból származott. Két gyermekük született: Marica és Péter.

Keszthely Péter nyolcéves koráig az asszimilálódott zsidó úrigyerekek életét élte. Anyagi javakban nem szűkölködött, s ami a kisvárosban elérhető, azt gyerekként megkapta. A helyi zsidó iskolában kezdte tanulmányait - magyar nyelven. 1942-ben a szarvasi gettóba kerültek (ez Szarvason egy emeletes ház volt), majd egy Bécs-közi faluba szállították a családot mezőgazdasági munkára. Részben a szerencsének, részben az apa orvosi hivatásának köszönhetően a család tagjai megérték a tábor felszabadulását. (Az anyai nagyszülőket Ausztriában megölték.)

1945-ben a család visszatért Szarvasra. A gyerekek pótolták az évszázadot. A nyomozó emlékek elsősorban az édesanyát viselték meg, ezért a család Budapestre költözött. Keszthely Péter az Eötvös Gimnáziumban kezdte meg középiskolai tanulmányait. Egy korábbi, a táborban írt versét elküldte Boldizsár Iván szerkesztőnek, aki közölte. A gimnáziumban tanára volt Komlósi Aladár, az író, költő, irodalom-történész. Hittanára, Jakov Steiner hívta fel a figyelmét a héber nyelvre, amit addig nem is beszélt. Első verseit azonban magyar nyelven írta.

1949-ben nővére férjhez ment, és illegálisan Izraelbe távozott. A család egy sikertelen családjegyzési kísérlet után 1951-ben - szintén illegálisan - elhagyta az országot. Tel-Aviv közelében telepedtek le. Keszthely Péter fölvette az Itámár Jáoz-Keszt nevet. Befejezte középiskoláit, és elvégezte az egyetemet tanár szakon. Nővérellel együtt hamarosan könyvkiadó alapított ÉKED néven. Ennek ma is társtulajdonosa. Felesége tanár.

Héber nyelvű irodalmi munkásságát fordítással kezdte. Első kötete: Szárnyatlan angyal (1959). Első sikeres versciklusa Táj a füstben címmel jelent meg. Témája a holocaust.

Kötetei: Nagy fény; Szemek öröksége (1965), Anyám udvarában (1968 - verseskötetek).

Az útrakelt ház ablakában (önéletrajzi regény - 1970). Csodaszarvas (fordítások a magyar költészetből). Kettős gyökér (tanulmány).

A kettős gyökér talaja

A "Szarvas Városa" - az anyanyelv

A század harmadik évtizedében Szarvas 18 ezer lakosú, nagy területen fekvő mezőváros volt. Egy betonútja, három kockakövel kirakott útja kivételével földutak mentén feküdtek a földszintes, többnyire náddal fedett házak. Az egyik kockaköves utcában, a Szent István (ma Béke) utcában állt a költő szülőháza. (Ma is áll.) Az utcát gömböskák szegélyezték. A vízvezető árkok partján gazdag növényzet burjánzott, többek között a nagy levelű lapu is. A házak kertjét deszkakerítés zárta el a szemek elől. A háza vezető járdát általában virágok szegélyezték, a kertben gyümölcsfák: alma, körte, szilva, ringló, barack, köztük a veteményes.

A város nyugati szegélyén húzódik a Körös holt ága, amely sajátos mikroklímájával sajátos flórát hozott létre. Partján telepítették az Anna- és az Erzsébet-ligetet, a Pepi-kertet (Arborétumot), ide épültek a Bolza-grófok kastélyai. A Bolza-parkban állt a város jelképe, a Szarvas-szobor. (Ez jelenleg a városközpontban van.)

A Körös partján strand és nyaralók, az Erzsébet-liget mögött tenispályák, a város főutcáján "korzó", az Árpád Szálló udvarán a Nyári Színpad rendszeres előadásokkal, szerződött színtársulattal. Dalkar, műkedvelő színjátszócsoporthoz; ezek álltak a városi polgárok rendelkezésére. Ehhez társult a városi elit életében az otthoni teljes kényelem.

Ezt élvezhette a "babaházban" nevelkedett Keszthely Péter 8 éves koráig. Az átélt borzalmak után több évtized távlatából ezért érzi úgy, hogy ez a korszak maga volt a Paradicsom.

A költő családja apai ágon asszimilálódott. Bár az anyai ág még tartotta a vallást és a nyelvet, a szarvasi környezet a feloldódás irányába hat. A gyermek anyanyelve a magyar lesz, a hébert nem ismeri. A vallásgyakorlatuk is csak elemeiben marad meg. "Ma sem tudom az imaszíjakat helyesen elrendezni" - mondja a költő rádióinterjújában.

Korán kezd verselni. "Már gyermekkoromban itthon is írtam verseket - magyarul. A válogatott verseim kötetébe lefotóztam egyet és beletettem. Ez a vers még Magyarországon jelent meg a Képes Figyelő című folyóiratban." "Bergen-Belsenben írtam egy verset. Éhség vagy valami ilyesmi volt a címe. Elküldték Boldizsár Ivánnak, aki akkor lapszerkesztő volt. Nehéz elhinni, hogy gyerek írta - mondta - de ha valóban, akkor nagyon tehetséges." E biztató indulás után sorra születnek versei. A kivándorlás pillanatában "a fiú elégette magyar verseit" - írja Mezei András. Ezt az állítást a költő

cáfolta meg a szarvasi író-olvasó találkozón. Elmondta, hogy édesanyja hagyatékában megmaradt egy füzetnyi verse.

Az Izraelbe érkező diák "belenézett a tükörbe, és azt mondta: ez a száj ezentúl héberül fog beszélni".

Az új haza - a választott nyelv

Ezt a szarvasi "idillt" szakította meg a háború, a deportálás, a haláltábor. A következő hat év már készülődés a távozásra. 1951-ben léptek az "új haza", Izrael földjére.

Idegen világba érkeztek. E tény negatív és pozitív hatásai egyaránt érintették a családot.

Itt mindent előről kellett kezdeni. A menekülők anyagi javaik nagyobb részét nem vihették magukkal. De nemcsak vagyonukat hagyták az "óhazában", hanem az utolsó évtized megaláztatásait, fájó emlékeit is. Bár a Tel-Aviv melletti városban - ahová a család költözik -- sok a magyar, mégis idegen világot találnak. A magyarországi jó termőföldek helyett itt jobbára sivatagok vannak. Más az éghajlat, más a növényzet, mások a virágok, a fák. Más az építészet, mások az emberi szokások, más a vallás szerepe.

És ami a legfontosabb: más a nyelv. "Tudni se akartam a magyar nyelvről" - vallja a költő az egyik interjúban. A héber nyelvre való áttérés nem csupán a kivándorlás következménye. Már budapesti középiskolás korában tanulja a nyelvet. Hittanára olvasott fel neki héber szöveget. "Valami misztikus érzés fogott el: Ez az én nyelvem." Amikor Izraelbe érkeztek, már alapjaiban ismeri. "Életem furcsa folyamata kezdődött itt ... A szüleimmel magyarul beszéltem, de az osztálytársaim előtt szégyelltem."

A folyamat első állomása - fordítás héberre - egyelőre angolból. A második állomás: versírás héberül. Megszületik a Táj füstben c. versciklus a Bergen-Belsen-i élményekből. Harmadik állomás: fordítás magyarból. Elkészül a zsidó költők antológiája (1959). A következő lépés: Megjelenik a Csodaszarvas első kötete: válogatás a klasszikus magyar költészetből. A befejező mozzanat: a héber nyelvű versekben megjelennek a lefordíthatatlan magyar szavak. Ez az egyik sajátosság, eredetiség, ami a héber költészetben Jáoz-Kesztet költőegyniséggel emeli. A héber környezetben egzotikusnak tűnő magyar szavak magukkal viszik jelentésüket. Ezzel párosulnak azok a motívumok, melyek eredete az óhazába nyúlik vissza.

Itámár Jáoz-Keszt átlépett egy határt. Bár eredeti nyelve - zsidó származása ellenére - magyar, s magyarul írta első verseit, költészetének nyelve választott nyelve: a héber. Keszthely Péter átlépett egy határt. Így lett a Péterből Itámár, a Keszthelyből Jáoz-Keszt, izraeli költő, akinek versei mélyén ott rejtőzik egykori nyelve, egykori hazája és szülővárosa.

Tudatosan vált izraeli költővé, egyben a magyar költészet izraeli nagykövetévé.

Itámár Jáoz-Keszt

Tiltott határátlépés

Néha

*rám tör a tikkadt vágy az utazás után,
magamban már csomagolom a szükséges holmikat
a kislámpa fényénél
s elindulok,
hogy hovatarozásomat próbára tegyem.
A tiltott határátlépés éje szakad rám,
míg járom az üres országot,
mint akit sanda szándék más országba menekülni készlet,
mögötte mintha semmibe süllyedni volna a háza.
Az országot forog a sötétség tengelye körül,
összekeveredik a kezdet és a vég -
Valaki megszólít, talán
te, aki múlt vagy már, vagy te, aki
énneltem pihensz,
fületem nem most kéne-e viasszal betömni,
az éjszaka huzata bennem pattanásig feszül.
Elháluskolsz könnyved fölött,
száműzöm magam tán egy éjszakára,
hogy fölmérjem, hová is tartozom.*

Székely Magda fordítása

Tirják László

A Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság megalakulása

A megalakulás körülményei

A Kárpát-medencében élő népek fokozatosan alakították át az Alföld természeti képét. A legnagyobb hatással járó folyamatok közé a szántóföldi művelés megjelenését és elterjedését, a múlt században végrehajtott folyószabályozásokat és az egyre hatékonyabbá váló termelési rendszerek térhódítását sorolhatjuk. A gazdaság robbanásszerű fejlődése azt eredményezte, hogy napjainkban a természeti környezetünk tönkretétele már nem technikai korlátokon, hanem a jövőbe tekintő jószándékon múlik. A népesség növekedése, a települések terjeszkedése és az egyre intenzívebbé váló gazdálkodási formák uralkodóvá válása állandósította a növénytakaró és az állatvilág pusztulási folyamatát. A káros hatások ellensúlyozására már a XIX. században születtek rendelkezések, de a védelem törvényi szabályozás szintjére csak az erdőkről szóló 1935. évi IV. törvénycikk megjelenésével emelkedett. Az Országos Természetvédelmi Tanács (OTvT) 1939. április 17-én tartotta alakuló ülését, mely a természetvédelem intézményesítésének kezdetét jelentette. Az egyre gyorsabban fejlődő természetvédelmi igazgatás többek között védett területek létrehozásával próbálta megőrizni természeti értékeinket. 1994 végére Magyarország 7.6%-a védettség alá került. Védett területeink legrangosabb formája a nemzeti park, melynek első tagját 1973-ban a Hortobágyon hozták létre. Ezt követte a Kiskunsági, Bükk, Aggteleki és a Fertő-Hanság Nemzeti Park megalapítása.

Erdélyi hérics (Adonis transsylvanica) Csorvás mellett

A körösvidéki nemzeti park gondolata a '70-es években vetődött fel először. Két évtizeden át váratott magára a megvalósítás kezdete, míg 1991-ben fordulat következett be. Először az Országgyűlés hozott határozatot a **Körös-Maros Vidéki Nemzeti Park létrehozásáról**, majd kormányrendelet tűzte ki a környezetvédelmi tárca feladatául, hogy alakítsa meg az önálló természetvédelmi igazgatóságot 1994. június 30-ig. Az új intézmény legfontosabb céljaként jelölték meg, hogy a Körösvidék és a Körös-Maros között található védett területek összefogásával, együttes fejlesztésével rakja le a nemzeti park szervezeti, szakmai alapjait, a nemzetközi előírások szigorú szemelölti tartásával.

A nemzeti park létrejöttét támogató társadalmi mozgalmak aktivizálódtak, melyek közül külön ki kell emelni a **Körös-Maros Nemzeti Parkért Egyesület** tevékenységét. Az Egyesületnek sikerült összefognia a közös cél érdekében az intézményeket, az önkormányzatokat és a magánszemélyeket. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a központ elhelyezéséért több békés megyei város vetélkedése. A minisztérium. A Szarvas mellett döntött, mely elsősorban a városvezetés jól szervezett fellépésének, a képviselőtestület támogatásának, az Öntözési Kutatóintézet székház felajánlásának és a város környezeti kérdésekhez kötődő intézményrendszerének köszönhető. A 16/1994. (V.13.) KTM rendelet május 21-ével megalakította az ország kilencedik önálló természetvédelmi közigazgatási egységét, a **Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóságot**. Székháza a század elején épített annaliget Bolza-kastély lett.

Az Igazgatóság illetékességi területe Békés megyét, Csongrád megye keleti felét és egyes Jász-Nagykun-Szolnok megyébe átnyúló részeket foglal magába, összesen 800 ezer hektáron. A területi munkatársak (13 fő) a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságától kerültek át. Működési területén ellátja a védett élővilág, az országos jelentőségű védett természeti értékek, illetve egyéb természetvédelmi feladatok elsődleges hatóságai, szakhatóságai jogkörét (általános tájvédelem, erdővagyonvédelem, környezeti hatástanulmány stb.). Az országos jelentőségű védett területek (5 tájvédelmi körzet, 8 természetvédelmi terület) esetében a természetvédelmi kezelés és az értékek bemutatása is az intézmény feladata (kivéve Szarvasi Arborétum, Szarvasi történelmi Emlékhely). A védett területek nagysága 36192 hektárt tesz ki, mely a tervezett bővítésekkel együtt 50-55.000 hektárra fog emelkedni.

A természeti környezet változása a Körösvidéken, a Körös-Maros közén

A pliocénben bekövetkezett a pannoniai beltől teljes záródása, a medence vize kezdett visszahúzódni, mellyel kezdetét vette az alföldi folyók lassú kialakulása. A tiszai vízrendszer (a Körösök és a Maros is idetartozik) szűken értelmezett történetét az ó-pleisztocén kezdetéig vetíti vissza a kutatók

A Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság székháza (Bolza-kastély, Anna-liget)

Fiatal tüzokok a Dévaványai Tüzoktelepen

többsége. A Körösök a középső-pleisztocénban még délebbre folytak, míg a Maros fattyúágai a holocén kezdetén, a jelenlegi medervonalnál jóval északabbra is elvándoroltak. Ezekhez, a mára elhagyott folyómedrekhez kötődik számos természeti értékünk. Ilyen például a kardoskúti Fehértó is, amely az ós-Maros egyik folyóvölgyének ellaposodott, szikes teknője. A domborzati viszonyok kialakításában a folyók munkája mellett a pleisztocénkori löszlerakódásnak volt kiemelkedő szerepe. A Körös-Maros közén nagyterjedésű, egybefüggő területeket borít a 2-3 méteres infúziós löszképződmény.

Éghajlati periodicitások jellemezték a pleisztocén utolsó eljegesedési ciklusát követő felmelegedést. Ezeknek a klímaváltozásoknak a hatására a növényzet és az állatvilág összetétele folyamatosan változott, egyes populációk elterjedési területe leszűkült, míg másoké hihetetlen gyorsasággal megnőtt. 4500 évvel ezelőtt el kezdett emelkedni a lehullott csapadék mennyisége, a hőmérséklet pedig hűvösebbre fordult. Ez a szubboreális korszak teremtette meg a környezeti feltételeit a hegyvidéki fajok (bükk, gyertyán) alföldi terjeszkedésének. Mintegy 2800 éve újabb éghajlati fordulat következett be, a csapadék mennyisége ismét csökkent, a korszakot jellemző bükk folyamatosan visszahúzódtott, a tölgy pedig előretört. Ez a klímaperiódus jellemzi napjainkat is.

A Körösvidéken ezer évvel ezelőtt még szerteágazó vízfolyások, nagyterjedésű mocsarak, a folyók mentén vízjárta ártéri erdők uralták a tájat. A Körös-Maros közén pedig erdőfoltokkal, pusztai cserjésekkel, pusztákkal, mélyfekvésű laposokkal tarkított löszpusztagyeppek, illetve sok helyen a művelt vagy a művelés után elvadult szántóföldek határozták meg a vidék arculatát. Azóta a táj alaposan megváltozott, az emberek természetátalakító tevékenysége egyre erőteljesebbé vált, művelésbe fogták a folyók partosabb részeit, feltörték a kiváló talajadottságokra utaló löszpusztagyeppeket. A növekvő népesség a faigényét (épület-, szerszám-, tűzifa) csak az erdők, facsoportok pusztításával tudta kielégíteni. A XIX. század nagy folyószabályozásai a Körösvidék arculatának teljes átalakulását eredményezték. A lecsapolt Kis- és Nagy-Sárrét helyén másodlagos puszták alakultak ki.

A II. világháború után a mezőgazdaság gyors fejlődésének lehetünk tanúi, amely a táj arculatának átalakításában is meghatározó tényezővé vált. Szántóföldi művelésbe vontak minden hasznosítható földterületet, melyre talán legjellemzőbb példa, hogy Békés megyének a '90-es évek elején több mint 73 %-a szántó. A rétek, legelők területi aránya csökkent, a megmaradt gyepnek eredeti növényfajtaikait pedig a felülvetés és a műtrágyázás tette tönkre sok helyen. Az intenzíven művelt területek közé ékelődve maradtak fenn természeti kincseink, a természetes viszonyokat tükröző árterek, pusztáink.

Ezek a mozaikszerűen elhelyezkedő természetközeli szigetek - melyek döntő többsége védett vagy védett lesz -, fogják alkotni a Körös-Maros Nemzeti Park magterületeit.

Az Igazgatóság természeti értékei

A természeti értékek egyik fő csoportja a *Körösök vízrendszeréhez* kapcsolódik, számos értékes *holtág és ártéri erdő* őrzi a letűnt vízivilág emlékét. Gyakori még a jégkorszak után visszahúzódó védett sulyom (*Trapa natans* L.) és rucaöröm (*Salvinia natans* L.), a hullámtér fűz-nyár erdeit pedig a ligeti szőlő (*Vitis silvestris* Gmel.) liánrendszere szövi áthatolhatatlan sűrűséggé. Dr. Kovács Gyula a körösmenti erdőkben fedezte fel azt az új csigafajt (*Hygromia kovacsii* VARGA & PINTÉR 1972.), amely azóta is a nevét viseli. Nemzetközi érdeklődést váltott ki a sárgás szitakötő (*Gomphus flavipes* Char.) nagy egyed-sűrűségű populációjának részletes feltérképezése a Körösvölgyi Természetvédelmi Területen; hiszen ez a faj a Berni Konvenció kiemelten védendő értékei közé tartozik. Az ártéri éjszakák csendjét megtörő harisok (*Crex crex* L.), az augusztusban megpihenő fekete gólyák (*Ciconia nigra* L.) és a félreeső folyókúgokban megbúvó vidracsaládok (*Lutra lutra* L.) is féltett kincsei a magyar természetvédelemnek.

Valamikor a Berettyó és a Hortobágy elfolyó vizei táplálatak a Nagy-Sárrétet, a Sebes-Körös szétterülő vizeit pedig a Kis-Sárrét mélyfeknésű teknője fogadta be. A hajdani *mocsárvilágból* száradunk végére már csak levéltári jegyzetek vagy távolbatűnő emléktöredékek maradtak, a legszebb mocsártavaink is csak halvány emlékeztetői a betyárvilág üldözöttjeinek menedéket adó nádrengetegnek. A két legértékesebb mocsárfolt Biharugra és Körösnagyharsány határában található. (Ugrai-rét, Sző-rét). A magasabb térszintek nedves rétjein tenyészik a mocsári kosbor két alfaja (*Orchis laxiflora* ssp. *palustris* et *elegans*), míg a nádasok mélye kanalasgémeknek (*Platalea leucorodia* L.), nagyköcsagoknak (*Egretta alba* L.) és nyári lúdoknak (*Anser anser* L.) ad otthont.

A természetes vízfelületeink eltűnését (folyószabályozás, belvízelvezetés, melioráció) részben ellensúlyozták a *térség mesterséges halastavai*. A fészkelő és a vonuló vízimadarak kedvelt pihenő- és gyülekezési helyeivé váltak. Békés megye legjelentősebb halastórendszere a begécsi-biharugrai tórendszer (Biharugrai Tájvédelmi Körzet). A fészkelő madárfajok közül a gémféléken kívül a vörösnagyú vöcsköt (*Podiceps griseigena* Bodd.), a nagyszámú nyári lúdat (*Anser anser* L.), a ritka szerezcsenisírályt (*Larus melanocephalus* Temm.) és az egyes években 70-80 párosra is felduzzadó gúlipán (*Recurvirostra avosetta* L.) állományt érdemes kiemelni. A rétisások (Haliaeetus albicilla) teledállománya évről-évre nő, 1994 decemberében 34 madarat figyeltek meg a rendszeres éjszakai helyükön.

Az ártéri területek mellett a *szikes puszták* adják a tervezett nemzeti park másik legfontosabb tájformáját. A puszták védett növényfajai között kiemelkedő helyet foglal el a Biharugra térségében ezres tőszámmal tenyésző agárkosbor (*Orchis morio* L.), valamint szintén a Biharugrai Tájvédelmi Körzet nedves rétjeit, szikes laposait elborító, tízezer fátolyos (*Iris spuria* L.) és szibériai nőszirom (*Iris sibirica* L.) állomány. 1870-ben Borbás Vince új növényfajt fedezett fel Békés megyében, a sziki lórumot (*Rumex pseudonatronatus* Borb.). A Pitvarosi Tájvédelmi Körzetben él hazánk egyik legnagyobb vetővirág (*Sternbergia colchiciflora* W. et K.) állománya.

A *pusztán élő madarak* közül elsőként a tűzokot (*Otis tarda* L.) kell megemlíteni, hiszen a magyar populáció közel egyharmada Dévaványa térségében koncentrálódik. A Dévaványai Tájvédelmi Körzetben található a Tűzoktelep, melynek feladata a régió tűzokvédelmének megszervezése, az ezzel kapcsolatos állami feladatok összefogása és egy bemutató, keltető, visszavádító komplexum üzemeltetése. A szikes gyep fokozottan védett fészkelői között találjuk az ugartyúkot (*Burhinus oedipnemus* L.), a réti fülesbaglyot (*Asio flammeus* Pont.) és a rizstelepeket övező mezőgazdasági kultúrákba áttelepülő székicsért (*Glareola pratensis* L.). A tűzok közeli rokonának, a rezneknek (*Otis tetraz L.*) az utolsó 2 hazai fészkelését (Cserebökény, Kardoskút) is a békés-csongrádi pusztákon bizonyították. A sekély vízű szikes tavak peremréseinek féltett ritkasága a fokozottan védett széki lile (*Charadrius alexandrinus* L.), gúlipán (*Recurvirostra avosetta* L.) és gólyatöcs (*Himantopus himantopus* L.). Külön kell kiemelni az ős-Maros medrében kialakult, a gazdag természet- és kultúrtörténeti emlékek együttesét magába foglaló kardoskúti Fehértavat. A Fehértó a Tiszántúl egyik legfontosabb madárvonulási központja, a Ramsari-egyezmény hatálya alá tartozik. Az Igazgatóság a tó szomszédságában lévő Sóstói-telepen tartja a kezelésében lévő génbanki szürkemárha, racka és cigánya állományt és az állományfejlesztési célkitűzések is ide összpontosulnak.

Az Igazgatóság működési területének jelentős részét (Körös-Maros köze) mezőszégi talajok borítják, melyek eredetileg a *lőszpusztagyep*eknek adtak otthont. Ezekből a növénytakasulásokból már csak mutatóba maradt néhány folt kunhalmokon, határmentyéken, földvárak oldalában. A-Battonya

határában található 20 hektáros Kistompai lőszpusztagyep országos viszonylatban is egyedülálló. Két olyan növényfajunk van, amely hazánkban csak Békés megyében található. Az erdélyi hérics (*Adonis transilvanica* Simonovich) egyetlen termőhelye Csorvás közelében, a kónya zsálya (*Salvia nutans* L.) két utolsó előfordulása pedig a Tatársánci ősgyepen és Kondoroson az országút oldalában található.

A Természetvédelmi Igazgatóság nemzeti parkhoz kapcsolódó feladatai

Minden nemzeti parknak vannak törzsterületei, melyeket 3 zónára célszerű osztani:

A zóna - szigorúan védett; belépés csak engedéllyel; gazdálkodás csak a természetvédelmi fenntartást szolgálhatja;

B zóna - a szigorúan védett A zónákat veszi körül; elsődleges szerepe a külső hatások felfogása, puffertelése; gazdálkodási tevékenység korlátozottan folytatható;

C zóna - a látogatható, külső területeket foglalja magába, az értékek bemutatására létrehozandó fogadó egységeket (múzeum, oktatóközpont, megfigyelő pontok) itt kell kiépíteni;

A védett területek természeti viszonyok nyugvó, részleges zónabeosztása az elmúlt évek (1991-1993) során elkészült.

Az Igazgatóság célirányos feladatai

1. Minden tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, új védetté nyilvánítás *elméleti zónabeosztásának* elkészítése.

2. A *zónabeosztások illesztése* a jelenlegi és távlati lehetőségekhez (birtokviszonyok, gazdálkodási formák stb.), a nemzeti park egységeinek pontos meghatározása, figyelembe véve az egyes részek kapcsolódási-rendszerét.

3. A kijelölt területeken - a zónabeosztásoknak megfelelően - a *hatósági intézkedések feladat*tervét összeállítani (pl. vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás új tevékenységi körének meghatározása).

4. A *bemutató központok* helyét meghatározni, kialakításukat megkezdeni:
- természeti, régészeti, néprajzi értékek, régi magyar háziállatfajták bemutatási feltételrendszerének megteremtése,
- idegenforgalmi fejlesztési terv-elkészítése,
- minden bemutató egység esetén komplex megvalósíthatósági tanulmány összeállítása.

5. A fenti négy pontban meghatározott feladatok alapján az egységes Nemzeti Park Kerettervnek és az ütemezést is magába foglaló Részletes Megvalósítási Tervnek az elkészítése.

A Körös-Maros Nemzeti Park megvalósítása, egységeinek megfelelő színvonalú felépítése, hosszú és nehéz feladat. Döntő lépésnek tekinthetjük a Természetvédelmi Igazgatóság 1994 évi megalapítását. Reméljük, hogy a kitűzött célok a társadalom, az önkormányzatok, a különböző intézmények, a társadalmi szervezetek és az állampolgárok támogatásával a közeljövőben megvalósíthatók.

Itámár Jáoz-Keszt

Éjjeli kísértés

*Te már aludtál,
én meg hallgattam a gyerekek nyugodt szuszogását,
amint a falóra tik-takjára járt,
nem is volt más, csak holmi mocorgás
a szekrény-aljába zsúfolt könyvek között.
Mintha zizzentek volna,
mintha maguktól lapozódtak volna,
hogy fakult ruhájuk leplein át
testük fehérét fölfedjék nekem,
addig-addig, míg kelleetlenül utánuk nyúltam,
s feléjük fordítottam arcomat.
És ime, rég-felejtett könyvek léptek elém,
zibongó elégtételt követelve,
ama régi, megtagadott anyanyelvemen írt
kötetek tusázva szeretetért,
hogy kezembe kapcsolódjanak,
hogy vonszoljanak az ajtó felé -
míg te alszol,
míg a gyerekek az ágyban,
míg kintről hűvös érintésű szél.
És megrémíteti a kiszolgáltatottság:
hátha elkiáltom magam,
én, ki nem tudhatom, milyen
nyelven álmodom éjjelente.*

Nemes Nagy Ágnes fordítása.

Szarvasonról indultam....

Kutas Gabriella

Nagyon boldog voltam Szarvason

75 perc Cs. Pataj Mihály műtermében

Elég nehezen jött össze ez az interjú. A telefon-egyeztetés még simán ment, de amikor a megbeszélte időpontban a műterem ajtaja elé értem (két emelet kerékpár-cipelés után), éppen kinyílt az ajtó. Átcikázott a gondolat rajtam, hogy vajon ennyire vár már? Aztán meghökkenétek tekintete és homlokráncolása hatására el is szállt ez a gondolat, kiderült, hogy (ez már a második megbeszélte időpont volt) most sem ér rá. De azért rendkívül kedves volt:

- Jöjjön be, hozza be a kerékpárt! Honnan jön? Messziről? Jöjjön, nézzen körül! Jaj, most mit csinálunk? Négy órára elígérkeztem. Tudja mit, útközben majd válaszolok a kérdéseire. Hozza magával a magnót. Jó lesz úgy?

Én nem tartozom a száguldó riporterek fajtájához. Úgyhogy másik időpontot javasoltam. Végül kompromisszumos megoldás született:

- Tudja mit? Jöjjön vissza öt órára. Addig sétáljon a városban, hagyja itt a magnót, hagyja itt a kerékpárt is! Üljön be egy cukrászdába!

Öt óra körül kicsit aggódva mentem vissza, hátha megint közbejön valami, de otthon volt, riportra készen.

Kicsi, a zajos belváros közepén fekvő, festékszagú, képekkel teli lakás a műterem. A legnagyobb helyiségben a földön is sorakoznak egymás mellett a frissen készült képek.

A Művész Úr nagy lendülettel vezetett körbe.

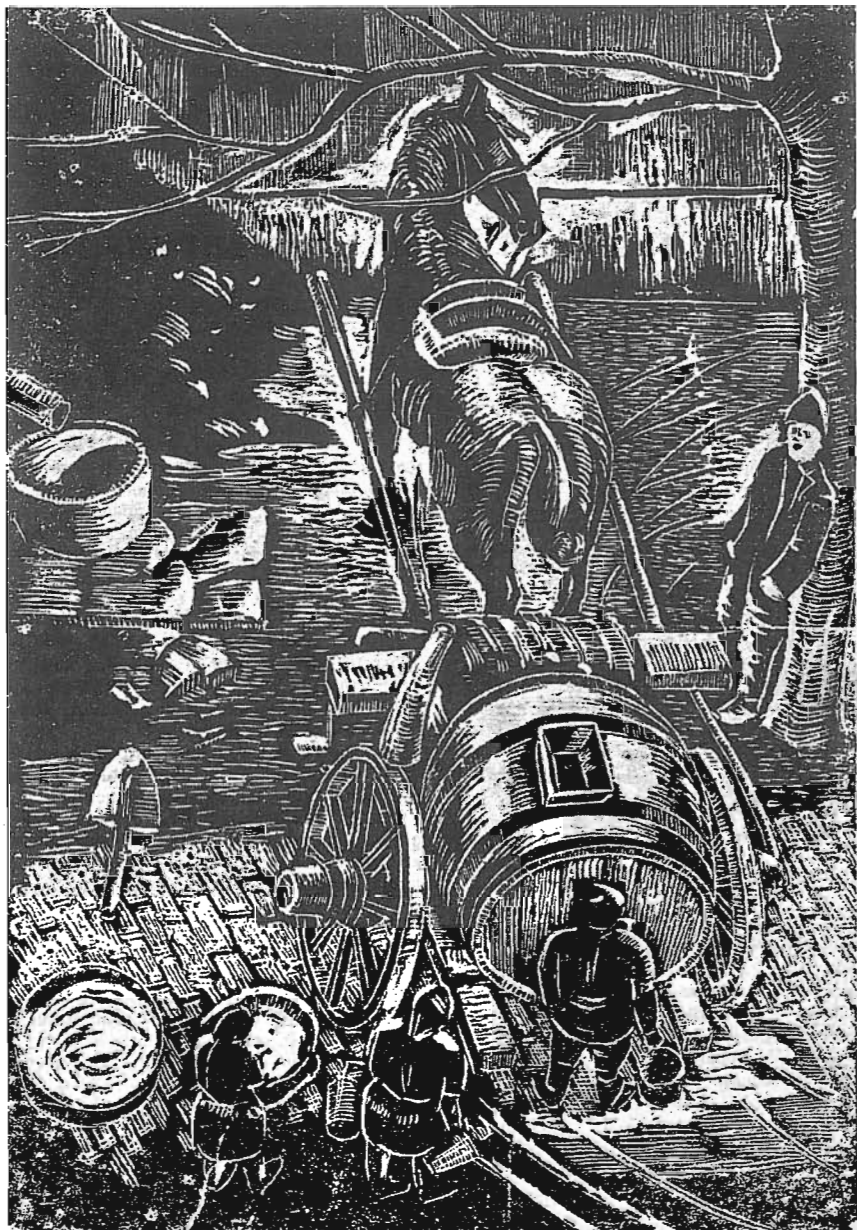
- Ezek itt, Amerikába mennek! Azokat úgy viszik, mint a cukrot! Tudja miért? A nők miatt. És érdekes, legtöbbet éppen a nők viszik. És különben is én vagyok a legolcsóbb. Nincs pénzük az embereknek. Részletre szokták venni a legtöbb képet. Látja, ez itt a könyvtár, rengeteg könyvem van.

A családi fényképeknél elidőzik. Boldogan mutatja a három fiúunokáját, saját kertes házát, kertjét, ahogyan ő mondja: "arborétumát". Azután leül, és várja a kérdéseket. Illetve dehogyan várja! Kiveszi a mikrofont a kezemből, vesz egy nagy lélegzetet, és mesélni kezd.

◆ ◆ ◆

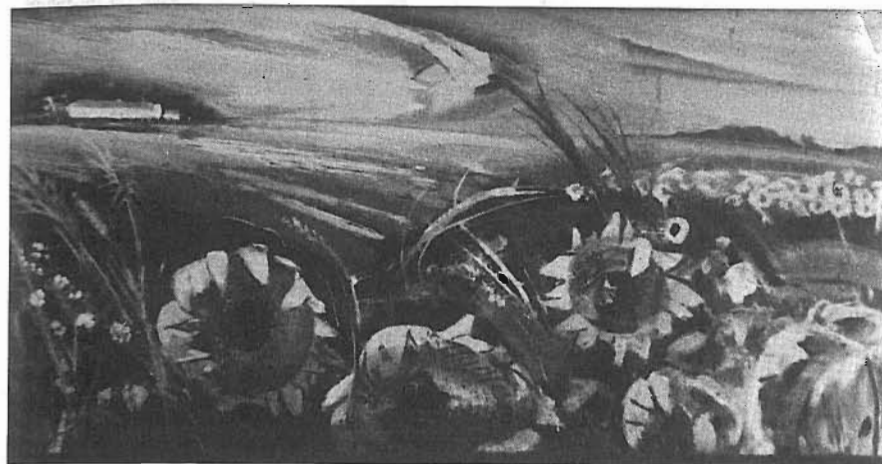
Első lélegzetvétel: A kezdetek

11ételes korom óta rajzolok, festek. Amikor a tanító bácsi kiosztott állatfigurákat, és azokat le kellett rajzolni. Nagy sikerem volt velük. Mindig izgatott a festés. Talán örököltem, Anyámban volt ilyen hajlam. Apámmal sokszor összezördültünk. Szegények voltunk, és anyám, ahelyett, hogy dolgozott volna, regényeket olvasott. Innen származhat ez a hajlam.

Vizhordás lajttal 1949.

G. Pukich

Mindig rajztanárnak, festőnek készültem. Tanárnak ezért, hogy legyen biztos megélhetésem. A rajz és a festés végigkísért iskoláimon. Gimnáziumban, latinórán 10-15 képből megrajzoltam Vergilius Aeneidét, a Toldi minden strófájához egy rajzot készítettem. Biológiaórán különféle korszakokat ábrázoltam: például az őskor növényzetét. Óriási sikerem volt. Még a húszéves találkozó is ott voltak a rajzaim a falon.

A pályára viszont nem segített senki. Sőt! A nagyanyám papot akart belőlem nevelni. A pap a faluban, a városban, például nálunk Békéscsabán mégiscsak egy potentát. Anyám orvosnak szánt, apám meg dühös volt, hogy tanulni akarok. Parasztember volt, sikeresen gazdálkodott, kellett volna a munkaerő. Nyaranként mentem a tanyára dolgozni; kanásznak, három testvéremmel együtt. Úgyhogy a családban nem volt semmi támogatás, inkább tiltottak a festőféle "csavargó" pályától. Nem volt tekintélye egy festőnek még akkor sem, ha művész volt.

Érettségi után jelentkeztem a képzőművészeti főiskolára. Közben a gimnáziumban jártam rajzszakkörre. **Mazán László**, a rajztanárom összegyűjtötte a jól rajzoló gyerekeket, és tanított bennünket. Kitűnő karikaturista volt!

A főiskolára iszonyatos tömeg jelentkezett. Akkor tért vissza a Felvidék, Bácska, Bánát. Tömegesen jelentkeztek. Bejutni örült nagy dolog volt. Csodák csodája: egyből fölvettek.

Második lélegzetvétel: Bolondul, boldogan

Elvégeztem a főiskolát. Orosházára kerültem, majd Szarvason a Tanítóképzőben hirdettek állást. Ugyanakkor megüresedett a Fásori Gimnáziumban is egy rajztanári állás. Oda is mehettem volna. És én, bolond, Szarvast választottam. Az érvényesülés útja az, hogy valaki a fővárosba megy. Egy két barátom, aki fölment Pestre, karriert csinált: Munkácsy-díjat kapott, Kossuth-díjat kapott, én meg elfelejtve Szarvason éltem. Nagyon boldogan.

Harmadik lélegzetvétel: Szarvas, te csodálatos!

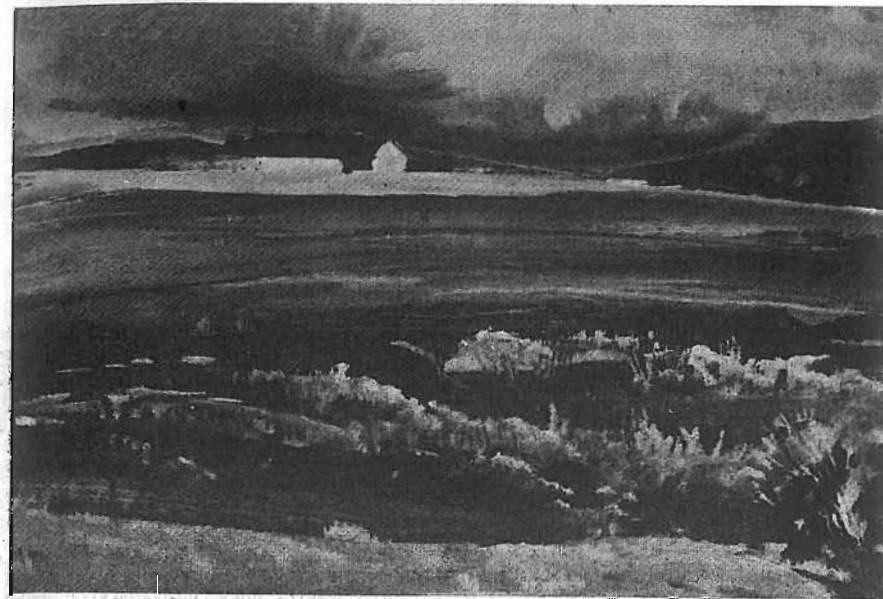
Szarvas..., Szarvas...! Én soha nem jártam azelőtt Szarvason. Csodálatos város! Csodálatos! A Körösnek a holt ága kanyarog a város szélén. A Tanítóképző a parttól 100 méterre állt. Ideális helyen volt a munkahelyem. És amikor a lakást megkaptam! A körgáttól a második ház. A legboldogabb ember én voltam. Talán azért, mert fiatal voltam, és most visszaemlékezni nagyon kellemes.

A Tanítóképzőben tanítottam, a gyakorlóban volt néhány órám. Hogy több pénzem legyen - a nejem nem tanított, két gyermekünk volt - órákat adtam. A legnagyobb szenzáció, hogy minden este kiszaladtam a körgátra, vázlatokat készítettem, és festettem nyaklók nélkül. S ami még örületesen nagy dolog volt: nem volt televízió, és este a rádió mellett metszettem: fametszeteket készítettem. Körülbelül 70-80 fametszetet csináltam.

Az akvarell a lány szemlélete a világnak, finom árnyalatokkal, a fametszés meg csak fekete-fehér. Nincs árnyalat. Ki kellett mondani keményen a jelenséget, a látványt. Iszonyatos nagy szorongalom volt bennem. Képzeld el, hogy 36 óráig volt, emellett minden alkalmat megragadtam, hogy fessek. Naplementekor a legszebb a természet, mikor a fény-árnyék nem szabadja fel a látványt, hanem a lemenő nap után minden ilyen finom, füstszerű. Rendkívül szép a természet ilyenkor! Vagy amikor be van borulva az ég! A napsütés az olyan, mint a trombitaharsogás, a borult ég alatt rendkívül finomak az árnyalatok, a tónusok olyanok, mint a hegedűszó. Ez volt az első nagy élményem: a munkahely, a Körös-part, a festés, fametszés.

Negyedik lélegzetvétel: Nagy dolgok (is) születtek

Azután jöttek a nagy dolgok! Szarvason festettem meg a Péro-féle felkelést. Olyan 2 x 7 méteres, nagy méretű képen. Itt van a fotója, nézze!

Aztán nagy pannókat, táblaképeket festettem. A pannó nem más, mint egy vászonra festett kép, amelyet a falra kell tenni, és úgy néz ki, mintha a falra lenne festve freskó formájában. Egy alkalommal felkerestem a város vezetőjét, hogy itt van ez a kultúrház, mért ne lehetne oda festeni 6 x 3 méteres pannókat. Nagyon tetszett neki az ötlet. Nem kértem sokat, de nekem nagyon komoly összeg volt.

Milyen téma jöhetett Szarvason? Hát a templom építése! Megfestettem, ahogy a fát úsztatták le a Körösön, a tutajokat, az összetakolt fatörzseket, a templom építését, a parasztokat, Tessediket, a talajjavítást. A Péro-féle felkelés megvan Szentandráson a kultúrház falán és a községháza dísztermében. A szarvasi pannókat a kultúrház lebontása után nem tudták hova tenni, hát föltekerték. Az egyiket elkértem, itt van a folyosón: A faúsztatók.

A kondorosi csárdában a szabadságharc témáját dolgoztam fel. Rózsa Sándor jelentkezett bandájával Kossuthnál, és Szenttamásnál szétverte a rácsokat. Ezt festettem meg akkor egy tanítványommal, Mihály Árpáddal, aki csodálatos lovakat festett. Olyan tehetséges gyerek volt, hogy rábíztam a lovak megfestését. Kondoroson van még egy nagy képem, a térszabó belépés. Gyönyörű! Most, 30 év után megnéztem: nem rossz. Nem rossz! Nagyon tetszett még most is. Nagyon boldog voltam Szarvason!

Ötödik lélegzetvétel: Alföld! Alföld!

Tanyán nőtem fel. Békéscsabán születtem, de nyáron apám kivitt minket a tanyára. Széles horizontú alföld, jó fekete föld! Ezt aztán jól megnéztem. Hozzásegített az alföld ábrázolásához egy állatorvos barátom, **Domán Imre**. Autó az 50-es években nemigen volt. Neki volt, aki kijárt a határba állatokat gyógyítani. Valahányszor kiment, szólt nekem, hogy van-e kedvem kimenni. Hogy a csodába ne lett volna! Mindig kimentem. Míg ő gyógyította az állatokat, addig én festettem. Van egy pár fametszetem, ahogy műti a tehének oldalát. Barátom volt, sokat köszönhetek neki, hogy a Körös-part után a nyitott világot, a nagy szántóföldeket, a széles horizontokat is megismerhettem. A csabai határt idézte fel bennem.

Hatodik lélegzetvétel: Egy kis politika

Békéscsabán nőtem fel 18 éves koromig. Utána hét év főiskola. Amíg Szarvason tanítottam, négy nyáron át elvégeztem az orosz szakos tanfolyamot. Ja naucsilszja pa russzki! Könnyű dolgom volt,

Cs. Pataj Mihály (X-szel jelölve) a tablón

mert jól beszéltem szlovákul, majdnem anyanyelvi szinten. Gimnáziumban megtanultam németül, ma is nagyon jól beszélek németül és angolul is. Nagyon büszke vagyok, hogy a magyaron kívül több nyelven is jól beszélek. Különösen egy-két pohár pálinka után. Az oroszra is büszke vagyok!

Én a politikát meg a művészetet szétválasztom. Más a politika - a kommunizmus - és más a tudomány. Csak nézze meg az orosz irodalmat, a képzőművészetet, a zenét. Óriások! Most is nagyon szeretem az orosz zenét és irodalmat.

Szarvason megszűnt a Tanítóképző. Átmentem a gimnáziumba tanítani ábrázoló geometriát és orosz. Nagy sikerem volt az oroszitanással. Találkoztam itt Szegeden volt tanítványaimmal, akik orosz szakos tanárok lettek. Azt mondták, abból élnek, amit gimnáziumban tanultak. Mert én nagyon keményen megtanítottam a nyelvtant. Ez olyan volt, mint az őrmester a laktanyában: nem sokat tud, de azt jól tudja. Ezért vágtam és követeltem a nyelvtant.

De a kommunizmust, azt utáltam. Sok bajom is volt emiatt. Egyszer választáson Siratóban voltam beosztva. A név is mutatja, csórok laktak ott. Ment a választás. A végén összeszámoltuk: 55 % "nem"-et mondott. Összetépték, kilukasztották, összegyűrték a lapokat. Nem tudom miért, megbolondult a nép. Ceruzával kellett beírnom. Az elnök, egy sánta cipész - miután jött egy fogd meg a városból, összesúgtak - azt mondta: írjam be a 99 %-ot.

-Nem én - mondtam. Odadobtam a ceruzát, és otthagytam őket.

Mondom tovább. Jött a párttitkár, hogy csináljak egy maszkféle paródiát Títóról, a láncos kutyáról.

- Szűcs elvtárs! Én nem vállalkozom ilyenre - mondtam neki. Nem és nem!

Nem akartam békekölcsönt jegyezni. Jöttek ki a megyétől:

- Te Miska, ha nem jegyzel, engem elbocsátanak.

- Önkéntes a békekölcsön vagy nem?!

A végén sírt, hogy jegyezzelek.

Összehívták a tanárokat, hogy a térszbe agítják a népet. Mondom a csabai füllajtárnak:

- Miért én?! Az apám parasztember. Ő sem lépett be. Én meg agítáljam a többieket?!

Persze később apám is belépett, addig zaklatták.

Én mindennek ellenálltam, mert hatalom volt a kezemben: a festés. Annyi munkám volt: hivatalos munkák. És pofáztam vissza. Nem is kaptam prémiumot a Szarvason töltött kilenc év alatt. A 9. évben kaptam. Meghívtam az egész tantszövetet vacsorára.

Könnyű volt nekem pofázni. Tudja, könnyű az ilyennek. De ha az ember ki van szolgáltatva, mindent megcsinál. Még a barátját is fölakasztja, ha kell. Ilyen volt a rendszer!

Hetedik lélegzetvétel: Szegedi lettem.

Na, szóval megszűnt a Tanítóképző. Tanítsak egész életemben oroszot?! Az ábrázolót, azt szerettem. Ja! Kaptam egy felkérést Szegedről, hogy szervezzem meg a múzeumot. Én?! Szóltam a kollegámnak: - Palov Jóska. Nem volna kedved szervezni a múzeumot? Te szereted a régiségeket, gyűjtöd is. - Így lett Palov Jóska múzeumigazgató. Nekem a festés volt az életem.

Nagy karriert nem futottam be a művészet terén. A vidékiek nem kapnak díjakat. Schéner Miska most kapott ugyan Kossuth-díjat, de hát sokkal jobbak vannak nála.

Na! Jelentkeztem Szegedre a Felsőfokú Tanítóképzőbe. Így lettem szegedi. Nagyon boldog voltam én Szarvason. De Szeged olyan volt, mint egy nagy aréna, ahol 10-15 festő, jó kvalitású festő együtt csinált kiállítást.

Szarvason egyedül voltam. Én voltam a "legnagyobb" és a "legkisebb".

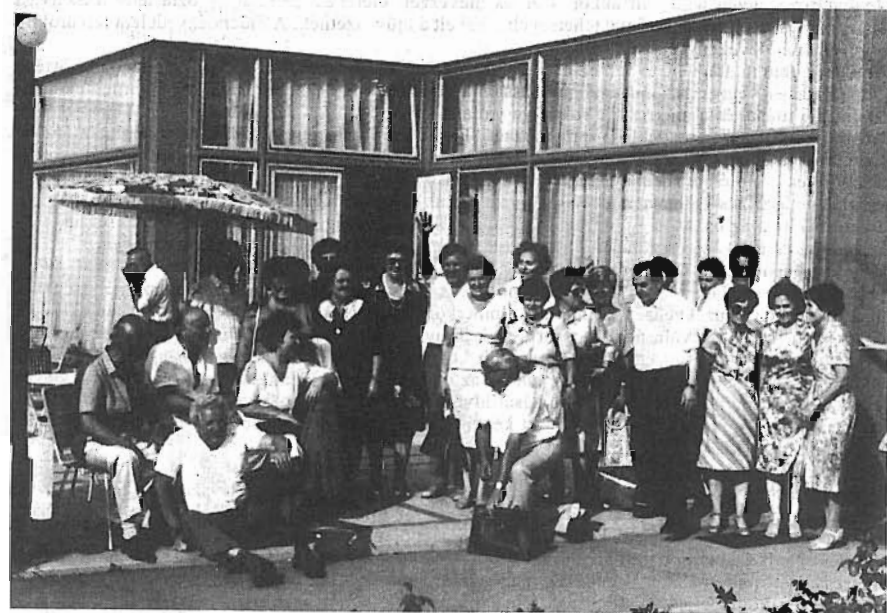
Szegeden aztán óriási fordulat állt be életemben. Én Rudnay-tanítványnak tartom magam. Annyira szerettem, hogy "Miska fiam" lettem neki. Mái sem tudom, miért. Eddig a tőle tanult romantikát vettem át. De Szegeden már volt impresszionizmus, futurizmus, kubizmus, absztrakt művészet. Nekem újja kellett születnem. XX. századi modern festőnek kellett lennem. Vannak olyan képeim, amelyek teljesen absztraktak. Én végigjártam a XX. századot. Ennek ellenére romantikus maradtam.

Forradalmat csináltam a csendéletfestésben. A természet egy részét közelhozom, és intimitást adok neki...

De ez már egy másik, hosszú történet, egybekötve szakmai-esztétikai-elméleti előadással. Megnézzük a műterem festményeit: a csendléteket, a sötét nehéz felhőket, a sok-sok megfestett szép nőt, a tájakat.

Belefeledkezik a magyarázatba, szeme csillog, anekdotázik.

Boldog ember. Nem csak Szarvason volt boldog.

Erettségi találkozók. Bal szélén dr. Palov József, mellette Cs. Pataj Mihály, Jobbról negyedik (fehér ingben, sötét nadrágban) Fasang Árpád, a Tanítóképző egykori tanárai

Dr. Búzás László

Vallomások Cs. Pataj Mihály művészetéről

1994. nyarán Cs. Pataj Mihály festőművész, ny. tanszékvezető főiskolai tanár visszalátogatott Szarvasra festményeivel. Kiállítását csodálattal néztük mi, volt tanítóképzős tanítványai, és azok is, akik korábban nem ismerték. Ő is Szarvasról indult: művészi és tanári pályája itt kezdődött, életének egy részét Szarvason töltötte.

Békéscsabán született 1921. december 22-én. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula tanítványaként gimnáziumi, illetve tanítóképző intézeti tanári diplomát kapott 1947-ben. Az egyetemen művészettörténetet, néprajzot és régészetet hallgatott. A szarvasi tanítóképzőben 14 évig működött, majd Szegedre került a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolára. Tanszékvezető főiskolai tanárként ment nyugállományba 1982-ben.

Szarvasi évei alatt fametszéssel és festéssel foglalkozott, valamint tanítóképzős tanítványai művészeti nevelését végezte. Festői képzeletét leginkább Békés megye hagyományai (a békésszentandrási parasztfelkelés, a kondorosi betyárok, stb.) ragadták meg. 1961-ben készült el a szarvasi tanácsháza nagyteremben elhelyezett Tessedik-kompozíciója. Az akkori Művelődési Ház falfestményei pedig Szarvas újratelepülését mutatták be. A volt tanítóképző belső falain vallásos témájú festményei még ma is láthatók. Számátlan hangulatos Körös- és Tisza-parti részletet is festett. Meghatározó egyénisége volt akkor Szarvas művészeti életének. 1952-ben hozta létre a Szarvasi Képzőművészeti Kört, ahol fiatal tehetségeket nevelt a művészetnek. A műemlékvédelem felkarolása is nevéhez és tevékenységéhez fűződik.

Mindezek után mintegy 30 év telt el. Élete, munkája Szegedhez kötődött. Az Alföld világához történő alapvonzódása végigkíséri művészi munkásságát. Az azóta eltelt esztendőik gazdag alkotómunkájáról egyéni kiállításai és a műkritikák sokasága vallanak.

Önvallomását egyik prospektusa tartalmazza: "Egy bütördarab, egy régi kép, egy népi, történelmi rekvizitum mágikus ereje bővül engem... A régi idők üzenetét hordozó tárgyaknak lelke van, a készítője és szemlélője személyiségét leheli, sugározza..."

Az idő fantasztikus patinája, csodálatos misztikuma képzeletemet felszabadjítja...

Harcol bennem az ősi és az új, a népi és a technizált modernség, a misztikum és a konkrétság...

Az indulat és a fékező ésszerűség szintézisét keresem több mint 30 éve a festészetemben..."

A műkritikusok közül Dér Endre, József Attila díjas író a következőket írja róla:

"Akárhogyan gazdagodott is ábrázolási módszere és szemlélete az idők során, személyiségének alapvonásaihoz konzekvensen hű maradt. Emberközpontú, az alföldi hagyományokra támaszkodó, az átköltött racionális valóságot korszerű európai nyelvezettel kifejező, summázó piktúrát teremt..."

Képei bizonyossága szerint egyik legragyonzóbb koloristának. Az intellektusnak hangsúlyos szerepet engedő, ám az érzelmek gazdag nekiáradását, az emberi viszonyulások melegségét, líráját is bőven érzékeltető, gyönyörű színvilágú vallomásai hívek maradtak az alkotó saját személyiségéhez."

Ezt a hűséget sugallták a Szarvason látott képei is, melyeknek valóságából nem könnyen szabadul a szemlélő.

Tóth Attila művészeti író a következő vallomást írja művészetéről:

"A bizáncias pompában furdó festészetét látva azt gondolhatnánk, hogy félév százados festői pályája birtokában messze távolodott a szülőföld, a békési táj földszagú valóságától, ami oly markánsan jellegzetessé és izgalmasá tette korai műveit. Ellenkezőleg, éppen most tér vissza igazán, csak éppen nem az égbolt szabta horizont síkján, hanem a szellem koordinátái által meghatározottan és festői bölcsességgel pallérozottan. Mindezek megvannak most is, csak éppen egy látomásos festészeté, képszövevé, kompozíciós biztonságá lényegültek át. Ebben a szintézisre törekvő folyamatban a festészetére oly jellemző drámaiság immár lírává szelídült, óaranyakba, fátyolos lilákba burkolódzó sejtelmességé. A közvetlen táj és létélmények pedig képalkotó bölcselletté érlelődtek."

Néhány szemelvény a külföldi kiállítások fogadtatásaiból:

... lényéből fakad, hogy legnagyobb élménye a föld... első tekintetre úgy tűnik, hogy ez a realista festő, aki a szimbolizmus leleményes alkalmazásával még a legelvontabb dolgokat is láthatóvá teszi, ennek a földnek a fia: figuratív festő. Meglelt formanyelven a még mindig felmerülő útkeresés, s valami sejtés megtalálásának a teljes vágya, inkább azt jelenti, hogy nem az...

/7 Nap Szabadka, 1974. január 18. Lévai Endre./

...Cs. Pataj Mihály a múltat és a "kollektív akaratot" barokkos formában akarja a jelenbe hozni. Vállalkozásában több az esztétikum, mint a valóság. Képei dinamikusak és "belülről ragyognak..."

/Magyar Szó, 1976. január 4. Ács József./

...A művész érti annak a módját, miként lehet ennek az antik művészetnek a szigorát és tiszteletet parancsoló voltát hatásosan visszaadni. Az óarany-technikával (festőművészet levélaranyon) készült művei nemcsak gazdag színárnyalataikkal nyűgöznek le, hanem a mester biztos és szigorú ecsetkezelésével is.

/Luxemburg Wort, 23 április 1981. Galerie German is Luxemburg./

... Képcin ma már az absztrakt elemek éppúgy megtalálhatók, mint a realisztikusak.

/Westfälische Nachrichten, 12. október 1982. Sok víz és erős fűszerek./

Pataj magyar festőművész kiállítása az Epe-ben.

... Emlékei szüntelenül föltámadnak, Alföld és ifjúság együtt jelenik meg egyedi technikával készült felületein. Gondolat és vizualitás, elmélyülés és megjelenítő erő építik művészetének összetett karakterét.

/Katalógus, Gronau, 1981. - Losonci./

... A melódia és a ritmus szerepét nála a színek és a formák töltik be...

/Ruhr Nachrichten, 7. október 1982. A gyermekkor csodálatának festői megközelítése. A magyar Pataj M. kiállítása az Epe-i Galériában./

... A kéregpapírra vetett friss ecsetvonásokkal Ezek a képeken ott ragyog a művész ereje, a kompozíció, és a színek is a legjobban érvényesülnek.

/Westfälische Rundschau, 4. január 1983. Vallásos áhítat óaranyban. A magyar Pataj professzor bemutatja műveit a Park Galériában./

... Festőnk szívesen pillant vissza a múltba, de tudatában van annak, hogy a "gyermekkor csodáihoz visszatérni épp oly lehetetlen, mint búcsút venni tőlük"...

/Profil, Hamburg 1983/4/

Eddig mintegy száz kiállítása volt az országban. Jelentősebb külföldi tárlatai: Jugoszlávia, Olaszország, Csehszlovákia, Luxemburg, Németország. Kollektív kiállítóként Oroszországban, Lengyelországban, Finnországban, Németországban, Bulgáriában szerepelt.

**Szemelvények
Szarvas labdarúgásának
történetéből**

Molnár László - Czigliedszky Sámuel

Előszó

Nem könnyű áttekintést adni Szarvas - közel 100 esztendő - labdarúgó sportjéről. Megkíséreljük, a teljességre való törekvés igénye nélkül, hiszen ez a téma, akár könyvet is érdemelne.

A labdarúgásról szólni - még a hazai labdarúgás jelenlegi helyzetében is - hálás feladat. Még mindig ez a sportág a legnépszerűbb, tömegeket mozgat. Nem csak sport, hanem a szórakoztatás eszköze, sokak mindennapi beszédtemája. Erte és ellene mindig voltak viták, nem ritkán egészségtelen rivalizálás.

A sport - és benne a labdarúgás - eredeti célja a játék, a szórakozás, a felüdülés, a kikapcsolódás volt, mintegy kiegyensúlyozó funkciót töltött be. Mára már magas szinten - mint az élsport - kemény munkává, foglalkozássá vált, körülötte sajnos brutalitással is. (Szabadon H. Prosnigg után: Molnár) Manapság légköre nem tiszta, a körülötte és belőle jól élők okán viták dúlnak. Lassan már nem is a színvonal számít igazán, csak a pénz, - amiből kevés van - mégis sokaknak több jut belőle, mint amit teljesítményük alapján megérdemelnének.

A kezdetekről

Szarvas társadalmá mindig fogékony volt - a kor szellemének, divatjának megfelelően - a testedzés, a sport irányában. Olyan jeles reformerek, mint Tessedik Sámuel és Vajda Péter - korán - nagy jelentőséget tulajdonítottak a testedzésnek, mint az egészséges életmód részének, és ezt iskolapolitikájuk fontos részének tekintették.

Az első, mai értelemben vett sportegyesület a "Szarvasi Torna és Vívó Egylet" 1875. szeptember 1-én alakult, de akkor még Szarvason nem lehetett labdarúgásról beszélni.

Jóval később Dr. Neumann (Nádor) Jenő Szarvas történetének megbízható avatott krónikása, csak mint "a lakosság társas életének" újabb megnyilvánulásával, csupán érintőlegesen foglalkozik a sporttal, annak különböző területeivel, de a labdarúgással bővebben nem. Utal Botka József - egykori szarvasi diákra, később tótkomlói, majd podhrágyi tanítóra - aki jeles volt a labdajátékokban és 1877-ben 13 labdajáték leírásával egy Londonban meghirdetett pályázatot megnyerve 10 aranyat nyert. E munka alapján írta meg Porzsolts Lajos "A magyar labdajátékok könyve" c. munkáját 1885-ben, amiben 110 labdajátékot írt le. A 94. játék "Pártharcz (Csapatjáték: Molnár) nagy labdát lábbal ütve" leírásának csak annyi köze van a mai labdarúgáshoz, hogy a labdát rúgták, és kézzel nem lehetett érinteni. Inkább kiszorítási volt ez a játék.

Felvetődhet az olvasóban a kérdés, hogy ha ez így volt, akkor ennek mi köze a témához? Annyi köze lehet, hogy már 1863. október 20-án, amikor az angol Football Association (FA) labdarúgó szövetség megalakult, leírták a mai labdarúgás szabályainak alapjait. Bár az információ áramlás abban az időben nehézkes volt, mégis elvben nem zárható ki, hogy ismerték a labdarúgás szabályait Szarvason is, hiszen Magyarországon először egy atletikai szakkönyvben adta közre 1879-ben Molnár Lajos az "angol rugósdí" leírását. (Ezt Porzsolts Lajos - mint az atlétikában szakember - ismerhette, de könyvében azért nem találhat meg, mert ő a "magyar" labdajátékokat írta le.)

A korabeli "Szarvasi Lapok" leírta, hogy az 1890-es évektől rendkívül népszerű volt a "korabeli labdázás", amit a diákok a Népkerthben (Mai Erzsébet-liget. Molnár) szívesen játszottak. Annál inkább nagy a valószínűsége, hogy Szarvason a labdarúgást ismerték, mert ifj. Oláh Miklós tornatanár országosan is ismert és elismert szaktekintély volt, ambíciózus útkereső, aki fogékony volt minden új iránt. A gyökerek ezért itt keresendők!

Ezt látszik alátámasztani a "Herkules" (Országos havi lap. Molnár) 1899. május 15-i száma 74. oldalán megjelent "Rugdálól és a középiskolai tanulók" c. írás, minek szerzője megőrizte inkognitóját, cikkét "Egy tornatanár" aláírással jegyezte. Ezt írta: "Nagyon-nagyon sajnálom, alig fellendült nemzeti labdajátékoknak, főleg a "kótyának" leszorítását, de be kell látnom, hogy azért nem válhatnak a mi játékaink nemzetközivé, de még általánosan üzött nemzeti játékká sem, mert versényszerűen alig gyakorolhatók. Az angol játéknak pedig az ad minden időkre létjogosultságot,

mert kitűnően szervezett versenyek is, melyeknek szabályai oly egyszerűek, hogy a gyermekek is hamar megtanulván, minden veszekedés nélkül pontosan játszhatják." (A Herkules a VKM (Vallás és Közoktatásügyi Miniszter) 4700/1899. sz. rendelete alapján a középiskoláknak járt. Molnár)

Játszották tehát a labdarúgást Szarvason az 1900-as évek elején, de szervezett egyesületi keretben csak néhány év múlva jelent meg. A "Szarvasi Tenisz és Football Társaság" állítólag a század elején alakult meg, de fő profilja a tenisz volt, a labdarúgás mai szóhasználatul "kiegészítő" sport volt. Igaza van tehát dr. Perényi Bélának és Margócsy Gyulának is, amikor a mai értelemben vett labdarúgás kezdetét, a "Juventus" megalakulását az 1905. évre teszik. Tisztán követhető az alakulás a korabeli sajtóban.

Úgy tűnik az a vita is eldőlt, hogy melyik volt előbb, a "Juventus", vagy a "Szarvasi Football Társaság"? Ugyanis az tűnik ki a lapokból, hogy ez egy és ugyanaz, mert a "Szarvasi Labdarúgó Társaság" együttesét nevezték Juventusnak, miután fiatalokból állt.

A Szarvasi Hírlap 1905. június 18. számának 4. oldalán a "Hírek" rovatban olvasható: "Ifjúságunk egy labdarúgó csapat szervezését határozta el. A jelentkezettek számából itélve reméljük, hogy nemcsakára alkalmunk lesz szép játékokban gyönyörködni. Az alakuló közgyűlést tegnap (1905. június 17-én szombaton: Molnár) tartották meg". Itt meg kell jegyeznünk, hogy a korabeli lapokban a "Hírek" rovatban lehetett megtalálni a szűkszavú tudósításokat, bár 1902-től volt időnként "Sport" rovat, de torna, tenisz, vívás, atlétika sportágokról adott inkább tudósítást. Akkoriban a sport nagyon-nagyon "pótcselekvés" volt csupán!

A Szarvas és Vidéke 1905. július 9. száma Hírek rovatában "Football Társaság" címszó alatt közli, hogy "a szarvasi ifjúság sportkedvelő része footballcsapatot alakított, amely az Erzsébet-liget nagy köröndjén háromszor hetenként tart matscheket (mérkőzéseket: Molnár). A csapat napról napra ügyesebbnek mutatkozik e testedző játékban, s idény végére valószínűleg mérkőzni fog egy más városbéli footballcsapattal is. Mege erősíti ez a lap is azt a tény, hogy Szarvason az első labdarúgó egyesület 1905. június 17-én alakult "Szarvasi Football Társaság" néven. (1. sz. kép)

1. sz. kép

A kép 1905. június 24-én készült a Szarvasi Football Társaság "Juventus" csapatát ábrázolja. Állnak (balról-jobbra) Povázsay Pál, Demcsák János, Székely Mihály (a későbbi neves aviatikus), Tóth Pál, ifj. Oláh Miklós (a szarvasi labdarúgás megalapozója) Lászlóffy István, Szlovák Iván, Miron Lajos, Sárosy József, Dr. Vass Nándor vezető. Középen: Dérczy László, Weisz Móríc, Kiss János. Elöl: Grünwald Árpád és Lukács Béla. (A kép eredetije Dr. Perényi Béla tulajdona.)

Ez a fénykép azért rendkívül fontos dokumentum, mert a későbbi összeállítások alapján igazolja azt a tényt, hogy a "Football Társaság" és a "Juventus" nem két szervezet. A Szarvas és Vidéke 1905. augusztus 13. száma már ezzel a címmel tudósít: A "Szarvasi Labdarúgó Társaság" 1905. augusztus 13-án mérkőzést tart 6-7 óráig.

Első csapat (tisztá fehér dress) Kapus: Veisz Hátvéd: Tóth Fedezetek: Szlovák, Demcsák Csatárok: Nagy Grünwald, Kiss.

Második csapat (Fehér ing, fekete nadrág) Kapus: Lászlóffy Hátvéd: Sárossy Fedezetek: Povázsay, Tóvári. Csatárok: Székely, Lukács, Dérczy. Bíró Vass Nándor dr. Gólbírák: Fuchs Béla dr. és Miron Lajos. Oldalbírák: Ifj. Oláh Miklós és Salacz Elemér.

Ebben a két csapat összeállításban megtalálhatók lényegében azok, akik a fenti képen szerepelnek. Beigazolódik az is - amit Margócsy Gyula állított -, hogy a kezdeti időszakban a csapatok 7-7, 9-9, majd 11-11 játékosból álltak.

Érdekes, hogy a másik szarvasi újság, a Szarvasi Hírlap 1905. augusztus 20-i száma tudósít a beharangozott mérkőzésről "Labdarúgó verseny" címen. "Ámbár közönségünk a játék szabályait nem ismeri, mégis élénk érdeklődést mutatott. A második csapat az első 7:2 goal (gól: Molnár) arányban legyőzte.

A Szarvasi Hírlap 1905. augusztus 27-i száma "Football mérkőzés" cím alatt közölte: "A Szarvasi Football Társaság ma (augusztus 27-én vasárnap: Molnár) délután 5 és fél óraker (tehát fél hatkor: Molnár) az Erzsébet ligetben lévő pályáján a "Műgyetemi Athletikai és Football Club" válogatott legénységével barátságos mérkőzést tart. Kapus: Lászlóffy. Hátvédek: Weisz, Kiss. Csatárok: Dérczy, Grünwald, Székely. (Érdekes, hogy ezen a mérkőzésen a csapatok 6-6 főből álltak.) A Szarvas és Vidéke 1905. szeptember 3. száma ugyanerről a mérkőzésről más összeállítást közöl. Kapus: Lászlóffy. Hátvédek: Povázsay, Oláh. Csatárok: Székely, Grünwald, Kiss. Jellemző, hogy a tudósítás az eredményt nem közölte, úgy látszik a tudósítók járatlanok voltak, (vagy a nagy vereséget hallgatták el), netalán akkor a játék volt még a fontosabb? Ugyan erről az eseményről a két helyi lap mást-mást közölt. A Szarvasi Hírlap 1905. szeptember 10. száma közli, hogy szeptember 2-án és 3-án (oda-vissza alapon: Molnár) játszottak a csapatok. Az első nap a helyi csapat lőtte az első gólt, de

2.sz. kép

A kép a Szarvasi Torna és Athletikai Club (SZTAC) együttesét ábrázolja az 1910-es évek közepén. Állnak (balról-jobbra): Veres Béla, Péczely Béla, Kudlák Mihály, Mikolay Ernő, Mikolay István, Középen: Szarka István, Vidlicska Mihály. Ülnek: Laudisz Lajos, Kriska Mihály és Marschall Lajos. Hiányzik a képről Reismann.

utána kapott nyolcat, tehát az eredmény 8:1 volt a vendégek javára. A második nap a pestiek két hátvédje a szarvasi csapatban játszott és őket két szarvasi játékos helyettesítette. Az eredmény 8:6 volt a pestiek javára. Ugyanakkor a Szarvas és Vidéke 1905. szeptember 1-jei száma viszont a következőt írta. A "Szarvasi Labdarúgó Társaság" meghívására a Budapesti Műgyetemi Athletikai és Football Club mint a csapata augusztus 25-én Szarvasra érkezett. A Budapest-Szarvas footballmatch előreláthatólag az elsőjé javára dőlt el 8:1 arányban. A pestiek 27-én utaztak vissza az esti vonattal. Ma már nem tudjuk - hitelt érdemlően - eldönteni, hogy melyik hír az igaz, az azonban biztos, hogy a szarvasi labdarúgók, idegen ellenfél szemében a Budapesti Műgyetemi Athletikai és Football Club csapatával játszottak nyilvános mérkőzést.

Az elkövetkező években alig-alig van hír a helyi sajtóban labdarúgásról, de voltak mérkőzések. Ismereteink szerint a Szarvasi Football Társaság, tehát a Juventus 4 évig működött. 1909. június 17-én alakult meg a Szarvasi Torna és Athletikai Club (SZTAC). Az egyesület nem volt labdarúgó-centrikus, de volt labdarúgó együttese, mely általában atlétikából verbuválódott. Egymás között - két csapatra osztva - játszottak nagy kedvel barátságos mérkőzéseket. Első vidéki mérkőzésüket 1911. augusztus 29-én játszották Mezőtúron, ahol 4:2 arányban vereséget szenvedtek. Tulajdonképpen a rendszeres barátságos mérkőzissorozatba 1912. július 21-én kapcsolódtak be, amikor Szarvason fogadták az Orosházi TK együttesét, és 1:0 arányú győzelmet arattak. A visszavágót Orosházán játszották, - szabályos méretű pályán - ahol az orosháziak mozdogtak otthonosabban, és győztek 3:1 arányban. (2. sz. kép)

Több város csapatának részvételével - már szabályos sorsolás alapján - 1912 őszén megkezdődtek Békés megyében a "selyemzászlós serleg" mérkőzések. Ebben a SZTAC csapata is résztvett, és a megszerzett 5 pontjával a harmadik helyen végzett. (Ide vezethetők vissza a később kialakuló megyei bajnokságok gyökerei.) A korabeli sajtó alapján tudható, hogy a SZTAC ezen a mérkőzissorozaton a következő játékosokat szerepeltette: Ifj. Oláh Miklós, Mikolay István, Haviár Dani, Papp Ferenc, Tepliczky János, Laudisz Lajos, Simkovics Lajos, Mikolay Mihály, Oláh Sándor, Haviár Gyula, Mikolay Ernő, Szántó Lajos. Nevüket már elfelejtették, az ő emléküket gyermekeik és unokáik őrzik. (Pl. Demeter Istvánné - Mikolay Edit és Béni Ernőné - Laudisz Éva.)

A bajnoki rendszer kialakulása

Az nem lehet vitás, hogy hazánkban is hamarabb volt a mai értelemben vett labdarúgás, mint ahogyan kialakult a bajnoki rendszer. Ide kívánczok egy kis kitékintés a másol - már a XIX. század elején - űzött labdarúgásra, amit nagyon sokan nem tudnak. A kínai "Tsu-Csu" (lábbal rúgni a labdát) a japán "Kemary", a görög "Episcuros", a római "Herpastum", az olasz "Calcio", a francia "Soule" már valóban labdarúgás volt, de nem olyan, mint a XIX-XX. századi. Az angol labdarúgás gyökerei 1823-ban Rugby város fiataljainak játékához vezethető vissza, de ők még megengedték a kéz használatát. Az 1855-ben alakult Sheffield Club játékosai egy időben fehér kesztyűben játszottak, és kezükben azüst pénzt fogtak, hogy ezzel is kizárják a kéz használatát. A kapu keresztgerendát 1875-ben vezették be, 1891-ben pedig a kapuhálót. A mai büntető terület 1903-ban alakult ki, de a körivet csak 1937-ben vezették be. Mielőtt hazánkban Molnár Lajos leírta volna az "angol rugósi" szabályait, már ismerték a labdarúgást, hiszen Budapesten már 1847. május 9-én, a Millenáris pályáján a Budapesti Torna Club (BTC) játékosait két csapatra osztva bemutató mérkőzést játszottak. A Magyar Labdarúgó Szövetség 1901-ben alakult meg, míg a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) csak később 1904-ben. A bajnoki rendszert, már az 1910-es évek végén kezdték tervezni, szervezni. Békés megyében már 1912-től "selyemzászló" serlegversenyben vettek részt a környező városok csapatai, így Szarvas is. Itt már tulajdonképpen szabályos sorsolás alapján bonyolították le az akkor még barátságos találkozókat. Innen számítjuk Békés megyében a kialakuló bajnoki rendszer gyökereit. Igaz, hogy a "központ" közel egy évtizedig Szegeden volt, ami vitákra és szembenállásra is okot szolgáltatott. A Magyar Labdarúgó Szövetség 1920-ban hat regionális labdarúgó alszövetséget hozott létre. Megalakult tehát ennek kapcsán a "Délmagyarországi Labdarúgó Alsözvetség (DLASZ) 1920. szeptember 25-én Szeged székhellyel.

Miközben a bajnoki rendszer kiépítése folyt, Szarvason élt a labdarúgás. A SZTAC sokoldalú sporttevékenységet szervezett, a labdarúgás csak mintegy "mellékszereplőként" élt, ezért nem tudott a későbbiekben meghatározó szerepet játszani Szarvas és a megye labdarúgásában. Sorban alakultak rivális csoportosulások, ezek nem csak a SZTAC utánpótlás bázisát forgácsolták szét, de a mecénások körét is megosztották. Megalakult a Szarvasi Iparos Ifjak Testedző Egyesülete, a kereskedelmi

alkalmazottak Törekvés Athletikai Clubja, kezdték újjáéleszteni a Juventus SC-t, létrejött a Munkás Testedző Egyesület és a Főgimnáziumi Tornakör is. Ezek a csoportosulások nem rendelkeztek a szükséges anyagi alapokkal, egymással rivalizáltak, külön-külön pedig alkalmatlanok voltak arra, hogy Szarvason ütőképes labdarúgó csapatokat működtessenek.

A Szarvasi Ipari Munkások Torna Klubja (SZIMTK) 1921. március 27-én alakult, csapata a DLASZ csabai alosztály II. osztályában játszott. A korábban tapasztalt nehézségek nem enyhültek, 1922. november 14-én közgyűlésen a SZTAC és a SZIMTK fuzionált, és az új egyesület neve Szarvasi Turul SC lett. Nem sokkal később 1923-ban megalakult a Szarvasi Vasas Sport Club, melyet a szociáldemokratákhoz lazán kötődő vasmunkások hoztak létre.

Miközben a DLASZ tevékenykedett a bajnokság megszervezésén, a Békéscsaba-Szeged ellentét nem szűnt meg. Békéscsaba - illetve Békés megye - önállósulási szándéka tovább élt, nem tudtak kellő erővel fellépni a szervezeti önállósulás területén, mert ezt a megyei egyesületek egymás elleni rivalizálása nem tette lehetővé. Az 1921-es évben félfordulós bajnokság volt sok vitával és visszalépésekkel. A "Délmagyarország Bajnokság" 1921/22-ben már kétfordulós (őszi-tavaszi rendszerben) az I. osztály Szeged, a II. osztály Hódmezővásárhely központtal. Az 1922/23. bajnoki idényre létrehozták a DLASZ Csabai II. osztályú csoportot, ahol nyolc csapat között a SZIMTK az 5. helyen végzett.

A következő, 1923/24. évi bajnokság nagy vívmányként értékelték azt, hogy létrejött a DLASZ Csabai I. és II. osztályú bajnokság. Az I. osztály hét csapata közül a Szarvasi Turul az 5. helyezett, ugyanakkor a II. osztály hét csapata közül a Szarvasi Vasas SC is az 5. helyezett. Ezt követően a Szarvasi Turul az I. osztályban, a Szarvasi Vasas a II. osztályban szerepel váltakozó sikerrel 1930-ig. (3. sz. kép)

3.sz. kép

A Szarvasi Turul SC labdarúgó csapata 1923-ban. Jobbról-balra: Gyökösi Sándor, Bencsik Mihály, Kántor János, Toldi Géza, Gaál Ferenc, Doles Gyula, Liska Antal, Majerik Jenő, Marozsy László, Vitális János, Klimaj Sándor, Najvirt Ferenc és Dauda Lajos játékvezető Ruzicska Lajos.

Az 1929/30-as bajnokságban a II. osztályból a Szarvasi Vasas SC kiesik és a továbbiakban bajnokságban nem találkozunk a nevével. Az 1930/31. évi bajnokságban a Turul is kiesik az I. osztályból. A következő évben szerepel bajnokságban a II. osztályban, de az utolsó helyen végez. Közben 1932-ben megalakul a Szarvasi Bocskai SC. Az 1932/33. évi bajnokságban a Csabai Alosztály II. osztályában találjuk a Szarvasi Turul és a Szarvasi Bocskai együttesét, és azonnal megkezdődik a kemény rivalizálás. A Turulnak megy jobban, az első évben a II. osztályban a 4. helyezettek, míg a

Bocskai a 6. helyen végez. A következő 1933/34. évi bajnokságban a Turul a II. osztály bajnoka a Bocskai az 5. helyezett. Ettől kezdve a Turul a Csabai Alosztály I. osztályában, míg a Bocskai a II. osztályban játszik.

Azt írták a korabeli lapok, hogy a Szarvasi Bocskai SC a kereskedők, az alkalmazottak egyesülete. (A Turul inkább a polgári réteg csapata volt.) Ez így nem egészen a valóság, mert személyi okok, szembenállás is motiválta az új labdarúgócsapat alakulását, és valahol itt voltak elcsúszva a későbbi áldatlan rivalizálás gyökerei. (4. sz. kép)

4.sz. kép

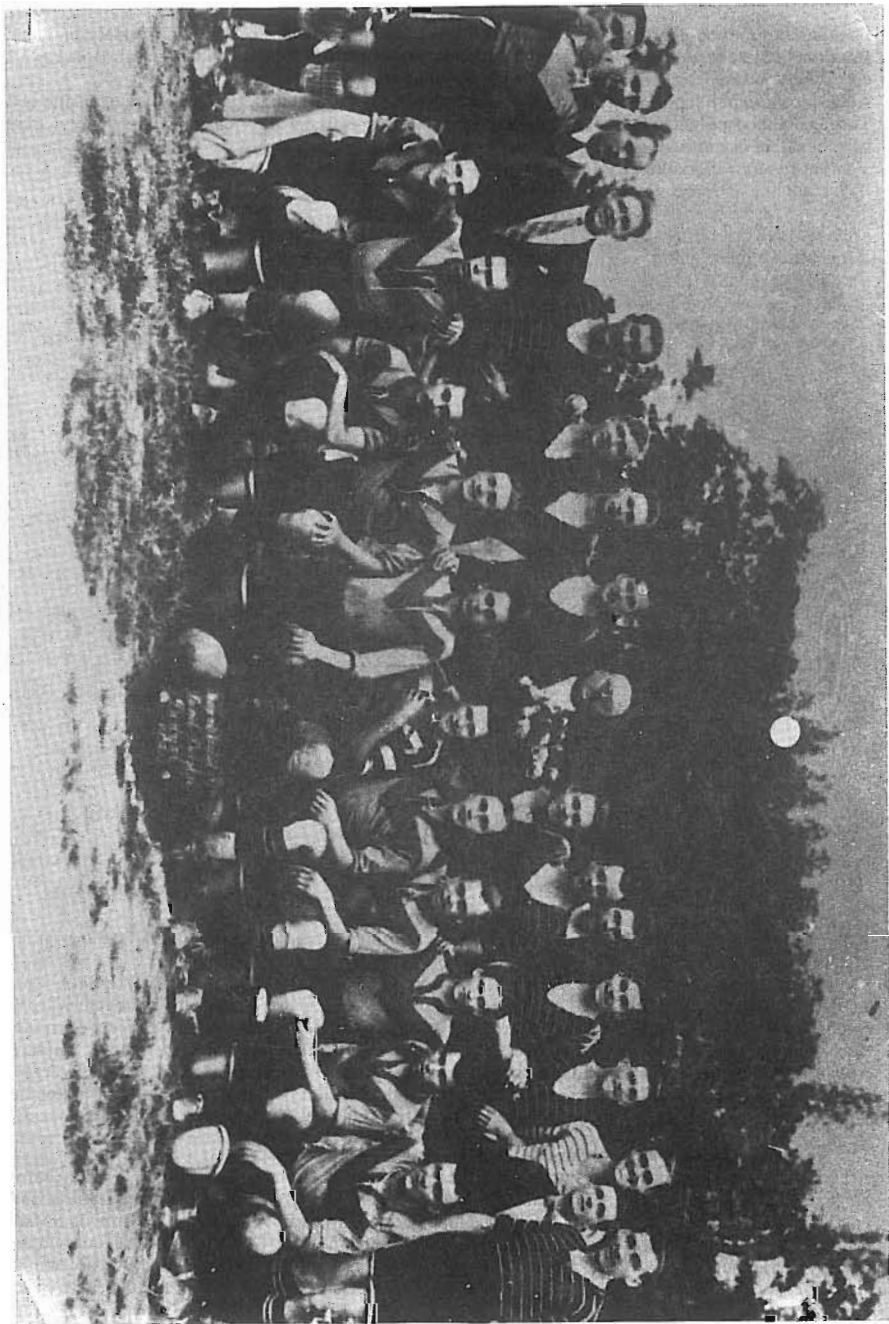
Az 1932-ben alakult Szarvasi Bocskai labdarúgócsapata. Balról-jobbra: Kun (tűzoltó), Zamba I., Mikolay III, Klimaj Sándor, Szirony Pál, Korbely István, Véber István, (tartalékkapus az ablakban), Petykó Mihály, Csernák Ferenc (katonaruhában), Lehoczky Mihály, Melich Pál, Zamba II. Mihály, Bertók János, Gaál Ferenc, Lukács László, Imbrum Ferenc (intéző), Král Márton, Kiss II. Pál és Rágyanszky Mihály (kapus).

Tulajdonképpen a Szarvasi Turul és a Szarvasi Bocskai játékosai a pályán kívül talán még barátok is voltak. (5. sz. kép)

Következett néhány rivalizálással eltelt év. Általában a Turul állt jobban. Az 1934/35. évi bajnokságban a DLASZ alosztály Csabai II. osztályában a Bocskai a szezon végén visszalépett, és többet a sajtóban nem hallani róla. Az 1936/37. évben a Turul kiesett az I. osztályból. A következő évben a Turul nem játszott bajnokságban, majd újjászervezés után az 1938/39. évi bajnokságban újra a II. osztályban tűnt fel. Abban az évben, amikor a Turul nem játszott bajnokságban, Dr. Lehoczky János, Pálos György és Margócsy Gyula fáradozott az újjászervezésen. Már akkor feltűnt mellettük egy szinte gyerekember: Somfai (Roszík) András, a későbbi legendás intéző, Dr. Lehoczky tanítványa.

5.sz. kép (a fotó a következő oldalon látható)

A kép 1932-ben készült, amikor még a Turul és Bocskai "jó barátságban" voltak. Állnak (balról-jobbra): Rágyanszky Mihály (a Bocskai kapusa), egy ismeretlen, Csernák László, a Turulból: Kiss II. Pál, Csernák Ferenc, Füzessy Zoltán, Galáth János, Grajczar István vezetőségi tag, Bobvos Mihály, Hajdú Mihály, Gaál Ferenc, Vass Sándor, Gyuriczán János, Molnár György, a Turul kapusa, Veres György vezetőségi tag és Gaál Gyula. Elöl a Bocskai csapata: Csernák István, Petykó Mihály, Osztrólczyk Pál, Bankó Mihály, Melich Pál, Varga János, Bankó István, Kiss I. Pál, Korbely István, Szirony Pál, Bertók János.

Újrakezdés a II. világháború után

A Turul felfelé ívelő időszaka, az 1943/44. évi Körösvidéki I. osztály megnyerése után új "időszámítás" kezdődött. Szarvasra 1944. október 6-án vonultak be az orosz csapatok. Még folytak hazánkban a harcok, de elsőknek a labdarúgás kezdetét éledezni. Az elpusztíthatatlan Somfai (Roszik) András összeszedte a szertárból kiszórt felszereléseket. A vezetők a helyükön maradtak, és megkezdték az újjászervezést. Az orosz városparancsnok - a bevonulás után néhány nappal - magához hívta, "rendelte" az iskolaigazgatókat, a felekezeti vezetőket és a szervezetek vezetőit és azt az utasítást adta, hogy kezdődjék meg az iskolai oktatás, legyenek istentiszteletek, és induljon meg az élet. A sportélet is megindult. A Szarvasi Turul és az Orosz Városparancsnokság 1945 húsvétján Szarvason kétnapos "Húsvéti Labdarúgó Tornát" rendezett. A városparancsnokság biztosította a résztvevő csapatok szállítását és ételmezését. A tornán a Szarvasi Turul, a Kondorosi TE, a Békésszentandrási Hunyadi és a Mezőtúri AFC csapatai vettek részt. Kondoros csapatát elkísérte Andrej Roszik (Roszik András) akinek az édesapja hadifogságban volt, és fia felkereste, amikor Kondorosra bevonultak. Ő lett Kondoroson az orosz parancsnok. (10. sz. kép)

10. sz. kép

A kép 1945. húsvét vasárnapján készült és a Szarvasi Turul SE labdarúgócsapatát ábrázolja. Állnak (balról-jobbra): Dr. Kovács Ferenc elnök, Somfai András intéző, Podmaniczky János, Lukács László, Száska (az orosz városparancsnokság tisztje), Hernádi Pál, Grünwald Samu, Populás István edző. Középen: Demcsák Mihály, Kerekes II. István, Populás János. Elöl: Kerekes I. Imre, Székely Tibor, Sznagyik János.

Hozzá tartozik a képhez, hogy a nadrágokat Roszik néni - az intéző édesanyja - varrta és a különböző színű mezeket az intéző festette be feketére!

Talán akkor használta a labdarúgó-csapat utoljára a Turul nevet, mert ahogy a helyzet konszolidálódni kezdett - politikai okok miatt - az egyesületet névváltoztatásra szólították fel. A Turul SE a továbbiakban mint Szarvas Sport Egyesület (SZSE) szerepelt.

Ahogy alakultak a pártok, úgy alakultak a hozzájuk kötődő ifjúsági szervezetek és labdarúgó csapataik. A Kommunista Párt által támogatott MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség), a Szociáldemokrata Párt által támogatott SZIM Barátság SE, a Kiszgazda Földmunkás és Polgári Párt

által támogatott Kossuth TE. Ezek az együttesek a Körösvidéki bajnokság II. osztályában játszottak. Az anyagi eszközök koncentrációja és az egészségtelen rivalizálás elkerülése céljából 1948. augusztus 1-én a szarvasi egyesületek közgyűlést hívtak össze, bejelentették feloszlásukat és - kemény vita után - fúzióban egyeztek meg, megalakítva a Szarvasi Vasas Sport Club egyesületét.

Tulajdonképpen eddig az ideig - mint a háború előtt - magán-mecénások éltették Szarvas sportját. Az alakuló új rendszer 1948-ra olyan helyzetbe hozta a támogatókat, hogy anyagilag ellehetetlenültek, és tovább ezt a terhet - bármennyire szerették volna - nem tudták vállalni. Nem alakult meg még a gazdaságilag is erőt képviselő állami és szövetkezeti szektor. Ezért az akkori sportvezetők mindig oda vitték az egyesületet - ezért a sok névváltoztatás - ahonnan gazdasági támogatást reméltek. A MEDOSZ (Mezőgazdasági és Erdészeti Dolgozók Országos Szövetsége) sportegyesülete volt a "Traktor", ahol volt anyagi lehetőség, ezért 1952. szeptember 20-án megalakult a Szarvasi Traktor Sport Kör.

Néhány évig játszott ezen a néven. Az 1956-os események után a csapat neve Szarvasi Hunyadi SE. Ezen a néven játszik osztályozót 1957-ben, és bejut az NB III-ba. Még ebben az évben névváltoztatás történik, és tulajdonképpen a Traktor, a Hunyadi jogutódjaként megalakul a Szarvasi MEDOSZ SK. Később rövid ideig él és működik - most már a szövetkezeti szektor támogatásával a Szarvasi MEDOSZ Spartacus SK, majd később Szarvasi Spartacus SC. Kezdődik az egészségtelen rivalizálás, ami inkább a labdarúgásra volt jellemző. A Mezőgazdasági Főiskola SE labdarúgó csapatában sok jó játékos játszik, 1972-ben fúzió történik, és megalakul a nagy egyesület, a Szarvasi Főiskola-Spartacus SC.

A nagy egyesület feltételezte a város gazdasági egységeinek a gazdasági támogatását, ami általában szavakban nyilvánult meg, és még a Pártbizottság - aminek akkor nagy hatalma volt - sem volt képes az anyagi támogatást megszervezni. A legtöbb támogatást adó Vas- Fémipari Szövetkezet elnöke Székely László azzal az indoklással vitte ki a labdarúgást, hogy a nagy egyesület nem életképes, mert anyagi alapjait nem lehet biztosítani. Akkor sok bírálatot kapott, mondván "szétszedi az egyesületet", később igaza lett, mert az egy sportágat támogató tökeerős gazdasági egységek tudták éltetni a sportágakat. Így tehát 1984-től működött a Szarvasi Vasas SC labdarúgó-csapat a Szövetkezet támogatásával.

Az egyesült csapat SZFSSC néven az NB III-ban játszik, és az élemeznyben tanyázik. 1975/76-os idény végén osztályozót játszhat az NB II-be jutásért, de az Özd csapatától vereséget szenved. 1977/78-ban a bajnoki rendszer átalakítják. Az NB III Keleti csoportjának 3. helyéről az NB II-be kerül és 1981-ig a középmezőnyben található. 1981-ben újabb átszervezés történik, csökkentik az NB II létszámát, így a területi bajnokságba kerül. Itt játszik 1985-ig. Az 1985/86-os bajnokságot megnyeri, így évre visszakerül, majd újabb kiesés és újabb bajnokság után 1988-tól folyamatosan az NB II-ben szerepel. Legjobb helyezése a 3. volt, de jobbára a középmezőnyben végez.

Az utóbbi időben - a rendszerváltozás óta - 1990-től a piacgazdaság alapjainak lerakása a magánosítás folyik. Szinte ugyan az a helyzet állott elő, mint 1948-ban, csak fordított előjellel. A nagyüzemek már nincsenek abban a helyzetben, hogy a régi nagyságrendben nyújtsanak gazdasági támogatást a sportnak, míg a vállalkozások és a vállalkozók még nem kellően erősek gazdaságilag. Újra átmeneti állapot van, amit csak a Város Önkormányzata és néhány vállalkozás, vállalkozó tud áthidalni.

Szarvasi labdarúgócsapatok

Már az eddigiékből is kitűnik, hogy a szarvasi labdarúgócsapatok a megyében - a bajnoki rendszer kialakulásától kezdve közel 20 évig - nem játszottak számottevő szerepet. Voltak apróbb sikerek, mint többek között az 1929/30. bajnoki évben a DLSZ Csabai I. osztályban a Turul 4. helyen végzett.

Erről a korabeli sajtó így írt: "Az I. osztály élmezőnyében helyet foglaló békéscsabai együttesek közé, csak a Szarvasi Turul tudott beférkőzni." Így sikerült megelőzni a gyulai és orosházi csapatokat.

A "Képmelléklet"-ből kiemelve ide kívánczik két egykori csapat bemutatása. Az egyik a Szarvasi Turul, amikor még riválisával a Szarvasi Bocskai csapatával játszott az 1932/33. évi bajnokságban a DLSZ Csabai II. osztályban egy csoportban játszottak. A másik fotó az újjászervezés után készült, amikor a Turul megkezdte a felzárkózást. (6. sz. kép)

6.sz. kép

A kép az 1933. március 26-án lejátszott Turul-Bocskai bajnoki összecsapás előtt készült, ahol az eredmény 0:0 volt. A Turul csapata balról-jobbra: Laczó Mihály edző, Gaál Károly erőnléti edző, Molnár György, Farkas Lajos, Galáth János, Klenk Gusztáv, Vass Sándor, Grünwald Soma, Ruzicska Lajos, Vass Béla, Hajdú Mihály, Szentpéteri Béla, Bankó István, Bobvos Mihály és Bankó Mihály.

Lehetséges, hogy valami sokaknak nem tűnik fel a képalírás elolvasása közben. Pedig nagyon fontos azt a tényt konstatálni, hogy 1933-ban már volt a Szarvasi Turulnak "erőnléti edzője"! (7. sz. kép)

7.sz. kép

A Szarvasi Turul SC újjászervezett együttese 1940-ben. Balról-jobbra: Csatai György, Litavec Mihály, Roszik György intéző, Takács András, Margócsy Gyula szakosztályelnök, Józsa László intézőhelyettes, Szigeti Ferenc, Horváth János. Középen: Praznóczy Iván, Melich Pál, Komár Pál, Hadady László. Elöl: Binder Egon és Károly (Karger) György.

Néhány évet kellett várni az igazi "nagy csapatra"! Kovács Ferenc bankigazgató és Miklós József százados olyan csapatot szervezett, amelyik végigverte a környéket, majd az 1943/44. évben bajnokságot nyert az I. osztályban.

Abban az időszakban magánemberek biztosították az anyagi alapokat. Kovács Ferenc bankigazgató "gyűjtötte" össze a felajánlásokat, amit akkor teljesítettek is. Voltak játékosok magáncégeknél alkalmazva, mint pl. a Vay Malomnál, vagy Miklós József textilkereskedőnél is. Innen származik az a "kedves eset", amikor felkeresték Miklós Józsefet az üzletében (jelenleg "Rágyi" műszaki szaküzlet. Molnár) akkor a tulajdonos - a százados édesapja - így szól: "Sinka Márton urat - aki vasas volt - alkalmazom, csak egy kikötésem van, hogy csak a fizetését felvenni jöhet be az üzletbe." Sokan megjegyezhetik, hát akkor is volt ilyen? (Jó lenne, ha most is lenne!) (8. sz. kép)

8.sz. kép

A Szarvasi Turul-Újpest 2:2 (1:1) eredménnyel 1944. április 9-én készült kép: Szamosvölgyi Mihály játévezető, Goda József az Újpest intézője, egy újpesti játékos, Herczeg, Szabó, Kerekes I., Károlyi, Sinka I., Sinka II., Kerekes II. Melis (valójában Kamenyiczky martfői kapus "kölcson"), Horváth, Komár, Sznagyik, Dr. Ondvári Pál egyesületi ügyvezető és a csapat "atyja", Miklós József százados, szakosztályelnök.

A régi idők tanúi

Akik valamikor a Turul-Bocskai rivalizálás idején - az 1930-as években - szemben álltak egymással a labdarúgó pályán, az életben azért barátságban is lehetnek. Úgy mondják, hogy a Turul volt a polgárok "úri" csapata, a Bocskai pedig az iparosok, kereskedők, alkalmazottak együttese, enyhe baloldali érzelmekkel. Vannak, akik ezt állítják, míg mások tagadják. Most nem is ez a lényeg, hanem az, hogy ez a két csapat egymással rivalizált, majd egy idő után mindkettő kiesett a DLASZ Csabai II. osztályból is, pedig együtt stabil, jó csapatot alkothattak volna.

Mindez nekik ma már csupán szép emlék, amiről sokat tudnak mesélni, hiszen abban az időben a labdarúgás még nem volt foglalkozás, csupán sportszeretetből, szórakozásból sportoltak. Ma már valamennyien elmúltak 80 évesek, de örömmel emlékeznek a több mint 60 éves eseményekre.

Vass Sándor
(Turul)

Dr. Molnár György
(Turul)

Melich Pál
(Bocskai-Turul)

Bankó István
(Turul-Bocskai)

Dr. Alföldi (Král) Márton
(Bocskai)

Szirony Pál
(Turul, Bocskai)

Hálásak lehetünk a sorsnak, hogy ma még körünkben köszönhetjük őket. A kortársak közül - ismereteink szerint - még él Galáth János Mezőtúron.

A leventemozgalom és Szarvas labdarúgása

Ma már keverednek a fogalmak! A fiataloknak a Magyar Levente Mozgalom szervezetéről nincsenek ismeretei, a középkorúak még emlékeznek valamire hírből, az idősebbek ismeretei pedig hiányosak, pontatlanok, megfakultak.

A Levente Szervezet és a Levente Sport Egyesület két különböző dolog, ugyanakkor van közük egymáshoz, mert működését a Levente Szervezet anyagi forrásai biztosították.

A Levente Szervezet a Horthy-rendszer "félkatonai" szervezete volt. Bizonyos korosztályú fiúknak részt kellett venni foglalkozásain, kötelező jelleggel. Volt országos, területi, helyi parancsnoksága, melyeknek élén a parancsnokok katonatisztek voltak. (A háború idején főleg tartalékosok. Molnár) Szervezete a katonai tagozódás szerint épült fel (század, szakasz, stb.). Általában közalkalmazottak, köztisztviselők voltak az oktatói (főoktató, oktató) kar tagjai. Volt katonai előképzés, alaki gyakorlatok, (jobbra-balra át, hátra arc, menetgyakorlat, díszmenet, szakasz és raj tagozódás) fegyverfogás (fapuskával), lögyakorlat (kispuskával). Az akadály és futóversenyek a testi nevelés céljait szolgálták. A foglalkozásról - figyelmeztetés ellenére - távolmaradók a csendőrség elővezette, figyelmeztetésben részesítette, és a renitensek szüleit meg is büntették.

Később a Levente Szervezet anyagi alapjaira építve megalakultak az országban a Levente Sport Egyesületek. A Szarvasi Levente Sport Egyesület (SZLSE) 1924-ben alakult meg. A városok, községek, falvak egyesületeiben általában az oktatók érdeklődési körének megfelelően alakultak sportágak szerint a szakosztályok.

Mondhatják most sokan - az olvasásban eddig eljutva - „hogyan ez a kérdés hogyan kerül a „képbe”? Hát úgy, hogy sok helyen alakultak levente labdarúgó csapatok, melyek nem csak a „levente bajnokságban” szerepeltek, résztvettek a szervezeti egyesületi bajnoki küzdelemben is. Igen sok településen - az állami támogatásból fakadó helyzeti előny pozíciójából - egyesületi csapatok szüntek meg, átalakultak és alakultak levente labdarúgó-csapatok. Volt ilyen Békés megyében is! A DLASZ értesítő így ír erről az 1941/42. évi bajnokság végén: „A bajnokság végére Orosháza nagymúltú labdarúgó sportjának egyesületei az erőltetett leventecsapat szervezésének áldozataivá váltak. Az OTK beolvadt az Orosházi Levente Egyesületbe. Az OFC feloszlott. Az OMTK-t pedig csak kiüregedett játékosok képviselték.” Más példák is voltak! Többek között a Tótkomlói TC helyett Tótkomlói LE, vagy a Battonyai TK helyett Battonyai LE lett.

Szarvason sem volt másként. Ugyancsak az oktatók érdeklődési körének megfelelően az atlétika, a birkózás, a kézilabda és a lövészet volt a fő „profil” (Laurenczy Barna a birkózás fejlesztése területén, Bankó Sándor az atlétikában és a kézilabdában ért el országosan is figyelemre méltó eredményeket.) A fiúk közül nem csupán sportszereketből sportoltak, sokan nem szerették a „katonasádot”, jó fizikai adottságokkal rendelkezve inkább a sportot választották, mert így ki tudták magukat vonni a katonai jellegű foglalkozások nagy része alól.

Ha úgy tetszik, Szarvas labdarúgását „nem zavarta” a levente egyesület működése, inkább javára szolgált. A labdarúgó pálya az 1920-as évek elejétől nem az Erzsébet-liget köröndjén volt, hanem a mostani salakos pálya meghosszabbításában. Sokszor belekerült a labda mérkőzés közben a Körösbe. Az 1920-as évek végén a Szarvasi Levente Egyesület kezdeményezésére a mai helyen alakították ki labdarúgó-pályát, körülötte atlétikai pályát is, és megépítették a tribünöt (lelátót), jelentős levente egyesületi anyagi támogatással. A Levente Egyesület szervezett sok ingyen munkát, (akkor még nem hívták társadalmi munkának. Molnár) kezdeményező szerepet vállalt.

A Levente Labdarúgó-csapat megalakítását Szarvason sem lehetett elkerülni. Megalakult 1943-ban és az Országos Levente Bajnokság körzeti küzdelmeiben vett részt. Nem zavarta, nem akadályozta a Turul SE tevékenységét.

Ha megnézzük az összeállítást, láthatjuk, hogy diákok és gazdászok játszottak a csapatban 1943-ban, de utána 1944-ben már nem szerepeltek. 1943. május 2-án Szarvasi LE - Gyomai TK-LE 10:0 (4:0). A csapat összeállítása: Polonszki - Tóth, Kovács I. - Thern A., Urbányi, Gutyan Gy. - Bartyik, Horváth P., Kovács II., Dukai, Horváth Z.

A Szarvasi LE 1943-ban veretlenül nyerte a kerületi bajnokságot 36:2-es gólarányt ért el.

1943. október 16. Szarvasi LE - Endródi LE 2:1 (2:0). Ez az 1943/44. bajnokság volt, ahol már gazdászok nem játszottak a csapatban. Szarvasi LE: Tusjak - Polonszki, Molnár - Lázár, Rohony, Valastyán - Bartyik, Sznyida, Kovács, Filó, Kiss.

A Szarvasi LE 1944-ben is megnyerte a kerületi bajnokságot.

A II. Világháború befejezése után alakuló politikai akarat - mint a Horthy-rendszer egyik szervezetét - a levente mozgalmat elseperte, vele együtt szüntek meg a levente egyesületek is.

A Diák - Gazdász labdarúgó-mérkőzések

Több mint negyedszázadon át élményszámba mentek ezek a mérkőzések. Kezdetben a diákokat ifj. Oláh Miklós testnevelőtanár vezette, akit méltán nevezhetünk a „szarvasi labdarúgás atyjának”, mert Szarvas labdarúgásának alapjait ő rakta le. A gazdászokat Ozmán József - Maxi Bácsi - testnevelőtanár vezette, aki ugyan a vívást szerette, de kedvelt sportága helyét az összecsapások idején a labdarúgás foglalta el.

Az 1920-as évek végétől egészen 1950-es évek végéig voltak Diák-Gazdász összecsapások évente - volt amikor egy évben oda-vissza alapon játszottak - gyakorta nagyobb érdeklődés mellett, mint a szarvasi csapatok hivatalos bajnoki mérkőzésein. (11. sz. kép)

Fontos események voltak ezek a mérkőzések Szarvason. Sok sikert könyvelhettek el a szarvasi diák-labdarúgók a középiskolások számára rendezett mérkőzéssorozatokon is. (12. sz. kép)

Még az 1940-es évek elején is népszerűek voltak ezek a mérkőzések, majd kezdtek elszűrőkülni. 1944-1985-ig nem volt helyi újság - a megyei lapban pedig ez nem volt esemény - így a későbbi mérkőzésekről nincsenek hitelt érdemlő információk.

11.sz. kép

Az 1931-es Gazdász-Diák összecsapás 1:1-es eredménnyel végződött. Állnak (balról-jobbra) a diákok. Szappanos Samu játékevezető, Pável István, Molnár Jenő, Dauda Sándor, Melich Pál, Gyuricsán Ferenc, Hunya András, Pécsi Béla, Prófét Róbert, Hunya Zoltán, Gyuricsán János és Brózik Dezső intező. Elöl. Középen vastag csikos mezben, Molnár György, a diákok kapusa. A gazdászokat - mivel vidékiek voltak - ennyi év után nem lehetett azonosítani.

12.sz. kép

A Szarvasi Ágostai Hitvallású Evangélikus Gimnázium sikercsapata 1931-ben. Állnak (balról jobbra): Ifj. Oláh Miklós testnevelőtanár, Sófalvi Károly, Molnár Jenő, Sinkovicz György, Hunya Zoltán, Brózik Dezső intező a kék-fehér csapatszázalóval, Prófét Róbert, Sófalvi István, Gyuricsán Ferenc, Pável István. Ülnek: Gyuricsán János, Molnár György, Kollár János.

Érdeemes azért megemlékezni a következő mérkőzésekről, hiszen a későbbi szereplők most is köztünk élnek!

1941. október 19. **Diákok - Gazdászok 1:0 (1:0)**
Diákok: Rác - Gulyás, Sznagyik - Kulasák, Kuhajda, Rákosi - Sárkány, Pribelszky, Praznóczy, Fábri, Varjú.

Gazdászok: Oswald - Kiss I. Ács - Honéczy, Hamari, Szendrei - Csataj, Nagy, Lustyik, Kiss II. Filipp.
Praznóczy átadásából Pribelszky lőtt gólt.

1942. május 21. **Gazdászok - Diákok 0:1 (0:0)**
Gazdászok: Ozsvár - Kiss I. Ács - Komár, Nagy, Skerhát - Therm, Ungi, Lustyik, Kiss II., Philip
Diákok: Rác - Gulyás, Rákosi - Hegedűs, Kuhajda, Sznagyik - Piacsek, Sárkány, Fábri, Praznóczy, Varjú

Csak Ozsvár (Villám) parádés védései mentették meg a gazdászokat a nagyobb vereségtől. Az egyetlen gólt Praznóczy átadásából Fábri lőtte.

1942. október 4. **Diákok - Gazdászok 2:0 (2:0)**

A visszavágó sem sikerült a gazdászoknak, Sárkány és Pribelszky góljával a diákok győztek. Az 50-es években a diákok csapatát Margócsy Gyula tanár, a gazdászokét dr. Sztankovics Ernő testnevelőtanár szervezte. A diákok csapatában játszott több olyan diák is, aki vagy diákkorában vagy később a felnőtt csapat tagja lett. Pl. Patkós Béla, Krajcsovics Pál, Roszik György, Hortobágyi András, Bobvos Mihály, Bracsok Endre, Szalontai József, Csonki András.

A gazdászok közül Müller Ferenc, Czeglédzsky Sámuel, Zsombó Antal, Fábriánffy Zsigmond, Szemelweis István és mások.

Szép lassan véget is értek ezek az egyre ritkábban lejátszott derbik, mígnem a Mezőgazdasági Főiskola megszervezése után a két csapat más "súlycsoportba" került.

Még az 1970-es évek után is játszottak Szarvas csapatában kiváló főiskolás játékosok, - a tabella és képgyűjtemény a bizonyíték - mára már hol vannak?

A Törekvés csapata

Szervezetek, pártok alakuló labdarúgó-csapatairól tudunk Szarvason. Arról azonban, hogy egyházhöz kötődő labdarúgó csapat is volt, csak kevesen hallottak, és ma már kevesen tudnak.

Szarvason 1941-ben a Római Katolikus Egyházhöz szorosan kötődő "Katolikus Legény Egylet" keretében, az akkori káplán "Szarvasi Törekvés" néven labdarúgó-csapatot alakított. Dr. Ópalotay János káplán, hitoktató kedvelte a sportot általában, a labdarúgáshoz értett is, maga is jól játszott, miközben a fiatalokat oktatta. (A katolikus ifjúsági szervezetekben, az életkori sajátosságokat figyelembevéve támogatták a sportolást.)

Azok a fiatalok, akik a Törekvésben szerepeltek, korábban játszottak Csabacsüdön és a Turul II. csapatában is. (Barátságos mérkőzésen ennek nem volt semmi akadálya.) A Szarvasi Törekvés 1941. július 6-án a Mezőtúri Koplíng csapatát fogadta Szarvason, és győzött 3:1 (0:1) arányban. A korabeli - névtelen - tudósító így írt: "Sznagyik nagyszerű játékkal a mezőny fölé emelkedett. A csatársorban Fábri és Kerekes II. volt a legjobb. Nagy jövő előtt állnak, feltéve ha komolyan veszik a labdarúgást." A korabeli tudósító jó jósna bizonyult!

Nem sokáig kellett várni a Törekvés-Turul összecsapásra, amire 1941. július 20-án került sor. A helyi derbi nagy meglepetésre 1:1 (1:1) eredménnyel ért véget, nem kis izgalmak után.

Az összeállítások érdekes képet mutatnak:

Törekvés: Székely T. - Kelemen II., Sznagyik - Tusjak, Kerekes I., Kelemen I. - Kerekes II., Pribelszky, Bankó, Fábri, Grünwald.

Turul: Rozsik - Nagy, Károly - Kuhajda, Melich, Praznóczy - Csatai, Lapis, Takács, Horváth, Bertók II. A Törekvésnek Bankó szerzett vezetést, amit Csatai egyenlített ki. Nem volt "sima" a helyi derbi! Sznagyik lökte Takácsot, amiért a bíró - Dr. Koltai Lajos - 11-est ítél. Ezt a Törekvés hevesen vitatta. A vitát Melich zárta le azzal, hogy a büntetőt a szögletzászló felé rúgta. A II. félidő 29. percében Bankó és Károly összecsaptak, majdnem tettelegességre került sor. Dr. Koltai Lajos nem vezette tovább a "barátságos" mérkőzést, tőle Zima Pál, a Turul edzője vette át a sítot.

A tudósító szerint jók a Törekvésből Székely, Sznagyik, a két Kerekes, Grünwald, illetve a Turulból Kuhajda (a mezőny legjobbjai) Melich, Praznóczy.

Lám milyen volt akkor is az élet! A Törekvés alig született meg, máris "szétszedték", tulajdonképpen bajnokságban nem is vett részt. A Törekvés-Turul összecsapás után csak egy hónapot kellett várni

addig, amíg sor került a Szarvasi Turul-Békéssámsoni Levente 5:0-ás (2:0) eredménnyel zárult mérkőzésre, ahol a Turul összeállítása a következő volt: Roszik - Nagy, Sznagyik - Kuhajda, Herczeg, Kerekes I. - Csataj, Iladady, Bankó, Melich, Kerekes II.

A tudósító így minősítette a mérkőzést: "Az egész csapat dicséretet érdemel lelkes játékaért, különösen az ifik, Sznagyik és a két Kerekes." Ide kívánczik az a megállapítás, hogy Sznagyik és a két Kerekes a Törekvés csapatából indult, és a Szarvasi Turul színeiben játszott először bajnoki mérkőzésen, Sznagyik János 15, Kerekes II. István pedig 16 éves korában!

Árnyékban

A Szarvasi MEDOSZ

Az Állami Tangazdaság több kerület összevonásával 1961-ben alakult meg. A Szarvasi MEDOSZ élére a gazdaság pénzügyi vezetői kerültek: Gedó János, Rubinstein Lajos. Az akkori szokások szerint a pénzügyi átcsoportosítások révén jutott a sportkör működtetésére, edzőtáborozásra, sőt időnként még "prémiumosztásra" is. (13. kép)

Első edzője: Sinka Márton, majd őt követte Szűcs Mihály. Ilyen gazdasági stabilitás mellett célul tűzték ki a megyei I. osztályba kerülést, melyet hosszú évek során sem sikerült megvalósítani. Ekkor Nagy Józsefnek a gazdaság igazgatójának ötlete alapján szerződtek le edzőnek Pataki Györgyöt és Lelkes Györgyöt. Ők a helyi gimnazistákra építve már az első évben a megyei II. osztály bajnokai lettek. Olyan játékosok kerültek ki innen, mint Paróczai Sándor többszörös válogatott hátvéd (Békéscsaba, Bp. Honvéd), Bánáti Imre a Békéscsaba NB I-es, Szeljak János a Szeged NB I-es játékosa. De itt játszott B. Tóth Pál, a későbbi Szarvasi Spartacus SC. NB II-es gólvágója is.

Am a Szarvasi Spartacus árnyékában nem volt távlata a csapatnak, így megváltak a csapattól az edzők, más munkakörbe került a sportkör vezetője is. Így néhány éves agonizálás után a MEDOSZ feloszlott.

Lelkes György

13. kép

A szarvasi MEDOSZ labdarúgó csapata 1967-ben. Álló sor (balról): Sinka Márton edző, Petrov András, Fekete Péter, Gáspár István, Liska János, Bobvos Mihály. Guggolnak (balról): Csicsics Mihály, Gunda András, Plejesovszki Mihály, Petrás Ernő, Szalontai József, Tolev Mite.

A Szarvasi Előre Sport Egyesület

Régen a "grundon" nevelődtek a labdarúgó palánták - ma már el sem hiszik a fiatalok - hogy rongylabdával játszottak. Ünnepszámba ment ha valakitől rendes labdát kaptak. Szarvason több grund volt, közülük a legemlékezetesebbek a következők voltak: A vásártéri, (itt kezdtek a Kerekes fivérek és Sznagyik) a macólaposi, a zöldpázsiti és a krakói. Legtovább a krakói grund (a kiserdőnél) élt, ahol a felnőttek is szívesen játszottak.

Velencei György pékmester gondolatait szép lassan valóra váltotta, csapattá szervezte a szabadon játszókat, a kártyázókat, az időnként verekedőket. Már 1946-ban megjelent a városi szakszervezeti tornán Krakó csapatával - tagjai főleg cigány fiatalok voltak - és nyert! Küszködve az anyagiakkal férfi és női csapatot működtettek, és éveken át barátságos mérkőzéseket játszottak.

Velencei György lakásán alakult meg 1959. május 17-én a Szarvasi Előre Sport Egyesület. Csapatok a körzeti bajnokságban (Gyomai-Szarvasi járás) szerepelt és az 1961/62. évi bajnokságban első helyen végzett, bekerült a Békés Megyei II. osztályba.

A képen a Szarvasi Előre SE Megyei II. osztályú csapata 1962-ben. Állnak (balról-jobbra): Mézes partjelző, Lajkó Antal vezető bíró, Muska partjelző, Glemboczi János, Kasuba József, Tasi Zsigmond, Miklós János, Rác I. János, Mrsan János, Pusztai Tibor, Budai József. Elöl: Rác II. János, Komlövski István, Uhljar János.

Önerőből tartották el magukat, tanácsi támogatással. Velencei György lakásán öltöztek a vendégek évekig otthon az Előre játékosai. Velenceiné "Kati néni" gondozta a felszerelést, ha kellett, fegyelmelte a játékosokat is, hallgattak rá.

1984-ben a Tanácstól kaptak 3 lebontásra szánt épületet, amit társadalmi munkában lebontottak és végre önerőből öltözöt építettek, mellé pedig egy 6 x 14 méteres tornatermet, amit 1984. október 20-án adtak át rendeltetésének a Velencei György által gyűjtött mintegy 500 sportképből rendezett kiállítás keretében. (A gyűjteményt jelenleg a Szarvasi Tessedik Múzeumban tárolják.)

Nem csak álmodozó volt Velencei György! Munkája nyomán felelevenedik, egy sok gonddal küzdő öntevékeny kis egyesület, - mely felkarolta a cigány fiatalokat - története és kirajzolódik egy, a sportot rajongásig szerető kisember, az önzetlen társadalmi munkás portréja.

A ma már 86 éves "Gyuri Bácsi" 1989-ben lemondott az elnöki tisztségről, amit több mint 35 évig betöltött. A közgyűlés az "örökös tiszteletbeli elnök" címmel tisztelte meg búcsúzóul.

Velencei György

Műve a Szarvasi Előre Sport Egyesület ma is él, átalakulóban van. Anyagi és technikai nehézségek miatt nem játszik a szervezett bajnokságban. Vannak rendezvényei, mint a Húsvéti Torna, amit 1995-ben is megrendeznek. Az egykori krakói városrészen gondozni kellene a klubot és klubéletet, ne vegye azt birtokba az enyészet.

A "Bertók Pál Kupa" újoncbajnokságról

1960-ban a Szarvasi Járási Labdarúgó Szövetség Elnöksége (Molnár László, Paál Lajos, Zielbauer András) kiírta a "Bertók Pál Kupát". Ez egyrészt lehetőséget adott - az akkor még nem foglalkoztatott korosztály - az "Újonc" (14-16) éves korúak szerepeltetésére, másrészt tisztelgés volt Szarvas egyik legjobb, tragikus sorsú (egy kóbor orosz katona 1947-ben lelőtte. Molnár) labdarúgójának, edzőjének emléke előtt.

A kupaküzdelemben 8 csapat játszott, tavaszi-őszi rendszerben. Ez a bajnokság 5 évig élt, és akkor szűnt meg, amikor az MLSZ kötelezően előírta - bizonyos szinteken - a serdülő és ifjúsági csapatok szerepeltetését.

A bajnokságban 2-2 mezőtúri és szarvasi csapat, valamint Kondoros, Nagyszénás, Csabacsúd és Békésszentandrás csapatai szerepeltek. A mezőtúri csapatokat Csibi Ferenc szervezte és vezette, a szarvasiakat Paál Lajos és Janurik Mihály, Kondorost Csaba Dezső, Nagyszénást Kovács István, Csabacsúdot Kondacs Pál, Békésszentandrászt Kertész Károly. Ők voltak a vezetők, az edzők, sokszor saját zsebükből utaztatták a csapatokat, és látták el hűsítővel.

A "Képes Sport" 1961. december 19-i száma is irt a "Bertók Pál Kupáról", bemutatta az 1961. évi bajnokot a Szarvasi SC csapatát, akik itt a képen láthatók. (14. sz. kép)

Közülük később Brakszatórisz P., Bobvos J., Komlövski. Brusznyczyk és Kővágó szerepelt Szarvas első csapatában, a többiek az ifjúsági és tartalék csapatban játszottak.

14.sz. kép

A Szarvasi SC újonc bajnok csapata 1961-ben. Állnak (balról-jobbra): Molnár László vezető, Varga, Júró, Melich J. Kiss, Halász, Lustyik, Brakszatórisz P. Ruzsányi, Frankó Pál szertáros. Elöl: Madarász, Bobvos J. Komlövski, Pálos, Brusznyczyk, Kővágó.

A "Bertók Pál Kupa" 5 éves működése alatt szarvasi csapat csak egyszer tudott nyerni, négyszer Mezőtúr I. csapata volt a győztes. Érdekes, hogy a mezőtúriak - ez Csibi bácsinak is köszönhető - lelkes, kemény, rámenős futballt játszottak, ami nem ízlett a többi csapatnak.

Gyermeklabdarúgás Szarvason

Rendkívül fontos kérdés minden sportágban, a labdarúgásban is az utánpótlás tervszerű nevelése. A gyermeklabdarúgásnak azért szentelünk figyelmet, mert a jövő számára üzenet-értéke van. Még vitatkoznak ugyan az illetékesek - orvosok, pedagógusok, pszichológusok, testnevelők, edzők és mások - azon, hogy mikor kell az egyes sportágokban a tervszerű utánpótlás nevelését megkezdeni. Sokan azt mondják, hogy az általános képzés a testi nevelés a járható út és majd később maguk választanak a gyerekek sportágat. Ez is egy vélemény! El kell fogadni, hogy a testi nevelés a cél a testnevelésórakon az iskolákban, de ez nem mond ellent annak, hogy bizonyos sportágokban nem lehet a képzést elég korán kezdeni ahhoz, hogy a sportágak technikai elemei a készség szinten - már egészen fiatal korban - meggyökerezzenek.

A labdarúgás területén az elmúlt évtizedben alakultak speciális kollégiumok - Békéscsaba, Kunhegyes, Pacsa - ahova a IV. osztály elvégzése után, felvételi vizsgán történt kiválasztás alapján nyerhettek felvételt a gyerekek. Szarvason az I.sz. Általános iskolában határozták el, hogy már az I. osztályban indítanak "labdarúgó-osztályt". Ebbe a speciális osztályba már az óvodában választották ki a gyerekeket. Grünwald Béla igazgató-testnevelő tanár és Bencsik János testnevelőtanár kezdeményezése, 1990-től él.

Sok helyi, területi, megyei versenyen való részvétel után a "Diák Olimpia" és a "Góliát Kupa" versenyek rendszerében értek már el országos versenyeken is figyelemreméltó eredményeket. (15. sz. kép)

15.sz. kép
Az 1993. évi Diák Olimpia Országos Döntő, Kunhegyes. II. helyezett a Szarvasi I. Sz. Iskola 1980-as születésű csapata. Állnak (balról-jobbra): Tusjak Tamás, Tóth László, Moldván Krisztián, Sovány György, Bencsik János testnevelő-edző, Gutyán Péter, Kriska Tamás, Bakró Géza, Matus Krisztián. Ülnek: Dunai Péter, Mravik Zoltán, Dankó Viktor, Bencsik Péter, Tusjak Balázs, Árvai Péter, Gyulai Ferenc.

A Góliát Kupa Országos Döntőbe (Budapest, Népstadion) bejutott 1983-as születésűek összevont csapata - Szarvas I.Sz. és II.Sz. Iskola - csapata sem vallott szégyent, hiszen már az országos döntőbe jutás is szép teljesítmény! (16. sz. kép)

16.sz. kép

A Góliát Kupa Országos Döntőjének (Budapest) II. helyezette az 1983-as születésűek egyesített szarvasi csapata. Állnak (balról-jobbra) Bencsik János vezető, testnevelő-edző, Bencsik Gábor, Tózsér Dániel, Somogyi János, Szécsi Gábor, Bogdán Péter Takács István, Somogyi János edző. Középen: Tóth Zoltán, Pákozdi Ferenc, Lipcsei Roland, Kiss Mátyás, Kozák Nándor, Molnár László. Elöl: Rágyanszki Gábor, Litauszki Zoltán, Nemcsényi Imre.

Ezek az elért eredmények a Szarvasi I. Sz. Iskola DSK - korosztályos csapatai - számára külföldi meghívásokat alapoztak meg.

1994. április 26-május 2. Franciaország Nemzetközi Torna St. Gaudens. Az 1980-ban születettek csapata 5. helyezett. A sorsolás szeszélye alapján a 8 közé jutásért elszünetelt egyetlen 1:0-es vereség következtében csak az 5-8 helyért játszhattak. Iliába lett 12:1 a gólkülönbség, ez csak az 5. helyhez volt elég.

1994. május 19-26. Franciaország Nemzetközi Torna Villa-La-Grand. Az 1983-as születésűek csapata II. helyezett.

1994. június 21-30. Spanyolország Nemzetközi Torna Bellpuig. (Barcelona mellett). Az 1980-as születésűek II., míg az 1983-as születésűek IV. helyezést értek el.

Ezekre a nemzetközi tornákra utazva jártak Velencében, Nizzában, Monte-Carlóban, Barcelonában, ahova sokuk talán soha többet nem juthat el.

Évenként visszatérő hagyományos rendezvény a "Mikulás Kupa". Megrendezése csak a támogatók közreműködésével lehetséges. Sok belföldi csapattal vannak szoros kapcsolataik. Emellett jó partner a Bukaresti Dinamó, valamint az Aradi Sportiskola is.

Jó lenne, ha az utánpótlásnevelés folyamata nem szakadna meg. Ennek vannak jelei, hiszen az 1980-as születésűek közül már sokan játszanak a Szarvasi Vasas SC serdülőcsapatában.

Lehet tippelni és figyelemmel kísérni, hogy ezek közül a gyerekek közül hányan lesznek olyan labdarúgók, akiknek a nevét legalább helyi szinten "jegyezni" fogják!

Szarvasi játékosok az NB.I-ben

Ebben a körben nemcsak azokról a játékosokról van szó, akik szarvasi születésűek, hanem mindazokról, akik Szarvas igazolt játékosai voltak, és Szarvasról igazoltak az NB. I-be.

Szarvas labdarúgócsapata sok játékosnak biztosított játéklehetőséget. Akadtak jónéhányan, akik tehetségük és szorgalmuk alapján a legmagasabb osztályba is eljutottak. Nehéz őket összehasonlítani, mert mindannyian más-más típusú játékosok voltak, nem egy időben éltek, nincs összehasonlítási lehetőség, hiszen a labdarúgás is változott. Ki volt a legjobb szarvasi játékos? Minden ilyen összehasonlítás szubjektív. El lehet úgy is dönteni a kérdést, hogy az volt a legjobb, aki legtöbbszer volt válogatott. Ez sem lenne igazságos, mert ugyan Kerekes II. István csupán egyszer volt B-válogatott, csak hogy az aranycsapat idején. Akkor viszont a magyar labdarúgás a világon az 1. helyen

Zima Pál
Miskolci Attila SC

Bertók Pál
Debreceni Bocskai SC Szeged FC

Kerekes II. István
Bp. Előre SC (1-szeres B. val.)

Kerekes I. Imre
Szegedi Petőfi SC. Bp. VM SE

Dr. Szeljak János
Szegedi EOL SC

Dr. I. anesa György
Szegedi FOI SC

Bánáti Imre
Bcs. Előre SC, Ferencváros SC Bp. Ilonvéd SE (9-szeres válogatott)

Paróczai Sándor

Durucskó Péter
Váci Izzó SC

Pisont István
Bp. Ilonvéd SE (20-szoros válogatott)

Aranyos Imre
Vác-Samsung SC

Feltétlenül szólni kell azokról a tehetséges játékosokról, akik "kölcsonjátékosként" Szarvason kaptak játéklehetőséget fejlődésükhez, és utána visszavitték őket az NB I-be. Belvon Attila (UTE-Novobau SC), Kasik Zsolt, Major László, Szarvas János, Zahorán Zoltán, Dobi Róbert (Békéscsabai Előre FC). Az a tény, hogy Békés megyében Szarvas labdarúgócsapata - a Békéscsabai Előre SC után - a 2. helyen rendelkezik Gyula és Orosháza évek óta nem tudja ezt a színvonalat elérni. Ha pedig összehasonlítást teszünk Miskolc, Szolnok, Szeged, Kecskemét lehetőségei és a szarvasi lehetőségek között, még pozitívabb a kép.

A Szarvasi Labdarúgó Öregfiúk Klubjáról

Felmerült sokakban az igény, hogy zaklatott világunkban, ahol a régi barátságok is sokszor zátonyra futnak, jó lenne időnként - minden kötelezettség nélkül - találkozni. Többekkel együtt Staszenka Elek kezdeményezett egy összejövetelt 1993 nyarán. Erre a barátságos összejövetelre 1993. szeptember 4-én került sor a Körös-parti "Szakács - büfében", ahol kulturált,

17.sz. kép
A kik a SZLÖK megalakítását elhatározták. Állnak (balról-jobbra): Csemus István, Komár János, Janurik Mihály, Demcsák Mihály, Járó Pál, Lustyik János, Sznagyik János, Lendvay Sándor, Nádas Pál, Szitó György, Sebő János, Patkós Béla, Burázs György, Kondacs Mihály, Szalontai József, Czigliédszky Sámuel. Elöl. Laurenczy Jenő, Bodnár Béla, Molnár László. (Hányzik a képről Staszenka Elek, aki fényképezett.)

szép környezetben összejöttek húszan, és a Laurency Jenő által főzött kitűnő birkapörkölt elfogyasztása után néhány kedélyes órát eltöltve elhatározták a Klub megalakítását. (17. sz. kép)
 Az elhatározást egy év múlva követte tett, amikor a Csülök Kisvendéglőben 1994. szeptember 11-én 28-an megalakították a Szarvasi Labdarúgó Öregfiúk Klubját, és megválasztották a vezetőséget:
 Tiszteletbeli elnök: Dr. Molnár György, tiszteletbeli alelnökök: Bankó István, Domonyi András és Melich Pál

Elnök: Demcsák Mihály. Alelnök: Csernus István. Titkár: Staszanka Elek. Gazda: Szalontai József.
 A SZLÖK nem jogi személy - bejegyzett egyesület -, csupán társaság. Tagjai a bajnoki mérkőzések (hazai) után jönnek össze a Csülök Kisvendéglőben, ahol a kinagyított régi csapatképek alatt cserélnek véleményt a régi időről és az éppen látott mérkőzésről. (A bajnokság szünetében minden hónap második vasárnapján van összejövetel.) A SZLÖK tagja lehet minden 40 éven felüli volt játékos, vezető. A pártoló tagságnak nincsenek korlátai. A Társaság pártsemleges!

A Kerekes István Emléktorna

Az élőlények közül csupán az emberek sajátja az emlékezés. Ennek jegyében hívták életre három évvel ezelőtt - 1993-ban - családi és baráti kezdeményezésre a "Kerekes István Emléktornát". A sportszarnokban rendezett emléktorna költségeit "összegalapolták".
 Oriási érdeklődés mellett - első alkalommal 1993. január 9-én - rangos csapatok részvételével a következő sorrend alakult ki: 1. Magyar Orvos Válogatott. 2. Szarvas Harmadik Félődő 3. Békéscsabai Öregfiúk 4. Videoton Öregfiúk 5. Magyar Ujságíró Válogatott 6. Magyar Színész Válogatott.
 A torna nem várt hatalmas erkölcsi siker volt, de hagyományossá tétele anyagi okok miatt kétségessé vált. Ekkor Bencsik Mihály vállalkozó - az egykor a névadó szomszédja, jó barátja és tisztelője - vette szárnyai alá a kezdeményezést, stabilizálta a gondolatot, hogy váljon ez a torna hagyományossá.

18.sz. kép
 Az edzők csapata. Állnak (balról-jobbra): Csank János az edzők "edzője", Vass László, Nagy Antal, Garamvölgyi Lajos, Szendrei József. Elöl: Pásztor József, Dr. Petróczy Gábor (a Szarvasi Vasas SC volt edzője), Horváth László, Karasz János, Pusztai László és Silviu Jorgulescu.

19.sz. kép

A "Kerekes István Emléktorna" 1995. évi győztes csapata a Szarvasi Belvárosi Söröző együttese: Állnak (balról-jobbra): Hornok Péter, Lipcsei Imre, Veres Attila, az egyik szervező (Kerekes István veje), Bencsik Mihály főszponzor, Somogyi János. Elöl: Fábian László (öttusa olimpiai-világ-és európa bajnok, mint vendég), Petykó Márton, Plástyik János, Demjén Antal, Tózsér Géza. (Hiányzik a képről Durucskó Péter).

Második alkalommal már 1994. január 9-én "Belvárosi Söröző Focigála a Kerekes István Kupaért" - új névvel, de a régi tartalommal - rendezték meg a tornát, a következő végeredménnyel: 1. Videoton Öregfiúk 2. Magyar Orvos Válogatott 3. Szarvasi Öregfiúk 4. Edzők Csapata 5. Debreceni Öregfiúk 6. Békéscsabai Öregfiúk 7. Magyar Színész Válogatott.

Az "Edzők Csapata" részvétele a tornán egyedülálló kuriózumnak számít, ezért bemutatjuk őket. (18. sz. kép)

Harmadik alkalommal 1995. január 7-én rendezték meg az emléktornát. Íme az eredmények: 1. Szarvasi Belvárosi Söröző 2. Békéscsabai Öregfiúk 3. Magyar Ujságíró Válogatott 4. Magyar Orvos Válogatott 5. Videoton Öregfiúk 6. Debrecen Öregfiúk. (19. sz. kép)

A főszponzor Bencsik Mihály biztosította a rendezési költségeket, a csapatok utazási és ételmezősi költségeit. Tiszteletdíjakat gazdasági egységek és vállalkozók is ajánlottak fel és adták át. A torna bevételét a főszponzor jótékonyági és sport célra ajánlotta fel, amiből a Szociális Otthon, a Sportszarnok, az I. Sz. és a II. Sz. Iskola Diák Sportköre részesült.

Reméljük, hogy a megemlékezés e kedves formája szép hagyományként megmarad.

Felejthetetlen szurkolók

Sok kitartó szurkolója volt és van Szarvas labdarúgásának. Közülük is kiemelkedtek azok, akikről itt megemlékezünk, mert hozzátartoztak Szarvas labdarúgó-sportjához. Csupán egy dologban voltak azonosak, abban, hogy rendíthetetlenül kitartottak csapatuk mellett, hóban-fagyban, esőben-sárban, a győzelmek mámorában és a nagy vereségek, kudarcok idején is. Fanatikusak voltak! Ha nem lettek volna, szegényebb lenne Szarvas labdarúgása, kitalálni pedig nehéz lett volna őket.

Fonföder Márkus. Igazi megszállottja volt a labdarúgásnak. Képes volt az egész mérkőzésen végig szaladgálni - idősebb kora ellenére és torkaszakadtából kiabálni: "Rúgnyi, rámennyi, oldalaznyi, hajrá Szarvas!". A mérkőzés jeleneteit nem csak kommentálta, de a szünetben a körülötte lévő szurkolóknak bemutatta. Egyszer ünneplő ruhában - megfélekedve arról, hogy latyakos sár van - bemutatta, hogy a kapusunknak a kapott gólnál, hogyan kellett volna vetődnie, nagy derültségtől kísérve. Fanatizmusára mi sem jellemzőbb, olyan "fegyvertényt" is végrehajtott, hogy gyalog ment el Nagyváradra, mert meg akarta nézni 1943. november 21-én a mérkőzést, ahol egyébként a válogatott Perényi vezérletével a NAC.II 8:3 (4:2) arányban lépte a Turul együttesét. Természetesen a csapat hozta haza autóján. A deportálásból nem tért vissza!

Rágyanszki György, mindenki "Gyuri bácsija", nem csak nézte a mérkőzéseket, hanem látta is! Inyenc szakértője volt a futballnak! Kezében, elmaradhatatlan görbebotjával a partvonal mentén igyekezett követni a játékot, gyakorta futva, amikor megfélekedett rossz lábáról. Természetesen a látottakat bekiabálással kísérte. Egyszer - a játéktevező megsértése miatt - meghatározott időre kitiltották a pályáról. Ezalatt az idő alatt, fent az országhúton (ami 44-es út. Molnár) szaladgálva nézte a mérkőzéseket. Ő is fanatikus volt a maga módján, hiszen sok esetben kerékpáron kísérte el Domonyi Andrást a Fradi mérkőzéseire, még Pestre is. Ha izgalmas volt a mérkőzés, veszélyes volt, mert rossz lábával rugott, és görbebotjával hadonászott.

Lehoczki András, a népszerű "Retek" jellegzetes alakja volt a pályának. Az edzéseken is jelen volt, ha nem volt ki valamelyik csapat, szívesen beszállt. Volt érzéke a labdarúgáshoz, igazolt játékos is volt, egyszer-egyszer szerepelt a tartalékcsoportban. Öltöztetése semmit nem adott, általában "rosszul öltözött" volt. Egyszer eljött a nagy napja. A csapat Hódmezővásárhelyre utazott, ahova az egyik játékos nem érkezett meg, be kellett szállnia. A bemelegítés idején - mert tartottak Bognár Kálmántól, "Lőtétől" - érdeklődtek a bohém Podmanyczkytól, hogy melyik a "Lőte". Ő hangosan mondta - Retekre mutatva - ő az, és ma jó formában van. A csapat váratlanul jó játékkal rukkolt ki, miközben a sztár "Reteket" erősen fogták. Nyert a csapat, Retek ezt a fegyvertényt évek múltával is mindig emlegette. Ezen a mérkőzésen 4:0 volt Szarvas javára!

Forsner István. Ő volt a népszerű "Snubi", a nagy bohém. Volt még intező is, de ha a csapat győzött, nem bírt magával, ha pedig kikapott, ezért, és ilyenkor a szesz gyakran legyőzte. Szeretett és tudott operettrészleteket énekelni. Egyszer Orosházán győzött a csapat 3:0 arányban, kalapozott, és az összegyűlt pénzt a zongorára kiborítva énekelt a Furár zenekar előtt. Kedvelt száma volt: "Ha egyszer elmúlt a nyár, mit ér az öreg huszár..." Volt alkalom, amikor Fabó Bélával duettet énekeltek. Egyszer-egyszer - emelkedett hangulatban "énekelve beszélgettek", az operet betéteket úgy átköltve, hogy az itt nem írható le.

Domonyi András, a közkedvelt "Fradi" él ma még ebből a társaságból. Ő mindenek között talán a leghűségesebb. Számára igazán három csapat volt mindig, az FTC, a Ferencváros és a Fradi! A mérkőzéseikre, nemcsak Szolnokra és Debrecenbe, de Budapestre is eljárt kerékpáron. Szabad bejárása volt a Fradi öltözőjébe. Ő is le volt igazolva, labdaérzéke volt, hiszen ezt idősebb korában is lehetett látni, amikor a csapat edzésein elkezdett dekázni, vagy amikor lábténiszezett Kerekes Pistákkal is. Fiatalkorában játszott is a tartalékcsoportban, de őrá nem lehetett mindig számítani, mert ha Fradi-mérkőzés volt, lehetett eső, sár, ő időben kerékpárjára szállt és elkarikázott. Vidékre is járt a csapattal és véleményét nem rejtette véka alá, ezért néhányszor "kihúzta a gyufát"! Több mint 70 évig hűséges szurkolója volt Szarvas labdarúgásának is, de ma már előrehaladott kora miatt csak ritkán látni a sportpályán. A lélektelen játékot soha

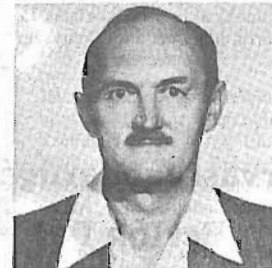
nem tudta megbocsátani! Az volt ars poeticája, hogy a jobbtól nem szégyen kikapni, de a győzelemért mindent meg kell tenni, mert csak így lehet a vereség ellenére emelt fővel lejönni a pályáról. Igaza volt, igaza van!

Sportvezetők

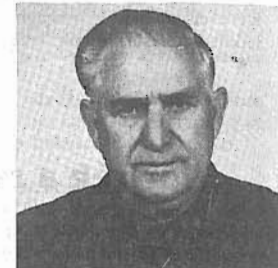
Nem mulaszthatjuk el azok neveit felsorolni, akik tiszteletet érdemelnek azért, mert Szarvas labdarúgásáért fáradhatatlanul küzdöttek éveken át. Az elmúlt 50 évben - nagyjából kronológiai sorrendben - róluk kell megemlékezni: Dr. Koltai Lajos (fogtechnikus, tagja volt a DLASZ elnökségének), Dr. Lehoczky János (anyakönyvvezető), Dr. Pálos György (tanár), Margócsy Gyula (tanár), Dr. Kovács Ferenc (bankigazgató), Csery István (cukrászmester), Somfai András (bérletszámoló), Becskő József (ÖKI főkönyvelője, tagja volt az MLSZ elnökségének), Tóth László (kereskedő), Miklós József (százados), Dr. Nagy Zoltán (ÖKI igazgató), Tusjak András (kereskedő), Dr. Molnár György (tanár), Székely László (szövetkezeti elnök).

Somfai András

Csery István

Tóth László

Margócsy Gyula

Tusjak András

Székely László

Az egykor társadalmi munkás "intező" az évek múlásával "technikai vezető" lett, fizetett alkalmazott. Az edzők is szerződéses, vagy tiszteletdíjas szakvezetők lettek, akiknek a nevei megtalálhatók az "összeállítás"-gyűjteményben. A sport ma már - középszinten is - foglalkozás, bár sokan úgy üzik, mintha csupán szórakozás lenne. A sportvezetők is jól kereső fizetett alkalmazottak a nagyobb egyesületeknél. Ez a megváltozott követelmények természetes következménye. Csupán egy probléma van, hogy a sportolókat és a vezetőket egyaránt, az elért színvonal, a teljesítmény arányában kellene díjazni!

A labdarúgó sporttudósítók doyenje.

Kevesen vannak az országban olyanok, akik a tájékoztatás fáradságos munkáját több mint 50 éve lelkiismeretesen végzik, megérett arra, hogy ezt a tevékenységét rangos elismeréssel megköszönjék.

A Szarvas labdarúgását bemutató írás végére maradt a tudósító, aki hozzátartozik a mérkőzésekhez, szinte a pálya "tartozéka"! Ő az, aki a mérkőzés előtt időben érkezik, az is Ő, aki a mérkőzések után sietve távozik, hogy tájékoztassa a Népsportot, a Békés Megyei Hírlapot és azokat a megyei lapokat, akik ezt igénylik. Leadja a tudósítását, amit hétfőn oly sokan olvasnak.

Csabai Pál több mint 50 éve tudósít a szarvasi labdarúgás - és más sportágak - eseményeiről. Ő az aki Békés megyében a legrégebbi labdarúgó sporttudósító, a sporttudósítók doyenje. Tudósít a labdarúgás eseményeiről, beharangoz, nyilatkozik, és egy-egy szezon befejezése után értékkel, az edzők és vezetők véleményét csokorba foglalva.

Időnként hallatja hangját a tribünről, de tudósításaiban mindig megőrzi a tárgyilagos hangnemet. Több mint egy fél élelet felölél tevékenységéért eddig sok apró elismerést kapott.

Portrék a szarvasi labdarúgás történetéből

Bertók Pál (1907-1947)

Szarvason született. 15 éves korában már az akkor alakuló Turul játékosa volt, s rövidesen csapata legjobbjaként emlegették. Pályafutása végéig csatárként szerepelt. Az amatőrfutballnak megfelelően mesterséget tanult, asztalos lett.

1930-ban avatták fel a szarvasi pálya tribünjét. Az emlékezetes avató mérkőzésen az orosházi MTK csapatát 7:2-re verte a Turul. A csapat egyik legjobbjá Bertók volt. Felfigyeltek rá a profi csapatok. 1930. október 10-én játszotta 200., egyben búcsúmérkőzését Szarvason.

Először a debreceni Bocskaiiban, majd a Szeged FC-ben játszott. Szegeden 12 évet töltött, mindvégig az együttes húzóembere volt.

1943-ban Óbecsén kezdte meg edzői pályáját. Közben behívták katonának, majd hadifogságban töltött egy évet. 1946-ban tért vissza Szarvasra. Edzőként működött, de időnként játékosként is pályára lépett: utoljára 1947. március 4-én.

1947. április 4-én rablótámadás áldozata lett.

Megjegyzés:

A Bertók Pálról szóló írás Dr. Perényi Béla emlékező cikkének kivonata. Teljes terjedelmében a Szarvasi Krónika 6. számában (101. oldal) olvasható.

A három Kerekes

Krónikánkban három fiútestvéréről lesz szó, akiknek életpályája egy ideig azonos vonalon haladt. Ez a vonal a labdarúgás volt.

A harmincas-negyvenes években a grundfoci Szarvason is rendkívül elterjedt és népszerű volt a gyerekek körében. A labdarúgás e kincsébányájából egyre-másra kerültek ki a csiszolatlan gyémántok. Így volt ez Szarvason is akkortájt.

Grundfoci-bajnokság

Az említett időben, az egyik leghíresebb "pálya", a város déli részén húzódó kőrgát mellett volt. Az út és gát közötti széles árok rendkívül alkalmas volt a focira, mert az oldalra kirúgott labda hamar visszagurult a pályára. A játék ezzel folyamatos lett, és így nem volt "üresjárat".

Ebben a csapatban 15-20 gyerek rugta napestig a rongylabdát. Háttérben természetesen nem emlékszik mindenre az ember. De arra igen, hogy ez a grund több játékost adott a városi felnőtt csapatba. Például Székely Tibort és Podmaniczki Jánost, a "Bárót". Amikor a társaság már kinötte magát, Székely Lászlónak, a szarvasi "nagycsapat" későbbi elnökének az az ötlete támadt, hogy "bajnoki alapon" ki kellene hívni Szarvas többi grundcsapatát. Így is történt, s mondjuk úgy, hogy a Székely-csapat játszott a Zöldpázsit csapatával és kikapott, igaz, "idegenben". S ez nem volt véletlen, mert a három Kerekes-fiú - mivel Zöldpázsit környékén lakott - ebben a csapatban játszott. Előbb a legidősebb, Kerekes Imre, majd pár évvel később a középső fiú, Kerekes István (később Kerekes II.), végül Béla, azaz Kerekes III. szerepelt. Így termelte ki a grund akkoriban a játékosokat, nemcsak Szarvason, hanem országosan is.

Kerekes Imre

1923-ban született Szarvason. A Szarvasi Turulban kezdte játékos-pályafutását. Játszott a Kecskemét, a Szeged és az NB I-es Budapesti Előre csapatában, mindvégig a szélsőháttvéd poszton.

Játékos-pályafutása befejeztével edzőként dolgozott, többek közt a Mezőtúr, Jászberény, Nagykanizsa, Szarvas, Pét, Székesfehérvári MÁV-Előre és a Békéscsaba csapatában. 1994-ben hunyt el Békéscsabán.

Abban a helyzetben van a krónikás, hogy az ő pályafutását jól ismeri. Az iskolában osztálytársak voltunk, és hosszú ideig személyes jó barátság is fűzött minket egymáshoz. Amikor a grundból kinőtt, és bekerült a Turul csapatába, nagyon-nagyon készült minden egyes bajnoki mérkőzésre, de még az edzésekre is. Mindig elmondta terveit, hogy mint fog játszani, s milyen eredmény várható, persze ezt legtöbbször a pályára menet közben. Elárulta, hogy a centerhalf poszt tetszik neki a

legjobban, de a csapat érdeke miatt többnyire a jobbháttvéd helyén szerepelt. Ennek az oka, hogy rendkívüli gyorsasága alkalmas volt az ellenfél szélsőinek a kikapcsolására. A leventeoktatás keretében megrendezett atlétikai versenyeken, 100 méteres síkfutásban 11,3-11,5 másodperc körüli időket futott, ami 1940-44 között országosan is figyelemreméltó eredmény volt. A mai labdarúgásban is megállná a helyét mint "emberfogyó".

A külső megjelenésre is sokat adott, civilben is a pályán is mindig elegáns volt. Szülei, akik méltán voltak büszkéik fiaikra, az ő idejében kezdtek el mérkőzésre járni.

Szarvasi szereplése után felsőbb osztályba lépett, és játszott Kecskeméten, Szegeden és a Budapesti Előre csapatában.

Amikor szegre akasztotta a "csukát", hosszú ideig, körülbelül 30 évig edzősködött, mintegy tíz csapatnál. A legnagyobb sikert akkor érte el, amikor a Székesfehérvári MÁV-Előre csapatát bevitte az NB I-be. Két fia is élvonalbeli labdarúgó volt, sőt Attila a magyar válogatott mezét is felvehette.

Kerekes István

1925-ben született Szarvason. A Szarvasi Turul játékosaként indult. Hosszú időt töltött a Budapesti Előrenél. B-válogatott is volt. Később visszatért a szarvasi csapatba, itt fejezte be az aktív futballt. Balösszekötőt játszott. Pályafutása befejezése után szülővárosában dolgozott a vendéglátóiparban. 1985-ben hunyt el Szarvason.

A három testvér közül ő róla lehetne a legtöbbet írni. Kiugróan gyors fejlődése a szakemberek figyelmét sem kerülte el. Az iskola befejezése után, úgy 13-15 éves korában, egy szakmák közötti nagypályás bajnokságon mutatkozott be. Ő a Szabók csapatában szerepelt és balszélsőt játszott. Elfutásai, beadásai és persze bombagóljai láttán egymástól kérdezték az emberek, hogy ki ez a remek fickó. Hamarosan a Turul csapatához került és bajnoki mérkőzéseken is bemutatkozhatott. Közben nyáron meghívást kapott egy ifjúsági edzőtáborba. Az ott eltöltött 30 nap rendkívül hasznos volt

Kerekes Béla

A három Kerekes-fiú egy korszakot képviselt, amely nagyban hozzájárult Szarvas labdarúgásának fejlődéséhez. Akik ismerték és szerették őket, emléküket megőrzik.

A második nemzedék

Kerekes György

Kerekes Imre fia. 1946-ban született. Játszott a Mezőtúr, Mezőkovácsháza, a Budapesti Honvéd, a Szeged, a Dunaujváros és a Békéscsaba csapatában. Fiatal korában balszélsőt, idősebb korában balhátvédet játszott. Jelenleg vállalkozó.

ifj. Kerekes Béla

Kerekes Béla fia. 1949-ben született Szarvason, a helyi csapatban kezdte a futballt, Orosházán, majd az NB I/B-s Békéscsabai Előrében folytatta. Játszott még Balatonfüzfőn is. Keménységéről ismert jobbhatvéd volt. Szarvason fejezte be az aktív labdarúgást. Jelenleg előadóként dolgozik.

Kerekes Attila

Kerekes Imre kisebbik fia. 1954-ben született Szarvason. Az NB I-es Békéscsaba csapatában lett válogatott, középhátvédként. Hétyszer játszott a nemzeti tizenegyenben. Futballozott még a Csepel csapatában, majd Törökországban. Jelenleg Ausztriában játékos-edző.

A harmadik nemzedék

Kerekes Attila

ifj. Kerekes Béla kisebbik fia. 1980-ban született Szarvason. Jelenleg a Szarvasi Vasas serdülőcsapatában játszik. Tehetséges játékosnak tartják. Édesapjához hasonlóan jobbhatvédet játszik.
Csabai Pál

számára, mert az addig is tehetséges játékos nagyon sokat fejlődött. Pár év múlva már a Budapesti Előre játékosaként, az NB I-ben is bemutatkozott. Az Aranycsapat idején "csak" a B válogatottban szerepelhetett. Egy ízben Puskás Öcsi hívta a Kispestbe, de ő, a tőle megszokott stílusban így válaszolt: "Te a Kispestben vagy császár, én pedig az Előrében vagyok az, tehát maradok!" Egy jellemző példa a rúgótechnikájára: Grosicsnak szögletből, érintés nélkül rúgott gólt, ezt a válogatott kapus Szarvason jártakor is megemlítette. A szíve (vagy más valaki) Szarvasra vonzotta, és itt fejezte be pályafutását. A népszerű Pista, valamennyiünk emlékezetében úgy él, mint minden idők legjobb, legnépszerűbb szarvasi játékos. Korán, hatvanévesen hunyt el, elsőként a három testvér közül.

1927-ben született Csengerben. A Szarvasi Turulban játszott bátyjai nyomában. Később a Perenceshez igazolt, majd - ugyancsak bátyjai nyomán - a Budapesti Előréhez került. Fiatalként jobbszélsőt, idősebb korában jobbfezetet játszott. Ezután vendéglátósként dolgozott 1990-ben bekövetkezett haláláig.

A család Benjáminja, a sokáig vékonydongájú Béla többé-kevésbé hasonló pályán haladt, mint testvérei. Talán testalkata, vagy gömbérzéke miatt sokak szerint háromjuk közül a legtechnikásabb labdarúgó volt. Első csapata természetesen neki is a Szarvas volt. De nem sokáig, előbb Perencesre, majd ő is a Budapesti Előrébe került, ahol 1950-től 1955-ig játszott. Ezután hazajött, és közel húsz éves aktív pályáját itt fejezte be. Sokszor szerepelt a megyei és területi válogatottban, és egy ízben a Traktor Sportegyesületek országos válogatottjában is. Csendes modorú emberként ismertük, aki mindenkor igen hasznos tagja volt csapatának.

A "kis" Sznagyik

Sznagyik János (1926. április 10.) Szarvas grundján, a Vásártéren nőtt fel. Ott kergette, búvította a labdát, hasonló korú gyerekekkel reggeltől, késő estig. Az eredmény nem maradt el.

Nevét először a labdarúgást szerető közönség a Szarvas és Vidéke című újság, 1941. június 6-i számában olvashatta. Szarvasi TURUL ifjúsági csapatában játszott. A korabeli újság tudósítója a következőket írja. "a legjobban Sznagyik, a két Kelemen, Kerekes Imre és Grünwald, játszottak."

Ebben az időben alakult a Katolikus Legényegylet keretében, egy új egyesület, Törekvés néven. Ennek a csapatnak állandó tagja lett a Vásártéren felnőtt több társával együtt. A Szarvas és Vidéke c. újság egy-két mérkőzés kivételével a legjobbak között említi játékát.

Remekül tehetséges játékos volt. Mindössze 15 éves, akiről az újság 1941. július 11-i számában megjelent Törekvés-Mezőtúr

labdarúgó mérkőzés tudósítója így ír: "a két hátvéd közül Sznagyik volt a jobbik, aki nagyszerű játékaival a mezőny fölé emelkedett."

Ahogy az évek múltak egyre jobb játékos lett. A törekvés labdarúgó-csapat megszűnése után bekerült a TURUL első csapatába, melynek állandó tagja lett, és az újságok nevét évről-évre állandóan a jól között említi. Nélküle, labdarúgó pályafutása során, a csapat ritkán futott ki a pályára. Ha nem volt a csapatban, a szurkolók nagyon hiányolták.

Alacsony termete ellenére, az Isten minden jó adottságot megadott neki, ami a labdarúgáshoz kell. Ruganyos, gyors, kemény, jó ütemérzékű, nagyszerű fejlődő- és rúgótechnikával rendelkező játékos volt. Nem lehetett nem észrevenni Őt. Soha nem a hangjával, hanem az állandó jó játékaival hívta fel magára a figyelmet. A csapat meghatározó játékos volt. Fejlesztése elményszámba ment. Nála jóval magasabb játékosokat lefejt, jól szerelt, jól segítette ki játékos társait, formáját állandóan tartani tudta, amit tehetsége, szorgalma és a labdarúgás szeretete biztosított számára.

Játékos-pályafutása során több egyesület hívta, de Ő hű maradt Szarvashoz. Labdarúgó pályafutása 17 évig tartott. A közönség kedvence volt, mert rá mindig lehetett számítani, játékaival belopta magát a szurkolók szívébe.

Őt csak a győzelem érdekelte, annak mindent alávetett a pályán. Nyero típusú játékos volt, nem szeretett veszíteni.

Nagy kár, hogy ezt az Istenadta östehetséget szakavatott emberek nem csiszolták tovább. Biztos vagyok benne, hogy Ő is, mint Kerekes "Pista", országos hírnevet szerzett volna Szarvas város labdarúgása számára.

Ilyen volt Ő, a született szerény, így lett a "kis" Sznagyikból Szarvas NAGY játékos.

Csernus István

A Janurik-testvérek

Janurik György

1922-1989. Szarvason született, itt járt általános iskolába majd a Vajda Péter Gimnáziumban szerzett érettségét. Utána tanítóképzőt végzett Miskolcon, később a Pedagógiai Főiskolát végezte el testnevelés szakon. A labdarúgással még a háború előtt került kapcsolatba, és játszott a "nagy" Turul színeiben, az 50-es évek közepén hagyta abba.

Janurik Mihály

1928-ban született ugyancsak Szarvason, itt végezte általános iskoláit és itt érettségizett a Vajda P. Gimnáziumban, tanítóképzőt majd Pedagógiai Főiskolát végzett. Aktív sportpályafutását 1946-ban kezdte. 1962-ben hagyta abba a labdarúgást, aztán edzősködött 18 évig.

Sok éven keresztül drukoltak a Janurik fivéreknek a szarvasi szurkolók. A pályán töltött és az azt követő évekről Janurik Mihállal elevenítettük fel az emlékeket.

- Aktív pályafutásom a sportban 1946-ban, diák korunkban kezdődött. A Vajda Péter Gimnáziumban kezdtem sportolni (atlétika, torna), majd tagja lettem a Bankó Sanyi bácsi által szervezett nagypályás kézilabda-csapatnak, amely az NB I-ig jutott. Az NB I-ben a csapat nem szerepelhetett személyi és egyéb okok miatt. A csapat tagjait az élet másfelé szelítette (főiskola, katonaság). Így kerültem én is a labdarúgáshoz 1948-ban. Közben

katonáskodásom alatt Nagykanizsán a MAORT színeiben léptem pályára néhány alkalommal, majd a hadsereg bajnokságban futballoztam. A leszerelést követően itthon folytattam 1952-62-ig.

1952-ben kezdtem játszani Gyuri bátyámmal egy csapatban. Gyurit a játékosársak, a szurkolók Gyurcsinak becézték, közvetlen barátai Mujkónak hívták.

Ő a középiskola befejezése után Miskolcra került a Tanítóképzőbe, ott atletizált, és játszott a képző labdarúgócsapatában.

A képző elvégzése után Szarvason kezdett tanítani, és a Turul-ban futballozni, annak a "nagy" Turulnak lett ismét csapattagja, amelynek színeiben már a háború előtt is szerepelt három szezonban. A Turul után a különböző néven szereplő szarvasi csapatban játszott.

A Traktor színeiben játszottunk együtt 1952-től. Gyuri jobb hátvéd volt, én jobb halfot játszottam, az akkori felállásnak megfelelően. Ma ez középpályás.

Gyurira a helyezkedés és a keménység volt jellemző, "kőkemény" védő volt, sokszor kíségtet helyezkedésével engem is.

A Szarvasi Traktor SE csapata 1952-ben. Állnak (balról-jobbra): Benkó István intéző, Bodnár Béla, Uhljár Pál, Megyeri János, Ismeretlen, Kerekes II. István, Kiszely György, Tóth László edző, Somfai András intéző. Középen: Janurik György, Janurik Mihály, Sznagyik János, Sebő János, Muska János, ifj. Tóth László (a csapat jelenlegi orvosa). Elöl: Bagó István, Tusjak András.

Sajnos nem játszhattunk sokáig együtt. Az akkori politikai viszonyok a sportba is beleszóltak. Az egyik helyi politikai vezető úgy fogalmazott, hogy "osztályidegenek" ne játsszanak a csapatban. Ezek miatt Gyuri úgy döntött, hogy abbahagyja a labdarúgást, csak a hivatásának és a családnak él. Sok gyermekkel szeretette meg a sportot, ezen belül az atlétikát, tornát, kézilabdát és a labdarúgást oktatta nagy odaadással.

Kihagyás után Szollár Lajos edző szerepeltetett a csapatban. Tőle az edzői szakmából is rengeteget tanultam. A Traktor majd a Spartacus színeiben a megyei I. osztályban majd az NB III-ban játszottam. Megyei szinten is jó csapatok voltak abban az időben, így pl.: a Gyula, a Békéscsabai Dózsa, az Orosháza.

A labdarúgás befejezése után edzősködtem a csapatnál. Aztán a labdarúgástól átpártoltam a kézilabdához, az Övönöképző csapatánál lettem edző, ahol a megyei I. osztálytól az NB II-ig jutottunk el a lányokkal. A Szirén SE-vel az NB II-ben szerepeltünk. Aztán a szarvasi fiúkkal az NB II-ből az NB I/B-be jutottunk. 18 évig működtem mint edző.

Sportolói és edzői pályafutásom alatt csodálatos élményekben volt részem, főleg mikor nyertek a csapatok. De más események is emlékezetesek maradtak, mint például a makói csetepaté, ahol a

Szarvason a gyulai focistákkal akadt nézeteltérésünk, itt inkább egyéni sérelmek kerültek kiegyenlítésre.

A kézilabdás fiúk edzője voltam, amikor Cegléden a két csapat játékosai és a közönség is verekedett. Egyébként békés természetű voltam, a sportszerű viselkedés híve vagyok és edző koromban erre oktattam a játékosokat is.

A civil életben általános iskolában tanítottam Békésszentandrán, majd a szarvasi Vajda Péter Gimnáziumban. Összesen 39 évet töltöttem a pedagógus-pályán.

Nyári Mihály

Szarvasi Traktor. Állnak (balról jobbra): Domanyi András, Sznagyik, Tusjak, Kondacs, Uhljár, Janurik II., Demcsák, Kiszely, Muska, Janurik I., Megyeri, Gutyan, Bartyik, Budai.

Zárszó!

Összeállításunk bevezetőjében is jeleztük, hogy a közel 100 esztendőös szarvasi labdarúgást a teljesség igénye nélkül tudjuk csak bemutatni.

Úgy gondoljuk, hogy eleget tettünk annak a feladatnak, hogy Szarvas labdarúgásának eddigi útját, multját és jelenét, érdekesebb - és lassan feledésbe merülő - eseményeit bemutassuk. Dokumentumértékű mellékletben a Tabellagyűjtemény, a csapatösszeállítások és a képmelléletek teszik teljessé a képet az érdeklődő olvasó, szurkoló és labdarúgó számára.

Lehet, hogy ez a munka, majd egyszer értékes részét fogja képezni annak a könyvnek, amit majd Szarvas sporttörténetéről megírnak.

Molnár László – Cziglédszky Sámuel

Megjegyzés:

Hálás köszönetünket fejezzük ki a Békés Megyei Könyvtár, a Szarvasi Városi Könyvtár, a Szarvasi Tessedik Múzeum, a Szarvasi Vajda Péter Könyvtár dolgozóinak, akik olyan segítőkészek voltak, ami napjainkban sajnos ritkaság. Köszönet mindazoknak, akiket megkerestünk és a magángyűjtőknek, akik készséggel álltak rendelkezésre. Segítségük része ennek a munkának!

Forrásjegyzék

1. A Magyar Labdajátékok Könyve. Botka József munkája nyomán írta: Pozsolt Lajos. Pallas RT. 1885.
2. Magyar írók élete és munkái. Írta: Hornyánszky Viktor 1891. A változatlan utánnomás 1980-81. 1281.sz. szelvény.
3. Herkules (Havi lap. Molnár) XVI. évfolyam 10-11. sz. Budapest 1899. május 15. (Dr. Perényi Béla tulajdonában.)
4. Szarvasi Hírlap, Szarvas és Vidéke. Szarvasi Lapok, Szarvasi Közlöny korabeli számai 1901-től. (A Szarvasi Vajda Péter Gimnázium védett könyvtárában.)
5. Szarvas nagyközség története. Dr. Neumann (Nádor) Jenő Szarvas 1922.
6. Délmagyarország labdarúgó sportja. 1931-35. Fürst György. Szeged 1935.
7. Szarvas és Vidéke. Kiadó: Müller Károly. 1941-44. számai.
8. Viharsarok, Viharsarok Népe, Békés Megyei Népújság, Békés Megyei Hírlap számai 1945-1995-ig. (Békés Megyei Könyvtár, Szarvas Városi Könyvtár)
9. Szarvas város szabad negyedszázada. Szerkesztő: Dr. Tóth Lajos. Gyulai Nyomda 1970.
10. Szarvas a városiasodás útján. 1970-1984. Dr. Tóth Lajos. Petőfi Nyomda, Kecskemét, 1984.
11. Labdarúgó Almanach. Sportpropaganda, Budapest, 1976-1986.
12. Csak a labda volt mindig gömbölyű. Zalka András. Sportpropaganda. 1981.
13. A "Körös csoport" és a megyei bajnokság egy éve. Békés Megyei LSZ. 1984.
14. Szarvasi Tájékoztató 1985. augusztus és 1986. májusi száma. Szerkesztő: Laurency Jenő. Kiadó: Szarvasi Művelődési Központ. Petőfi Nyomda, Szarvas.
15. Hajrá Gyoma. (Gyoma labdarúgásának krónikája) Írta: Márton Gábor. Szarvasprint. 1986.
16. A kerületi bajnokság "Körös csoport" 36 csapata 1981-87. Megyei LSZ. Békéscsaba, 1988.
17. Szarvas és Vidéke. Önkormányzati hetilap számai 1985-1995.
18. A képanyag egy része a "Velencei-sportkép-gyűjtemény" anyagából - Tessedik Múzeum Szarvas - más része pedig magángyűjteményekből.

Cziglédszky Sámuel

Képek Szarvas labdarúgó sportjából

Rendkívül nehéz és körülményes képeket összegyűjteni régi és jelenlegi csapatokról, mert nem minden időben fordítottak gondot a csapatok képi megőrzésére. Az idősebbek megtalálhatják kedvenc csapatukat, a fiatalabbak elnézegethetik a régieket. A mindenkori csapatok megérdemlik, hogy megőrökötsék őket - mert ha változó sikerrel is - Szarvas város színeitért küzdöttek.

A Szarvasi Turul SE csapata 1945. Húsvét vasárnapján. Állnak (balról-jobbra): Dr. Kovács Ferenc egyesületi elnök. Székely Tibor, Kerekes I. Imre, Grünwald Samu, Hlernádi Pál, Demcsák Mihály, Kerekes II., Lukács László, Szása (orosz tiszt), Podmaniczky János, Populás János, Sznagyik János és Populás István edző.

A Szarvasi SE csapata 1948-ban. Állnak (balról-jobbra): Somfai András intező, Bodnár Béla, Kovács György, Barcs Aladár játékevezető, Lustyik János, Kerekes II. István, Sznagyik János. Középen: Demcsák Mihály, Kerekes I. Imre, Podmaniczky János. Elöl: Janurik György, Horváth József, Gutyan György.

A Szarvasi Traktor csapata 1953-ban. Állnak (balról-jobbra): Korányi Lajos edző, Gutyan György, Járó Pál, Bodnár Béla, Kerekes II. István, Podani György, Fábiánffy Zsigmond. Középen: Uhljár Pál, Janurik Mihály, Tóth Lacika (a csapat jelenlegi orvosa). Guggolnak: Kovács Gábor, Sznagyik János, Muska János. Fekszik: Szemmelveisz István, Tusjak András.

A kép a Szarvasi Traktor SC csapatát ábrázolja 1954. április 14-én a Szarvasi Traktor SC - Magyar "C" Válogatott 1:9 (0:5) mérkőzés előtt. Állnak (balról): Járó Pál, Bognár Kálmán (Löte), Sebő János, Csery István szakosztályvezető, Bodnár Béla, Podani György, Katona Ferenc, Lapis György szakosztályvezető h. Középen: Janurik II. Mihály, Sznagyik János, Kerekes II. István. Elöl: Hrabovszky János edző, Janurik I. György, Farkas András, Muska János, Somfai András intéző.

A Szarvasi Traktor SE csapata 1954-ben. Állnak (balról-jobbra): Tóth László a városi sportbizottság elnöke, Járó Pál, Kerekes III. Béla, Bükkös István, Kerekes II. István, Somfai András intéző, Gutyan György, Korányi Lajos edző. Középen: Sebő János, Ulrich János. Térdelnek: Sznagyik János, Csernus István, Muska János. Elöl: Kecskés György.

A Szarvasi MEDOSZ SE csapata 1957-ben. Állnak: Frankó Pál szertáros, Szebegyinszki János, Dudás István gépkocsivezető, Török Pál, Uhljár Pál intéző, Varga Jenő. Bracsok Endre, Gyekiczky Mihály. Probszt Elemér edző. Középen: Patkós Béla, Rohony II. Gyula, Térdelnek: Fülepi Károly, Krajcsovics Pál, Zsombó Antal. Elöl: Hajdú Pál. Ez az "összeszedett" csapat Tiszakécskén 2:2 eredményt ért el!

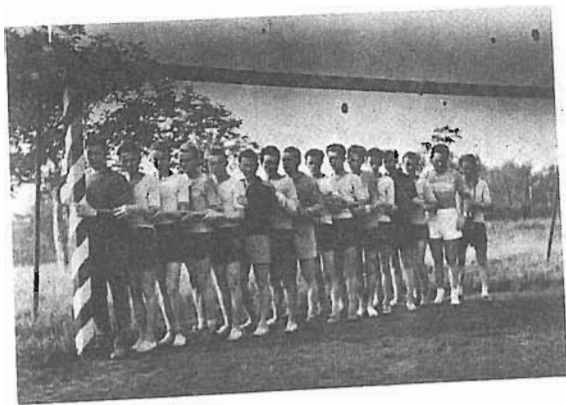

A Szarvasi MEDOSZ SE csapata 1957-ben. Állnak (balról-jobbra): Probszt Elemér edző, Járó Pál, Bodnár Béla, Sebő János, Kerekes II. István, Papp Károly, Tusjak András szakosztályvezető. Középen: Kerekes III. Béla, Patkós Béla. Guggolnak: Sznagyik János, Csernus István, Paál Lajos, Csonki András. Elöl: Kecskés György.

A Szarvasi MEDOSZ SE csapata 1957-ben. Állnak (balról-jobbra): Frankó Pál szertáros, Bodnár Béla, Czigliédszky Sámuel, Patkós Béla, Bracsok Endre, Rohony II. Gyula, Járó Pál, Járó Pálné, Burázs György. Gyekiczky Mihály, Dauda Mihály intéző h. Térdel: Krajcsovics Pál, Medvegy Pál, Zsombó Antal. Elöl: Kondacs Mihály.

A Szarvasi SC csapata 1958-ban. Balról-jobbra: Tusjak András, Czeglédcszky Sámuel, Slajchó Mihály, Podani György, Rohony I. János, Kerekes III. Béla, Janurik Mihály, Kerekes II. István, Burázs György, Zsombó Antal, Szűcs János, Szalontai József, Szikora Lajos, Patkós Béla, Kerekes I. Imre edző és Járó Pál. (A kép egy edzés előtt készült.)

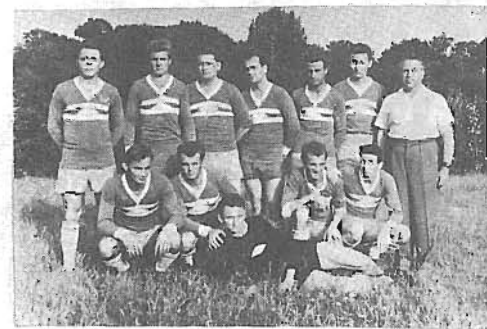
A Szarvasi SC csapata 1959-ben. Balról-jobbra: Bodnár Béla, Kondacs Mihály, Czeglédcszky Sámuel, Bracsok Endre, Medvegy Pál, Rohony II. Gyula, Krajcsovics Pál, Zsombó Antal, Patkós Béla, Járó Pál, Gyekiczki Mihály.

A Szarvasi SC csapata 1961-ben. Állnak (balról-jobbra): Bencsik Mihály edző, Gáspár István, Antal György, Rohony I. János, Nádas Pál, Czeglédcszky Sámuel, Szalontai József, Burázs György, Dr. Molnár György intéző. Középen: Ficzer I. Ferenc, Szűcs János, Ficzer II. József. Elöl: Kondacs Mihály.

A Szarvasi SC csapata 1962-ben. Állnak (balról-jobbra): Rohony I. János, Gáspár István, Kerekes II. István, Patkós Béla, Burázs György, Czeglédcszky Sámuel, Bencsik Mihály edző. Elöl: Müller Ferenc, Ficzer I. Ferenc, Kondacs Mihály, Ficzer II. József és Szalontai József.

Kerekes II. István búcsúmérkőzésén 1962-ben. Balról-jobbra: Burázs György, Ficzer I. Ferenc, Kerekes II. István, búcsúztatja Székely László elnök, Apáti Ferenc, Bontovics Imre partjelzők és Szalai A. a Budapesti Előre SC csapatkapitánya.

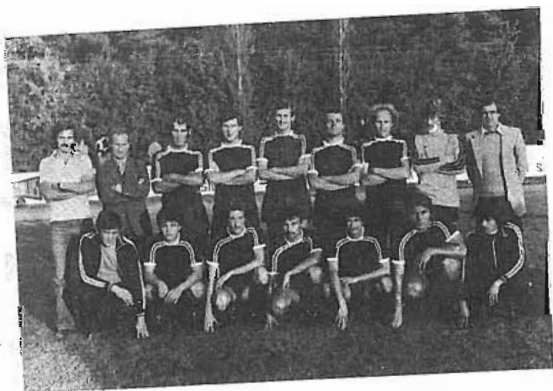
A Szarvasi SC csapata 1964-ben. Állnak (balról-jobbra): Sebő János edző, Kasuba, Szalontai József, Ficzer II. József, Brakszatórisz Pál, Antal György, Müller Ferenc, Rohony János, Gáspár István (félíg takarva). Elöl: Járó Pál, Burázs György, Ficzer I. Ferenc és Kondacs Mihály.

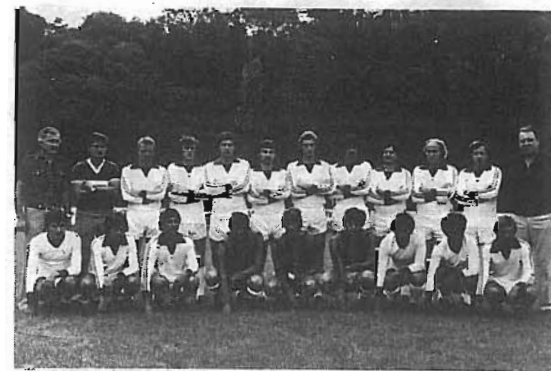
A Szarvasi Főiskola-Spartacus SC csapata 1977-ben. Állnak (balról-jobbra): Pallagi Róbert edző, Kajtár István, Nánási Attila, Rozsán I. Csaba, Kerekes Béla, Gajdos András, Brakszatórisz András, Kepka János, Járó Pál. Elöl: Széplaki Sándor, Antal András, Jakab János, Szűcs János, Filyó Pál, András András szertáros-gyűrő.

A Szarvasi Főiskola-Spartacus SC csapata 1978-ban. Állnak (balról-jobbra): Pocsai István, Kerekes Béla, Kajtár István, Plástyik György, Szőke György, Bálint István, Brakszatórisz András, Filyó Pál, Pallagi Róbert edző. Elöl: Rozsán II. Csongor, Jakab János, Szűcs János, Orovecz József, Széplaki Sándor, Ivanov Géza.

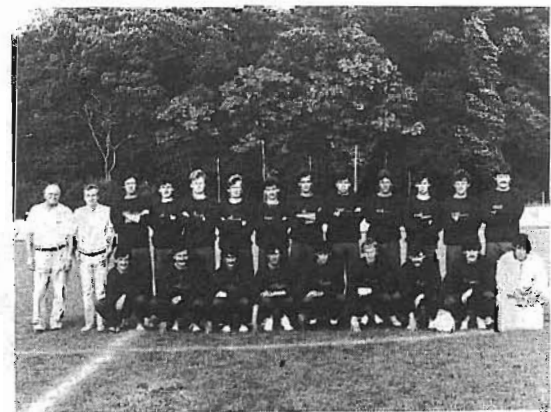
A Szarvasi Főiskola-Spartacus SC csapata 1979-ben. Állnak (balról-jobbra): Tóth Imre, Haász Sándor edző, Plástyik György, Szőke György, Talapa Tibor, Kajtár István, Bánáti Imre, Pocsai István, Gajdos András pályaedző. Elöl: Széplaki Sándor, Petneházi György, Tabár Endre, Durucskó Péter, Kóczyán Péter, B.Tóth Pál, Filyó Pál.

A Szarvasi Főiskola-Spartacus SC csapata 1981-ben. Állnak (balról-jobbra): Szűcs Mihály edző, Nagy Ferenc gyűrő, Kajtár István, Szivorecz Sándor, Szőke György, Durucskó Péter, Tabár Endre, Bálint István, Fehérvári János, Bánáti Imre, Ravasz László, Klenk József szakosztály-elnök. Elöl: Keszthelyi Ferenc, Filyó Pál, Paulik János, Széplaki Sándor, Pocsai István, Gulyás Zoltán, Erős Imre, Wond Wossen Desta, Porkoláb Zoltán.

A Szarvasi Főiskola-Spartacus SC csapata 1983-ban. Állnak (balról-jobbra): Nagy Ferenc gyűrő, Bobvos Béla pályaedző, Holp Zsolt, Szilágyi Sándor, Demjén Antal, Boda Mihály, Hanyecz János, Kupeczky Sándor, Paulik János, Gonda József. Elöl: Petneházi György, Hegedűs Gábor, Újvári Zoltán, Czimirák János, Fedorják Péter, Kovács Ferenc.

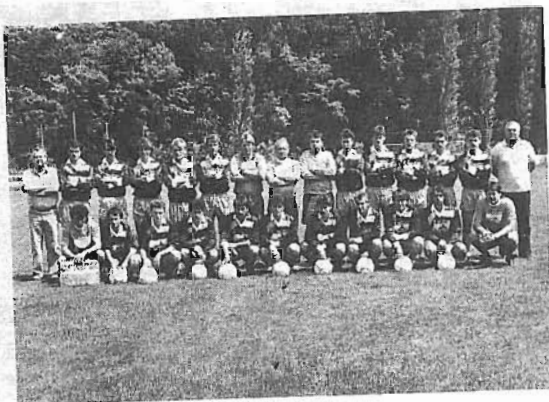
A Szarvasi Vasas SC csapata 1988-ban. Állnak (balról-jobbra): Székely László elnök, Dr. Tóth László orvos, Dr. Petróczy Gábor vezető edző, Gebri István, Hegyi Gábor, Demjén Antal, Bakai István, Török Zsolt, Halász Ferenc, Holp Zsolt, Újvári Zoltán, Petykó Márton, Tózsér Géza pályaedző. Elöl: Alberti János, Plástyik János, Pisont András, Paulik János, Aranyos Imre, Hanyecz János, Márton István, Somogyi János és Lakatos János gyűrő.

A Szarvasi Vasas SC csapata 1989-ben. Állnak (balról-jobbra): Dr. Tóth László orvos, Pallagi Róbert edző, Supka Attila, Szemere Zoltán, Gebri István, Holp Zsolt, Nagy Mihály, Csalos Ferenc, Major Sándor, Demjén Antal, Somogyi János, Tózsér Géza technikai vezető. Elöl: Garai Tamár, Sebők Pál, Hanyecz János, Halász Ferenc, Fekete Tibor, Bakai István, Aranyos Imre, Lipták György, Lakatos János gyűrő.

A Szarvasi Vasas SC csapata 1990-ben. Állnak (balról-jobbra): Dr. Tóth László orvos, Nagy Mihály, Csalos Ferenc, Kovács Ferenc, Boda Mihály, Holp Zsolt, Hanyecz János, Pallagi Róbert vezető edző, Halász Ferenc, Brakszatórisz András, Luzsák Zoltán, Csák Zoltán, Bress Tibor, Bakai István, Istenes Ferenc szakosztály elnök. Elöl: Lakatos János gyűrő, Szarvas János, Czeglédsky Ákos, Gál Ferenc, Pisont András, Stef Sörin, Fekete Tibor, Rácz László, Búzás Lajos, Izsák Péter, Tózsér Géza technikai vezető.

A Szarvasi Vasas SC csapata 1991-ben. Állnak fent (balról-jobbra): Tózsér Géza technikai vezető, Bakos János, Búzás Lajos, Szarvas János, Stef Sörin, Határ Ferenc, Rácz László, Ioan Vitu, Ioan Patrascu vezető edző. Középen: Istenes Ferenc szakosztály elnök, Csák Zoltán, Luczák Róbert, Boda Mihály, Halász Ferenc, Hanyecz János, Holp Zsolt, Sárosi János, Kovács Ferenc. Elöl: Lakatos János gyűrő, Bress Tibor, Bakai István, Pisont András, Gál Ferenc, Brakszatórisz András, Czeglédsky Ákos.

A Szarvasi Vasas SC csapata 1992-ben. Állnak (balról-jobbra): Ioan Patrascu vezető edző, Székely László elnök, Major László Mihaleche Julián, Holp Zsolt, Szlopóczky Zoltán, Halász Ferenc, Hanyecz János, Zahorán Zoltán, Zahorecz Krisztián, Hirmler Imre, Dr. Tóth László orvos, Istenes Ferenc szakosztály elnök, Tózsér Géza technikai vezető. Elöl: Kondacs János, Pisont Richárd, Pisont András, Gebri István, Czeglédsky Ákos, Rácz László, Brakszatórisz András, Truczka Tamás, Lakatos János gyűrő.

A Szarvasi Vasas SC csapata 1994 tavaszán. Állnak (balról-jobbra): Ioan Patrascu vezető edző, Czeglédsky Ákos, Sárosi János, Major László, Holp Zsolt, Hanyecz János, Halász Ferenc, Szlopóczky Zoltán, Gebri István, Brakszatórisz András, Tózsér Géza technikai vezető, Hirmler Imre. Elöl: Lakatos János gyűrő, Takó Ferenc, Bontovics Ferenc, Janis János, Dudás István, Rácz László, Ilici Georgehe, Lénárt Gábor, Pisont András.

Az 1994-es őszi szezon utolsó mérkőzésén pályára lépett Szarvasi Vasas NB II-es labdarúgócsapata (a Tiszakécske ellen 2:2 volt az eredmény). Álló sor balról: Ioan Stredie, Czeglédsky Ákos, Kulcsár Szilárd, Janis János, Brakszatórisz Gábor, Horváth Csaba, Szlopóczky Zoltán, Guggolnak: Turcsányi Lajos gyűrő, Takó Ferenc, Pisont András, Dobi Róbert, Plókai Mihály.

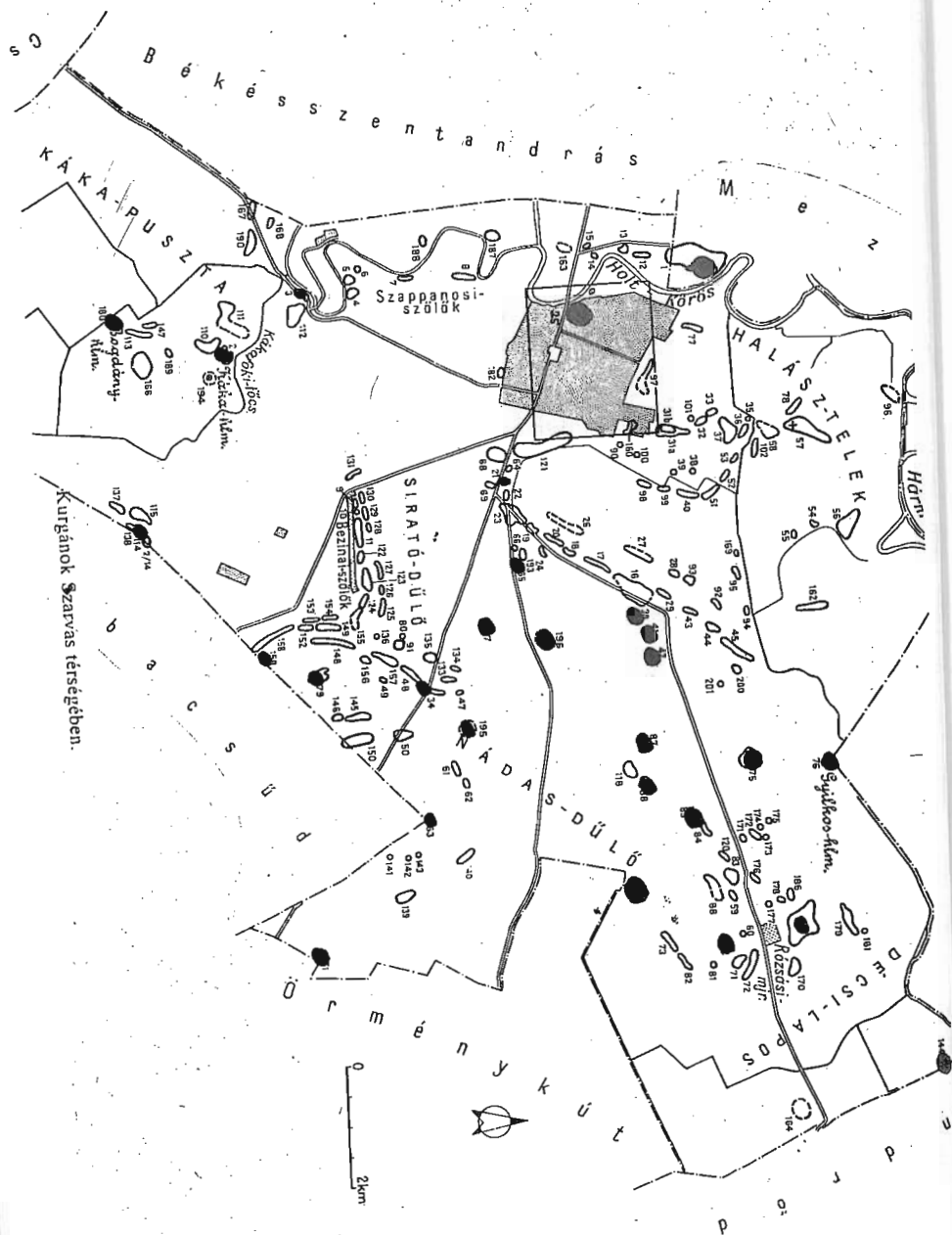

(SICILIAN...)
P. 123 4 56

Múltunkat idézve

Itt található a folytatás, amely részletesen tárgyalja a témát, beleértve a történelmi kontextust és a releváns forrásokat. A szöveg részletek nélkül nem olvasható.

Halomnéző utunkat folytassuk kelet felé, a mezőberényi út mellett. A várostól keletre, a mezőberényi országút északi oldalán, egy kelet-nyugati irányú, alacsony, partos részen, annak nyugati részén ül egy néven jelölt halom az 1876. évi budapesti Őstörténeti Kongresszusra készített térkép, a halomtól annak déli oldalán szinte halom-füzért találunk.

Kezdjük a sort a **Filyó-halommal** (30). A várostól északkeletre, az Őszölök nevű zártkerti település közepén van a halom, amelyik 6 m magas és kb. 80 m alapátmérőjű. A délnyugati és északkeleti oldalán hatalmas homokkitermelő gödör üttört sebet a halomba.

Ettől a halomtól keletre hajdan a **Lómer-halom** (41) állott. Ma már nem látható halomtól régebbi leírások alapján lehetett azonosítani. E leírások szerint a Filyó-halomtól 300, a Velki-halomtól 500 m távolságra, a homokhát közepére esik. A halom testét tulajdonosa a század elején elhordatta és akkor alatta 1,5 m mélyen embersontokat talált. Ezek késő rézkori, gödörösíros kurgántemetkezés maradványai lehettek. A **Velki-halom** (42) az Őszölök nevű zártkerti település közepén húzóódó, kelet-nyugati irányú, kifli alakú homokhát keleti végén áll. Lábánál 10-11. századi temető sírjai kerültek elő. Az Őszölöktől keletre, egy háromszög alakú, széles, lapos hátán átmenő dűlőt északi oldalán kb. 20-30 m alapátmérőjű, 1 m magas kurgán látható (87). Tetején a század első felében egy káposzta állt, melyet kb. 45 évvel ezelőtt bontottak le. Nem messze innen a Papp-dűlőben, a Jánovszki-tanya mellett egy dombocsk (86) van, melynek tetején háromszögelési pont található. Egy alacsony, már erősen szétszántott kurgán volt.

Ugyanebben a dűlőben, az endrődi országúttól délre egy teljesen elszántott kurgán van, amelynek alapátmérője ma 25-30 m körül van, relatív magassága 50-80 cm. A Füzes-halom (74) szintén a endrődi országút déli oldalán van, nagyjából a rózsási főmajorral szemben, mindössze 20-30 m az alapátmérője és 2 m magas, ma is szántják így egyre alacsonyabb lesz.

Szarvas külterületének keleti szélén, egy északkelet-délnyugati irányú hátán, egymás közelében két kurgán áll, **Borgulya-halmok** (46) a nevük.

Az endrődi országúttól északra, a szarvasi határ északkeleti sarkában állt hajdan a **Zöld-halom** (144), melyet régi térképek is jelölnek. A kurgánt vízlevezető csatornákkal szinte teljesen megsemmisítették. Maradványai ma már csak a csatorna gátjaiba beépítve láthatók. Közepébe pedig zsilipaknát helyeztek.

A **Gyilkos-halom** (76) a határ északi szélén áll, kb. 30 m alapátmérőjű, 3 m magas. Egyben a Mezőtúr és Szarvas közötti határrészt egyik sarokpontja. A halom keleti részét egy régi gát építéskor erősen megrongálták, jelenleg intenzív mezőgazdasági művelés alatt áll.

A Gyilkos-halom és az endrődi országút között, egy lapos területből enyhén kiemelkedő plató található, melynek északi peremén egy kurgán áll, a **Rózsási-halom** (75). Teteje sima, úgy tűnik, hogy a legfelső 1-1,5 m magasságú részét földmunka során legyalulták. A halomtól délre egy kelet-nyugati irányú csatorna a halom lábát is megsértette. A csatornával keresztül vágtak egy késővar temetőt is, amelyeknek jelenleg is folyik a feltárása.

A rózsási főmajortól északra egy kb. 40 m alapátmérőjű, 80-100 cm relatív magasságú halom látható, valószínűleg ez is egy szétszántott kurgán (132).

Szarvastól dél-délnyugatra, a valahai szarvasi szőlők területén levő folyómeder egyik szűk, U alakú kanyarulatában emelkedett egy halom (8), amelyet azonban teljesen széthordtak. Ma csak 50-80 cm magas kiemelkedés látható a helyén.

A Holt-Körös túlsó oldalán, az Arborétum faiskolájának északi részén 30 m alapátmérőjű, 1,5 m magasságú domb van, melyet **Kovács-halom** (1) néven ismerünk.

A város névadó halma a **Szarvas-halom** (25). Béla király névtelen jegyzőjénél olvashatjuk, hogy "ipsi precedentibus Siclis una contra Menumourout equitare ceperunt fluvium Cris in cervino monte transnataverunt et inde equitantes iuxta fluvium tekereu castra metati sunt." A Mons Cervinus, azaz Szarvas-halom a hajdani Körös (ma a Holt-Körös nagy szarvasi meandere), bal- azaz keleti partján állhatott. Nagyjából azon a tájon, ahol ma az evangélikus Otemplom és a Tessedik Sámuel Múzeum van. Ez a terület ma is a város legmagasabb pontja.

A régészeti és történeti irodalomban egyaránt sokszor szereplő helyen, a Szarvas-halom környékén állt az azonos nevű középkori település és a törökkori palánkvár is.

Eredeti nevén Szarvas-halom volt. Ez a szóösszetétel a finnugor eredetű körülíró állatnévből és a török korig itt állt nagy halomra utaló földrajzi névből alakult ki. A XV. század folyamán a helynév eltagja önállósult. Magának a kurgánnak ma már semmiféle maradványa sem található, és olyan adatot sem ismerünk, amely a hozzá tartozó temetkezésekre lenne vonatkozatható.

Szónyi Sándor

Szarvas cserép- és téglagyártásának a története

Grexa Pál és Társai téglagyára

A gyáralapítás

A múlt század második felében Szarvasra került egy görög származású, **Grexa Pál** nevű férfi, aki értett a téglakészítés és égetés mesterségéhez. Huszonkét hold földet vásárolt Szarvas alatt a Kondorosra vezető út (ma a 44-es) mellett. Itt kezdte el a tevékenységét.

Először tábori kemencében égette a téglát, de nemcsak Szarvason, hanem a környező uradalmakban is. Anyagiilag megerősödve elkezdett látni az időt egy komoly téglagyár létrehozására, így 1894-ben megépítette a tizenhat kamrás körkemencét a kéménnyel, valamint a nyitott oldalú fedett szárítókat. Mivel sok pénzt emésztett fel a gyárépítés, pénzestársak után kellett néznie, **Green Jakab** kereskedő és **Dr. Haviár Gyula** földbirtokos lettek a társak. Ezután a gyár Grexa Pál és Társai néven működött tovább.

Az alapító 1909-ben bekövetkezett halála után hasonló nevű fiára, Grexa Pálra szállott az üzem. Az örökös adósság is terhelte, ezért 1920-ban Schlajhó Sámuel tímárnak eladott 13 hold és 453 négyszögöl földet azzal a feltétellel, hogy később visszavásárolja a téglagyártás folytatása érdekében. Erre azonban nem került sor, mert 1923-ban bekövetkezett tragikus halála véget vetett további ténykedésének. Az üzemet a fia, György veszi át - aki Budapesten kereskedelmi érettségit tett - és vezeti tovább a családi hagyományoknak megfelelően. Dr. Haviár Gyula szerette volna **István** fiát üzemvezetőnek megtenni, ezért Németországba küldte tanulmányútra. Ugyanebből a célból gépi berendezést is hozatott, de egy évig sem működötték azt, a gyártott téglát és cserépet használatlan volt. A rossz működésnek valószínű a hozzá nem értés volt az oka, amit az agyagmérnök is megállapított.

A téglagyártás folyamata - Az agyag kitermelése

A téglagyártás az agyag kitermelésével indult, ez kézi erővel történt úgy, hogy az agyagfalat aláásták és leomlasztották, így egyszer szerencsétlenség is történt: **Vajkó János** 64 éves téglaverőre a két méter magas agyagfal ráomlott, maga alá temette, súlyos sérülést szenvedett. (Szarvasi Hírlap 1911. május) A kitermelés őszől tavaszig folyt hármass csoportokban, két téglaverő és egy talicskás 2,75 m mélységig bányászta ki az agyagot. A felszíntől 2,5 m-re kb. 20 cm-es meszes réteg fordult elő, ezt gondosan elkülönítették a feldolgozásra kerülő anyagtól. A téglakészítés a bányagödörben történt, itt voltak felállítva a tetővel ellátott, oldalfalak nélküli építmények, a szárítók és közöttük a sima terület, a szérük. Minden szérű elején ásott kút volt, innen csatornán vezették a vizet a szérű túlsó részébe, ahol a kibányászott nyersanyagot tették téglakészítésre alkalmassá. Az első időkben lovakkal tapostatták meg az áztatott anyagot, később kapával dolgozták meg, közben pévát szórtak bele. Ezt az átkapálást az anyag minőségétől függően háromszor-ötször is megcsinálták.

A formázás, szárítás

Mikor elegendő előkészített agyag volt, a talicskás a munkaasztalra hordta. Az asztal elején egymással szemben két téglaverő állt, akik az agyagból megfelelő mennyiséget markolva belescepták az előtűnt

Az agyag előkészítése. Balról jobbra: Truczka György, Ausztényi Mihály, Pekárik Mihály

szárítók előtt, a kemence körül sőt a kemencében is a megfelelő helyeken csille-fordítókkal. Egy 1917-es adat szerint két cserépszárító és hat téglaszárító volt. Később ez utóbbiak száma megháromszorozódott, ennek megfelelően a téglaverők száma is nőtt. A behordók száma hat fő, de ugyanők szállították ki a kész égetett téglát a kemence melletti tárolóterbe.

Az égetés

A kemencébe egy fő és egy segéd rakodó szakszerűen helyezte be a különböző téglákat és cserépeket. Egy kamrába 6500-7000 db téglát tudtak berakni, cserepekből 10000-13000-ot és 3500 db téglát. Ez utóbbiakat a kamra alján és a tüzelőknak köré helyezték el, hogy szén ne kerülhessen a cserepek közé. Minden kamrának 18 tüzelőknája volt, ezeket a kemence tetején fedő takarta. A kamrákat egymástól süber papírral zárták el, a külső bejáratot nyerstéglával falazták be úgy, hogy a belső és külső téglasor közé 30 cm vastagságban homokot szórtak. A kemencét tetővel építették, amely körös-körül széles ereszt alkotott, hogy esős időben is zavartalanul lehessen dolgozni.

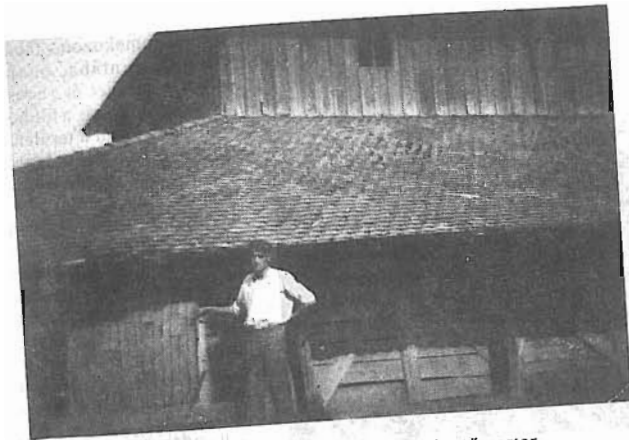
Formázás. Balról jobbra: Pekárik Mihály, Ausztényi Mihály, Truczka György (Archív felvételek Hudák Györgyné tulajdonában)

lévő kihomokozott, fából készült mintába, majd lehúzták a tetejét, és a nyers téglát kifordították a földre. Ha maguk körül a területet telerakták téglával, az asztallal mindig előbbre mentek. Egy szérűn 3200 db téglát fért el. Ha megszikkadtak, szárítótkba hordták, ahol 7680 db-ot (24 x 320) tudtak elhelyezni élivel egymásra keresztbe rakva, hogy a levegő jól érje őket. A teljes száradás után lövőgolyó csilléssel szállították a kemencéhez.

A nagymennyiségű anyag mozgatásának megkönnyítésére állandó és mozgatható sinek voltak lefektetve a szérűk, a kemencébe egy fő és egy segéd rakodó szakszerűen helyezte be a különböző téglákat és cserépeket. Egy kamrába 6500-7000 db téglát tudtak berakni, cserepekből 10000-13000-ot és 3500 db téglát. Ez utóbbiakat a kamra alján és a tüzelőknak köré helyezték el, hogy szén ne kerülhessen a cserepek közé. Minden kamrának 18 tüzelőknája volt, ezeket a kemence tetején fedő takarta. A kamrákat egymástól süber papírral zárták el, a külső bejáratot nyerstéglával falazták be úgy, hogy a belső és külső téglasor közé 30 cm vastagságban homokot szórtak. A kemencét tetővel építették, amely körös-körül széles ereszt alkotott, hogy esős időben is zavartalanul lehessen dolgozni.

A kemence begyújtását az agyagmérnök felülvizsgálata előzte meg, aki más gyárakba is járt. A begyújtás öt-hat mázsa fenyőfával indult, majd tíz mázsa keményfa-doronggal folytatódott. A daraszemet a kemence felső részén adagolták. A gyár évi szénszükséglete 40-50 vagont tett ki.

Az égetést három fő végezte, az égetőmester, a segédegéző és a szénhordó, aki a daraszemet fentalicskázta a kemence tetején lévő tárolóterbe. Az égetőmester nappal a téglakiadást intézte, égetőműszakja este hattól éjfélig tartott, a szénhordó éjfél

Égető kemence. Kondacs Mihály égetőmester

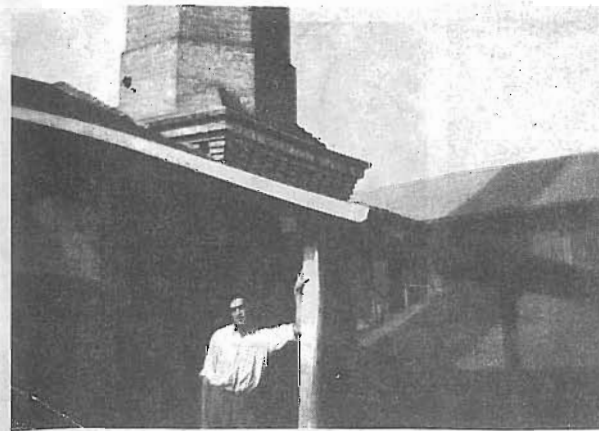
A cserép készítése

Cserepet Szentseről, illetve Orosházáról szerződötet munkások, három férfi és három nő készítették, évente kb. 120000 db-ot. Az agyagot, amely jobb minőségű volt a téglakészítésre használnál, a gyárba vezető úttól jobbra lévő területen, később a vasúti sínek felé eső részről bányászták. Az agyagot 60 cm mély köralatkó oldalkéses tengely volt rögzítve, amit lóval vontatott járgány lapátolták. A hordóban forgatható oldalkéses tengely volt rögzítve, amit lóval vontatott járgány lapátolták. A homogenizált anyagot a hordó alsó nyílásán kibocsátva talicskával vitték a munkasztalra, ott minta segítségével készült a hódfarkú cserép. A küpcserépet erős, szögletes zsákvaszonnal simították, majd a zsákvaszonnal kerettel vágták ki, majd a zsákvaszonnal segítségével "kaptafára" hajlították, így vitték a szárítóba, útközben nagy szöggel három lyukat fúrtak rá (az ezeken áthúzott dróttal rögzítették a tetőn).

Az utolsó évek

A téglagyár zökkenőmentes működését a nagypapa halála után a gyár alapításától itt dolgozó **Tusjak Pál** égetőmester biztosította. A 30-as évek elején megbetegedett, helyette 1934-ben Budapestről egy olasz mestert **Zoliteli Alajost** (Zomborira változtatta a nevét) és fiát hozták le. Zoliteliék egy évi működés után visszamentek Budapestre. Kezük alatt **Kondacs Mihály**, aki 15 éves kora óta a gyárnál dolgozott, megtanulta a téglakészítést, és zavartalanul folyt a termelés a szovjet csapatok bejövetele (1944. október 6.) előtt, amikor is leállt a termelés. A gyártelepre a szovjet csapatok beszállásolták magukat. Két évi kényszerzűnet után a város új vezetősége 1946 elején megbízta **Absolon Istvánt**, aki a Dolgozók Szövetségének elnöke volt a téglagyár újraindításával. A Dolgozók Szövetségének tagsága (**Molcsan Pál**, **Janurik Mihály**, **Sulyan Mihály**, **Lustyik János**, **Homonnai József**) csak igen kevés pénzzel rendelkezett, és az is hamar elfogyott, mert magas bért fizettek a munkásoknak. Amikor kiderült, hogy elfogyott a pénzük, a téglagyár nyers állapotban maradt, nem tudták a munkadíjat kifizetni. S amikor a baj megtörtént, csak ekkor jelezték **Gaál Józsefnek**, aki minden anyagi felelősség nélküli üzletvezető volt, és kérdezték, mit lehet tenni? Az üzletvezető Gaál József azt javasolta, hogy a Takarékpénztárról hitelt kell felvenni. A Dolgozók Szövetségének 10 igazgatósági tagja az üzletvezetővel elvonult a hitelkérelemmel a Hitelbank igazgatójához. Rövid időn belül minden érdekelte igazgatósági tag írásban megkapta az értesítést, hogy a kért hitelt nem tudják folyósítani, mert az igazgatósági tagok által nyújtott garanciát nem találták elegendő fedezetnek a hitel felvételére. A bank elutasító válasza után a Dolgozók Szövetségének igazgatósága felkereste a Gaál-testvéreket, nem vennék-e át a gyár vezetését, ők lemondanának minden eddigi pozíciójukról. Gaál József és bátyja, Ferenc az adott körülmények között, feltételeken elvállalta a gyár működtetését. Legelőször is Gaál József az emberekkel tárgyalt, hogy hajlandók-e új megállapodást kötni, mert ők, a két testvér nem tudják a korábbi munkabért fizetni. Az akkori téglagyárakhoz viszonyítva a munkadíj irreális volt.

reggel hatig, a segédégető reggel hattól tizenkét óráig, déltől este hatig ismét a szénhordó lépett munkába. A cserépégetésnél nagyon kellett vigyázni, nehogy túlfűtsék a kemencét, mert a cserepek megolvadtak, tönkrementek. Hetente hat-hét kamra téglát égettek ki (kb. 50000 db). Az évi termelés téglából 1200000-1600000 db volt, ez attól függött, a téglaverők mennyit tudtak előállítani: meleg száraz időben többet, nedves idő bekövetkezésekor kevesebbet.

A kémény talapzata.

(Archív felvételek Kondacs Mihály tulajdonában)

A Gaál-testvérek ezután megfizették a szakszervezetnek az addigi befektetését. Tudtak pécsi szénhez jutni, mert akadt még ismerős mozdonyvezető, aki élelmet vitt a bányászoknak, és hozta a szenet. Mindezt azért tudták így véghez vinni, mert a lakosság a tégláért búzát, lisztet, szalonnát, zsírt, sőt vaját hozott. (1000 db téglát = 6 q búza és 6 kg zsír).

A Gaál-testvérek, gondolva a jövőre, a gyárat tovább akarták fejleszteni, ezért szakemberekkel próbafúrásokat végeztek a területen.

A három méter mélységből vett mintákat Budapesten minősítették. A minták megvizsgálása és kitégetése után osztályon felüli minősítést kaptak. Megjegyezték, hogy az ország egyik legkiválóbb kerámiai alapanyaga van a föld mélyén, mert égetés után különleges színváltozást kapott az agyag. Gaálék a kedvező minősítés hatására már csempegyár létesítésén gondolkodtak. Gaál József öt fős társaságot szervezett a gyár továbbfejlesztésére, de terveit nem tudta megvalósítani az államosítás miatt. Abban az inséges világban irigységet szült, hogy a dolgozók természetben kapják a bérüket. Ez volt az egyik ok, amely a gyár működésének megszüntetéséhez vezetett. A másik ok: a megyei főispán, **Szobek András**, utasította a szarvasi vezetőséget, állítsák le a téglagyártást, hogy a békéscsabai gyáraknak ne legyen konkurenciája.

1948 első felében a szarvasi városi vezetőség megszüntette a gyár működését. Molcsan Pál és Janurik Mihály a megalakult géppállomásnak (1948. szept. 13.) adták át a gyárat, ami meghúzta a lélekharangot. A szárítók egy részét gépműhelyekké alakították (felfalazták a nyitott szárítókat) a többi lebontották az égetőkemencével együtt. A kéményt egy szélvihar döntötte le, de ebben segített az, hogy az alsó részből már sok téglát kibontottak. A végső dőfést a fáradtolaj szennyezés adta, tönkretette azt a kincset, amiből a város is komolyan profitálhatott volna. Így fosztotta meg az irigység és az emberi butaság Szarvas lakosságát a helyben, olcsón előállított, igen jó minőségű építőanyagotól.

A Szarvasi Hitelbank Rt. téglagyára

Szarvas város keleti szélén, a Gyomára vezető úttól balra lévő földterület a Szarvasi Hitelbank Rt.-é volt. Itt jó minőségű agyagot találtak, így határozhatta el a Hitelbank vezetősége egy téglagyár alapítását. Ennek érdekében 1899-ben Bazinból (Pozsonytól északra lévő helység, ma Pezinok) meghívták **Gily Emil** téglagyártási szakembert, akinek a közreműködésével épült meg a Hitelbank téglagyára. Valószínű, hogy 1900-ban már működött, de sajnos semmi adatot nem sikerült felderíteni a megépülés befejezéséről, még a termelés akkori mennyiségéről sem.

Az biztos, hogy 1910-ig kézzel gyártották a téglát, ti. a Szarvasi Hitelbank Rt. a tulajdonát képező téglagyárat társulva a Hirsch és Frank Budapest - Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntő Részvénytársulattal - gőzüzemre rendezi be, és "Szarvasi Gőztéglagyár Rt" néven szerepel ezután 80000 korona tőkével

kb. tizszeresére emelte volna az árakat. A munkások természetesen ragaszkodtak a szakszervezettel kötött megállapodáshoz, a munkát nem vették fel. Három nap múlva a munkások közül többen felkeresték Gaál Józsefet, érdeklődve az új megállapodás feltételeiről. Három csoporttal Gaál József megállapodott, hogy megkezdik a munkát, a Gaál-testvérek 24 órán belül a megígért járandóságot és készpénzt adják. Így is történt. Ennek híre gyorsan elterjedt, rövidesen mind a 60 munkás visszatért. A járandóságot természetben kapták: búza, zsír, szalonna, munkaruha, bakancs, stb.

Márkajelzések a téglákon. A GT a Szarvasi Gőztéglagyár jele (Bódi László téglagyűteménye. Fotó: Szabó József)

(800 db 100 koronás részvény). A vállalat részvényeiből 400 db-ot az alapító bank, 200 db-ot a társalapító gépgyár vesz át, a nyilvános aláírásra bocsátott 200 db részvényt már ekkor túljegyezték. A gőztéglagyár létrehozásában nagy érdemei voltak **Nagy László** bankigazgatónak, **Liska János** tanárnak és **Simó Gyula** kereskedőnek. Simó Németország gyáraiban tett tanulmányai hozzájárultak ahhoz, hogy a gyár mintaszerűen berendezett legyen. Szarvas és Vidéke 1911. január 22-i keltezésű száma közli, a Szarvasi Hitelbank Rt. 1910. évi IX. üzemlévi jelentése alapján, hogy a Szarvasi Hitelbank Rt. a téglagyári telepét 1910-ben eladta a Szarvasi Gőztéglagyár Részvénytársaságnak, önköltségi árban. A "Szarvasi Gőztéglagyár Rt" 1911. február 28-án tartotta alakuló közgyűlését. Itt a közgyűlés tudomásul vette, hogy az alapítók kinevezték az igazgatóság tagjait: **Dr. Glasner Adolf** ügyvéd, **Janurik M. Pál** birtokos, **Krsnyák János** birtokos, **Liska János** tanár, **Dr. Mikolay István** orvos, **Nagy László** bankigazgató, **Reitter Ferenc** mérnök, **Simó Gyula** kereskedő, **Sterbetz Gábor** bankfőtisztviselő, **Dr. Sziráczy János** ügyvéd. Közülük **Liska János** lett a vezérigazgató, **Nagy László** az igazgató, **Simó Gyula** az aligazgató és ügykezelő. Póttagokká **Kepenyes Mihály** és **Sárkány Pál** földbirtokosokat neveztek ki. A közgyűlés a felügyelő bizottságba elnökké választotta **Salgó Miksa** bankfőkönyvelőt, rendes tagokká **Dr. Belopoteczki György** orvost, és **Weiczner Gáspár** vendéglőst, póttagokká **Liszka Gyula** állomásfőnököt és **Lówy Sándor** kereskedőt. A közgyűlés a bank részére 13 % nyereséményrészeseledést biztosított, és ezt az alapszabályokban is rögzítette. Munkásjóléti intézményt is alkotott: elrendelte a vállalat állandó alkalmazottai biztosítását a Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyesületében úgy, hogy az évi díj felét a vállalat magára vállalja, még olyan alkalmazottaknál is, akik belépésnél más, más nyugdíjintézetnél voltak biztosítva. A gőztéglagyár 80-100 munkást foglalkoztatva 1911 augusztusában kezdte el a termelést. A gépi berendezések egyemeletes épületben voltak elhelyezve: törő, szállító, a cserép- és téglaprés.

A hajtóerőt egy 85 lóerős gőzgép szolgáltatta. A nyersanyagot a bányagödörökből csilléken szállították az épülethez. Főleg francia hornyolt tetőfedő cserépet - ez volt a gyár főprofilja - falazótéglát (kitűnő járda téglá volt), valamint idomtéglát állítottak elő. A téglákat GT monogrammal jelölték. A gyár fejlődését és virágzását a termékei kitűnő minőségén kívül az árak olcsósága is biztosította. Amilyen nagy reményekkel indult a gyár termelése, sajnos a bekövetkező háború előre nem látható eseményei a Sz. Gőztéglagyár Rt. tönkremenését eredményezték, csődbe jutott, s felszámolták (1918). A műszaki vezető, Gily Emil, végkielégítésképpen 16 hold földet és négyszobás lakóházat kapott. A család létét szűkösen biztosította a kapott föld jövedelme. 1920-ig némi bevétel származott a megmaradt téglá eladásából, azután meg agyag és homok árusításból 1951-ig. A nagyszülőök halála (nagyapa 1944, nagyanya 1946) után az apa Gily Emil, aki mérnökkari tiszt volt, felajánlotta a földet a termelőszoövetkezetnek 1951-ben. Előző évben a négyszobás tanyát ("kastély") jogtalanul államosították, a család a városba költözött. Jelenleg a lakás a Dózsa Tsz tulajdona, úgyszintén a föld is. (A tsz felszámolás alatt áll.) A Tsz 1982-ben a termálprogram keretében az egykori munkagödörök területén (5 kat. hold és 430 öl = 3 hektár és 125 m²) két nagyobb és két kisebb tárolót épített a fűtésre felhasználni, de még mindig meleg víz hűtésére (összterületük 7 hektár), mert csak így volt szabad a Holt-Körös kelő vizállása mellett bebocsátani a vizet. 1986-ban a hűtőtavaktól megépült a közvetlen levezető csatorna (7 km hosszú) a Hármas-Körös gátjáig, ahol áttemelik a hűtött vizet az élő Körösbe öntözési időn kívül (okt.15.-márc. 15-ig). A melegvíztározók 1990. január hó 1-től a Szarvasi Hévízmű Egyesülés tulajdonába került.

Az "egyéves" téglagyár

Rövid ideig működött még nevet sem kapott. Egy vállalkozó testvérpár a szülői örökségből kapott, Kákán, a Bohnyat-dűlőben fekvő egyholdnyi földön létesítette. A munkák 1943 őszén kezdődtek. Három 20 x 5 m körüli kubikgödörből termelték ki az anyagot, a gyagot, s a tél folyamán kifagyasztották. 1944 tavaszán 4 db 4 x 4 m-es keverőasztalon kezdtek meg a kézi formázást a Grexa gyárból érkezett munkások irányításával. A nyáron kiszárított téglákat un. tábori kemencében égették. Ez egy 10 m átmérőjű, nyers tágából kirakott kör alaprajzú kupac volt. A tágák közt hagyott hézagokat apró szénrel öntötték ki. A második sort haránt rakták ugyanezzel a módszerrel. Az így keletkezett szénrel bélelt téglahalmazt körbetapasztották és a szénrel meggyújtották. Közbeszólt azonban a háború. A két tulajdonost behívták katonának. A front közeledtével az éjjel "világító" kemencék tetejét lezáratták a bombázás veszélye miatt. A "gyár" felügyeletét a harmadik testvér vette át. Október 6-án az orosz csapatok átvonultak a városon. A munkások szétszéledtek. A kiégett tágák gyenge minőségűek voltak. Néhány ezret egy békésszentandrás házába építettek, a többit a környékbeliek hordták szét, egy részük szétporladt. A fogságból hazatért tulajdonosok a termelést nem folytatták. 1950-től a terület a Bem Tsz tulajdonába került. A kubikgödöröket a 60-as években feltöltötték, így ma már nyoma sincs az "egyéves" téglagyárnak.

Megjegyzés:

Az egyik tulajdonos és a felügyelő ma nyugdíjasként él Szarvason. Nevük közléséhez nem járultak hozzá.

Forrásmunkák:

Szarvasi Hírlap	1911. május
Szarvas és Vidéke	1911. január, február
Szarvasi Hírlap	1911. május

Adatközlők

Kondacs Mihály	Szarvas, Tánocsics u. 30.
Gaal József	Mátrafüred, Fő u. 30.
Dr. Geredi Emil	Szeged, Gáspár Zoltán u. 9/A.

Dr. Búzás László

A második világháború vége és az újrakezdés első lépései Szarvason

Ötven évvel ezelőtt történt. A második világháború utolsó hónapjait éltük át Szarvason is. A férfiak jelentős része katonaként távol volt, valahol a fronton, vagy a kaszárnyákban, vagy hadifogságban, ha éltek még. Az itthon maradt férfiak egy része még kapogatta a SAS behívókat. (Siess! Azonnal! Sürgős!) Egy része fél és bevonul, más része szintén fél és marad. Várja a front érkezését. Ők jártak jobban.

1944. október 5-én reggel még javában hordták a sebesülteket a hadikórháznak kinevezett gimnázium épületébe. Pedig ekkor már a német kórházi személyzet pakolt, s indult nyugatra. Lovaskocsin vitték a Bank páncélszekrényét is leventék kíséretében. Délután már nagy volt a fejtelenség. Menekítették a férfi lakosságot, de jelentős részük a Tisza hídtól visszafordult. Azok közül, akik átmentek, sokan többé nem tértek vissza. A menekülésnek ára lett. Hadifogság, nyomor, éhség, járvány, halál.

Ezen a napon német és magyar katonai egységek vonultak át Szarvason Öcsöd felé. Este a város védelmére 30-40 fős leventékből verbuvált nemzetőrséget vonultat ki a parancsnok a vasúti töltéshez. S a parancsnok távozik. Éjjel 11 óra körül 2 szovjet páncélos hatol be a szarvasi főúton. A nemzetőrök zöme hazamenekül. Kettőn viszont lövöldözés közben életüket veszítik. Az égen RATA repülőök jelennek meg, bombáik kisebb károkat okoznak, de emberéletet nem oltanak ki. Reggelre Szarvas orosz megszállás alá kerül. Egy szovjet ágyút a Kakas vendéglő sarkán állítanak fel. A zsidó templom ég. Az elhurcoltak ide gyűjtött ruháit, bútoraikat a németek visszavonulásukkor felgyújtották. Füstje napokig az ég felé száll. A község katonai megszállás alá kerül. A katonai parancsnok **Koszenko** őrnagy lett. Vele először **dr. Simkovic Mihály** helyettes főjegyző vette fel a kapcsolatot. Első intézkedéseik közé tartozik az iskolakezdés, a termelés folytatása, a zavartalan élet beindítása. Az egyházak vezetőit is magukhoz kérezték, és felkérték őket a lelkesítő feladatok végzésére.

A katonai parancsnok első intézkedései a következők voltak:

- Éjszakai kijárási tilalom.
- Rádiók beszolgáltatása.
- Fegyverek, lőszerke leadása.
- Üzletek azonnali nyitvatartása.
- Heti piacok megtartása.
- Ipari műhelyben a munka beindítása.
- A szabadrablás leállítás.

A pékségek kinyitották boltjaikat, s kenyérgyegy nélkül adták a kenyeret a sorbaállókknak. Pengőért, rubelért egyaránt. A legnagyobb érték ekkor a kenyér, napraforgóolaj, a cukrot helyettesítő melasz és a petróleum helyett a benzin volt. A község nagyobb nélkülözésnek nem volt kitéve. A háború pusztításait nem kellett elszenvednie.

A parancsnok és Simkovic Mihály 1945. febr. 15-ig közösen irányították a települést. A polgári közigazgatás e naptól vette kezdetét. **Dr. Dörnyei József** járási főszolgabíró alakuló és tisztújító képviselő testületi közgyűlést tartott. Létrejött a Nemzeti Bizottság, 40 rendes és 20 póttaggal. Megválasztották a községi bírót, a törvénybíró, községi gazdát, közgyám, esküdtek tagjait, jegyzőt, községi orvosokat, állatorvosokat, mérnököt és pénztárost.

Bíró lett **Kolompár András**, törvénybíró **Medvegy Mátyás**, közgyám **Tusjak Pál**, pénztáros **Sulyan Mihály**, községi gazda **Simkovic Pál**, esküdtek **Kepenyés Mihály**, **Povázai János**, **Melis János**, **Trucka Pál**, **Molcsan János**, **Frankó György**, **Velki Pál**.

Hivatali esküjük után programbeszédeik a demokratikus átalakulást ígérték. Első intézkedéseik között szerepeltek a közmunkák ügye, a zsidó ingatlanok számbavétele, az utcai fásítás, a Gazdasági Tanintézet renoválása, az árvédelem, a nemzetőrség átszervezése, gazdasági hivatal létrehozása, az élelmiszerbiztosítása, a Nemzeti Segély anyagi támogatása.

Ezek voltak a kezdetek. Elismerésre méltó tördés a lakossággal, a község életének normalizálása. Május 9-én a háború befejezését a lakosság ünnepi hangulatban élte meg, s nagy várakozás élt a távollévő katonafiak, és férjek, apák iránt. A fogságból hazatérők fogadtatását elsősorban az asszonyok, nők szervezték meg. Várakozás, az érkezők boldog fogadtatása mellett jöttek a gyász hírei is. Hírek a fogságról, elesettekről, eltűnőkről, sebesültekről. Majd a német nevéük elhurcolása szovjet lágerekbe, s a magyar-szlovák áttelepítés. Ezek is a kezdetekhez tartoztak.

Az 1945-ös választások eredményei, a koalíciós évek reménykeltő építőmunkája, a demokratikus átalakulás és fejlődés nem feledtette a távollévő katonahősöket. A reménytelen várakozás, az elhallgatás még a kioltott életek számbavételét sem tették lehetővé. A családok belső fájdalma családon belül maradt. Ötven év után a rendszerváltás eredményeként rohanta le kegyeletét a város második világháborús áldozatai iránt az Ó-templom melletti emlékművel.

A haranglábon elhelyezett szögeken a szarvasi áldozatok nevei:

Adamovszki György	Bánlaci János	Borgulya György
Ajtai Bertalanné	Behan Pál	Borgulya György
Alexa János	Belopotoczki György	Borgulya György
Andermann Benjámin	Belopotoczki György	Borgulya János
András Ferenc	Belopotoczki István	Borgulya Márton
András Pál	Belopotoczki István	Borgulya Mihály
Antal György	Belopotoczki Mihály	Borgulya Mihály
Antal Mihály	Belopotoczki Pál	Borgulya Pál
Apáti Nagy László	Benczur György	Borgulya Pál
Ábrahám Pál	Bencsik András	dr. Böhm József
Ábrahám Sándor	Berger Béla	dr. Böhm Józsefné
Bagi Ferenc	Berger Edit	Brachna János
Bagi György	Berger Ella	Bracsok István
Bagi János	dr. Berger Ernő	Braun József
Bagi Pál	Berger Jenőné	Breitner Zsigmond
Bajcsy-Zsilinszky Endre	Berger Miklósné	Brlázs János
Bakulya György	Bertók János	Brusznyczki György
Bakulya György	Bertók Mihály	Brusznyczki Mátyás
Bakulya Pál	Bertók Pál	Buk Éva
Balázs János	Betkó Mihály	Buk Károly
Balczó János	Békési György	Buk Miklós
K. Balogh István	Blaskó János	Buk Mór
Bankó András	Blonder József	Buk Mórné
Bankó Pál	Blonder Salamon	Buk Tibor
Bácskai Izidor	Borgulya György	Bulik Pál
Bácskai József	Borgulya György	Bunzl Izidor

Búzás András
Búzás János
Búzás Pál
Czesznak György
Czesznak Mihály
Czibula János
Czibula Mihály
Czigléczi György
Czigléczi Mihály
Czinkoczi István
Czinkoczi Mihály
Czupra Pál
Csasztvan Márton
Csasztvan Pál
Csányi György
Csicsely János
Csicsely János
Csillag Sándor
Csonka András
Dankó György
Dankó György
Dankó János
Dankó Mihály
Dankó Mihály
Darida János
Dell Antal
Demjan János
Deutsch Ármin
Deutsch Jenőné
dr. Déri Henrik
dr. Déri Henrikné
Dinya Sándor
Donner Bea
Donner Imre
Dudás Pál
Ecsédi Gyula
Ehrmann Andor
Ehrmann Gizella
Ehrmann Jenő
Ehrmann József
Ehrmann Mórné
Elek János
Eliades Pál
Előd Guidó
Erdei János
Erdei Pál
Erdős Béla
Éliás Mór
Éliás Mórné
Fabó Gábor
Fabó Lajos
Faragó György
Farkasinszki Lajos
Fekete Elemér
Fenyő Vilmos
Fényes Nándorné

Fhrlich Zsigmondné
Filyó Pál
Fináli Dezsőné
Fischbein Andrásné
dr. Fischbein Imre
Fischbein József
dr. Fischbein Soma
Fischer Lujza
Fischer Regina
Fischer Sámuel
Fleischer Jenő
Fodor Pál
Forster Gusztáv
Frank László
Frank Vilmos
Frankó Pál
Fraunhoffer Ferenc
Freska Sámuel
Frecska György
Frisch Bernátné
Frisch Ilona
Frisch Józsefné
Frisch Kató
Frisch Sándor
Frisch Sándorné
Fuchs Andor
Fuchs Béla
Fuchs Ilona
Fuchs Lujza
Fuchs Mihályné
Fuchs Rozália
Fuchs Salamon
Fuchs Sándor
Fulajtár Mátyás
Furár Mihály
Füchsl Miksa
Gaál György
Gaál Gyula
Gajdos György
Galáth György
Galáth Gyula
Galáth István
Galáth János
Galáth Pál
Galó György
Galó Mihály
Ganyecz András
Ganyecz János
Garami Mihály
Gál György
Geiger István
Gerber Éva
Gerber Henrik
Gerber Henrikné
Gerhát Pál
dr. Gerő Oszkárné

dr. Gerő Tibor
Gilyan József
Glück Vera
Glück Zsigmondné
Glózik Mihály
Glózik Pál
Goldschmied Lajos
Gombár Andrásné
Gombár István
Gombár László
Gombár Pál
Grecsnyik Mihály
Greksza Mátyás
Grimm Mórné
Grosz Ignác
Grosz Ignácné
Grosz Izidorné
Grosz Sándorné
Gruber Lázár
Grünwald Éva
Grünwald Ferenc
Grünwald Gábor
Grünwald László
Grünwald Nándor
Grünwald Nándorné
Grünstein Sándorné
Gulyás János
Gunda János
Gutyan Mihály
Gyimesi Ferenc
Gyurik Pál
dr. Halász Aladárné
Halász Szabó János
Haliczki János
Hanó János
Hanó János
Hanó Pál
Hanzó András
Hartmann Imre
Hartmann Lőrinc
Hartmann Lőrincné
Hillinger Emilné
Hillinger Zsuzsika
Hraskó István
Hraskó János
Hraskó Mihály
Hraskó Pál
Hricz György
Hrnicsjar János
Hruska Mihály
Hruska Mihály
Hruska Pál
Hoffmann Géza
Hoffmann István
Hodalik András
Hollander Dezsőné

Honthy Sándor
Horváth György
Hudák Mihály
Jancsó János
Janęcskó Mihály
Janęcskó Pál
Janis Mihály
Janurik András
Janurik György
Janurik János
Janurik János
Janurik Pál
Janurik Pál
Janurik Pál
Janurik Pál
Janosi György
Jelen Jónás
Jenei Gyula
Jeszenszki P. Sándor
Juhos György
Juhos Márton
Juhos Pál
Kadánicz Lajos
Kalocsai András
Kandel György
Kalmár Jenőné
Kalmár Judit
Kalmár Lajos
Kasik György
Kasik Pál
Kasik Tamás
Kasnyik György
Kasnyik János
Kasnyik Pál
Kastyák János
Kastyák Mihály
Kálló Ferenc
Kelemen Albert
Kelement Pál
Kepenyes György
Kepenyes György
Kepenyes Mihály
Kerényi Vilmosné
Kertes János
dr. Keszt Ármin
Kis András
Kis György
Kiss György
Kiss Pál
Kiszelycsok Pál
Kituljak András
Kituljak Pál
Klein György
Klein Jenőné
Klein László
Klimaj András

Klimaj Pál
Klimaj Pál
Klimaj Pál
Klucsik Pál
Klucsjar Mihály
Kmettykó János
Kohut András
Kohut János
Kohut Mihály
Kolompár János
Komár Mihály
Komár Pál
Komár Pál
Komár Pál
Komlowszki János
Kondacs András
Kondacs Lajos
Kondacs Mihály
Kondacs Mihály
Kondacs Mihály
Kondacs Pál
Kondacs Pál
Kondacs Pál
Konyecsi Mihály
Kopjcsak Pál
Korbely György
Kordoványi Pál
Korim János
Kosztai Károly
Kovács András
Kovács János
Kovács János
Kovács János
Kovács Mihály
Kovács Mihály
Kovács Mihály
Kovács Pál
Kovács Pál
Kozsuch Pál
Krajcsovicz János
Krajcsovicz János
Krajcsovicz Mihály
Kreszan János
Krivjanszki János
Krizsán György
Krkos Pál
Kugyelka Mihály
Kunstár György
Kunstár Pál
dr. Kutas István
Labát Pál
Laborczfői György
Laluska Mihály
Laluska Pál
Legyes József
Lehoczki János

Lelkes György
Lelkes János
Lengyel Sándor
Lestyan Goda János
Lestyan György
Lestyan György
Lestyan János
Lestyan János
Lestyan Lajos
Lestyan Márton
Lestyan Pál
Lestyan Pál
Lestyan Pál
Liska János
Litauszki András
Litauszki János
Litauszki Pál
Litavec Anna
Lőwy Salamonné
Lőwy Sándorné
dr. Lukács Ferenc
Lukács Károly
Likács Salamonné
Lustyik János
Lustyik Mátyás
Maczik János
Maglóczki Pál
Maglóczki Pál
Majernyik György
Majesz Ignác
Majesz Ignácné
Majesz Lázár
Majesz Salamon
Majoros Imre
Makan György
Makan György
Makan Pál
Matejdesz Pál
Matejszók György
Matusik István
Matusik Pál
Mautner Ferenc
Májer Mihály
Mátrai Gyula
Medvegy György
Medvegy György
Medvegy György
Medvegy István
Medvegy János
Medvegy János
Medvegy Mihály
Medvegy Pál
Medvegy Pál
Megyei István
Meszarik Pál

Meitner Imre
dr. Meitner István
dr. Meitner Pál
Meitner Soma
Meitner Sománé
Melis János
Merz Ármin
Merz Béla
Merz Béláné
Merz Elvira
Merz Olga
Mészáros Sándor
Miskolczi Józsefné
Misur György
Mlinár Mária
Mlinár Mihály
Mocskonyi Béla
Molnár András
Molnár András
Molnár György
Molnár János
Molnár Pál
Molnár Pál
Moravcsik Béla
Mravik György
Mravik Mihály
Mravik Pál
Mucha István
Müller Károly
dr. Nagy Béla
dr. Nagy Béláné
Nagy Lenke
Nagy Mihály
Nagy Szklénár János
Nándorné Blonder Teréz
Nemeshegyi Dániel
Novodomszki Pál
Novodonszki Pál
Nyemcsok János
Nyemcsok János
Nyemcsok János
Nyemcsok Mihály
Oláh József Pál
Omiljak János
Opauszki György
Opauszki Pál
Osgyan András
Osgyan András
Osterland Béla
Ostás János
Palyó András
Palyó György
Palyó Mihály
Parulya András

Pataki Sándor
Patyipa Ida
Paulik András
Pálfalvi István
Pálfi Hermann
Pálfi Hermanné
Pálmai János
Petrovics István
Petykó Pál
Petyovan András
Pigler Pál
Pimiller János
Plentri György
Plentri Gyula
Plentri Mihály
Pljesovszki György
Pljesovszki György
Pljesovszki János
Pljesovszki János
Podani György
Podani Pál
Pollák Erzsébet
Pollák Sándor
Pollák Zoltán
Polonszki János
Poroszlai Imre
Povázasai András
Pribelszki János
Pribelszki Márton
Pribelszki Mihály
Pribelszki Mihály
Pribelszki Pál
Rafaj István
Rágyanszki György
Rágyanszki István
Rágyanszki István
Rák János
Reich Jenő
Reiner György
Reiner Györgyné
Reiner László
Réti Jakabné
dr. Réti Sándor
Rideg Mátyás
Rómer István
Rosenbaum Gizella
Rosenberg Bernát
Rosenberg Bernátné
Rosenblüth László
Rosenblüth Zoltánné
Roszik György
Roszik György
Roszik György
Roszik Mátyás
dr. Roszik Mihály
Roszik Mihály

Roszik Mihály
Roth Sámuel
Rózsa László
Rusz Adolf
Rusz Adolfné
Rusz Rozália
Rusz Sándor
Ruzsinszki György
Salgó Miksa
Salgó Miksáné
Salamonovics Miklósné
dr. Salzmán Aladár
Salzmán Jakab
Salzmán Miklós
Savara János
Sámuel Blanka
Sámuel Ferenc
Sámuel Izidor
Sámuel Izidorné
Sándor Pál
Sápszki Pál
Sáró Pálné
Scheiner Bernát
Schlieszer Albert
Schlieszer György
Schlieszer József
Schlieszer Károly
Schlieszer Vilma
Schreiber Lipót
Schultz Sándor
Schwarz Izsó
Schwarz Joachim
Schwarz Zakariásné
Schwartz László
dr. Silberstein Dezső
Silberstein Fülöp
dr. Silberstein Gyula
dr. Silberstein Gyuláné
Silberstein Róbert
Silberstein Tibor
Simó János
Simó Pál
Simkó Imre
Simkó István
Sinkovics János
Sinkó István
Sinkó János
Skorka György
Skorka János
Skorka Pál
Skultéti András
dr. Solt Aladár
dr. Solt Aladárné
Somogyi Mihály
Sonkoly István
Sonkoly Mátyás

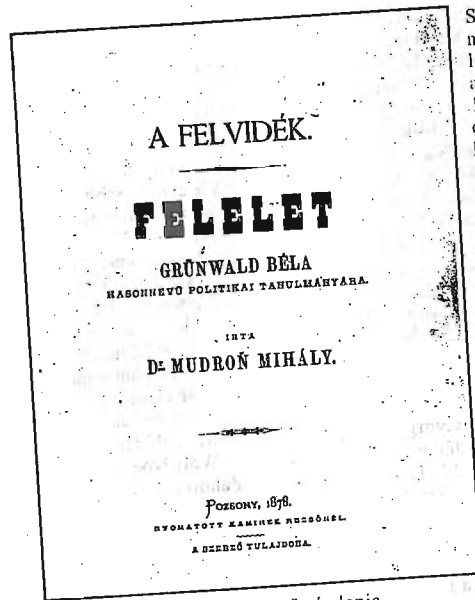
Sonkoly Mihály
Sonkoly Mihály
Sólyom Elek
Sovány György
Sovány György
Sovány Mihály
Sovány Pál
Sovány Pál
Spielberger Imre
Springer Lajos
Steinfeld Dániel
Steinfeld Dávid
Steinfeld Imre
Steinfeld Imréné
Steinfeld József
Steinfeld József
Steinfeld Malvin
Steinfeld Miksa
Steinfeld Miksáné
Steinfeld Sarolta
Steinfeld Sámuelné
Styecz Mihály
Sutyinszki István
Sutyinszki Márton
Sutyinszki Pál
Sváb Sándorné
Sváb Tibor
dr. Szabó Fülöp
dr. Szabó Fülöpné
Szabó János
Szabó József
Szakács János
Szakács János
Szakács Pál
Szakács Pál
Szakál Mihály
dr. Szántó György
Szász János
Szebegyinszki György
Szebegyinszki János
Szebegyinszki Mihály
Székely Dávid
Székely Dávidné
Székely György
Székely Mórné
Székera János
Szekretár György
Szekretár Mihály
Szelényi Aladár
Szeljak György
Szeljak István

dr. Szemző Imre
dr. Szemző István
Szemző Pál
Szigei József
Szilágyi Károly
Szirony György
Szklénár György
Szloszjar György
Szloszjar Pál
Szloszjar Pál
Szloszjar Pál
Szlovák György
Szlovák Pál
Szopka György
Szopka János
dr. Szöllösi László
Szöllösi Márton
Szöllösi Mihály
Szöllösi Miksa
dr. Szöllösi Pál
Szöllösi Tibor
Szpisjak Mihály
Szrnka György
Sztancsik András
Sztrunga István
Sztvorecz Mihály
Szvák György
Szujó Mihály
Szűcs János
Takács Béla
Tauttmann József
Tárnyik György
Timár János
Timár Mihály
Tischler József
Tkács András
Toman János
Tomasovszky Mihály
Tomka Pál
Tomka Pál
Tomka Sándor
Tornyosi Mihály
Tót Mihály
Tóth Cziffra György
Tóth Cziffra Mihály
Tóth M. György
dr. Tóth Pál
Trabach Mihály
Trnyik Mihály
Törköly János
Török János

Tusjak Pál
Uhljar András
Uhljar György
Uhljar János
Uhljar János
Uhljar János
Uhljar Mihály
Ungár Ferenc
Ungár György
Ungár Sándor
Ungár Zoltán
Urbancsok György
Valach János
Valkovszky Mihály
Varga János
Varga László
Varga Sománé
Walfisch József
Walfisch Károly
Velki János
Weiczner Gábor
Weiczner Gáborné
Weiczner Gáspár
Weisz Jenő
Weisz Józsefné
Wigner Miklós
Winkler Sándorné
Winternitz Sámuel
Winternitz Sámuelné
Wolf Gyuláné
Wolf István
dr. Wolf Jenő
Wolf Noémi
Zahorecz György
Závoda Pál
Zelenák János
Zima Pál
Zrak János
Zrak János
Zrak Mihály
Zrena Pál
Zvara János
Zvara Mátyás
Züs Jánosné
Zsigmond Andor
Zsigmond Andorné
Zsigmond Kálmánné
Zsigmond Pál
Zsigmond Regina
Zsigmond Rózi
Ismeretlenek

Dr. Valent Júlia

Michal Mudroň 1835-1887

A Mudrony mű címlapja

csalásban. Tízévesen lett tanulója iskolának a két fivér, Vajda Péter igazgatója alatt. Felmerült bennem: a szülők miért éppen a mi gimnáziumunkat, számukra e távoli iskolát választották fiaiknak? Csak feltevésekre szorítkozhatom: Iskolánk éppen Vajda Péter igazgatója idején indult virágzásnak, ekkor lett elismertté. Vajda Péter - akire Petőfi is felnevelt - színmagyar, liberális szelleimű reformer, iskolánkban a tanítási nyelv a Bolza-grófok feltételeként magyar, de oktattak itt un. bibliai szláv nyelvet is (tanár hiányában maga az esperes, Placskó István vállalkozott tanításra díjazás nélkül), tehát a nemzetiségi tanulók az anyanyelvben is tökéletesedhettek, amellet magyarul is jól megtanulhattak.

1849 után iskolánk léte ismeretes okokból bizonytalanná vált, így a két fivér Selmecen majd Pozsonyban tanult tovább. Pozsonyban ekkor már hírnevet szerzett szlovák körökben Ludevit Stúr, akihez a fiúk gyakran eljártak, s akinek nézeti meghatározók voltak a két Mudrony testvér életére. Michal Mudroň Bécsben szerzett jogi doktori címet, ezután 1857-1860 között ügyvéd-jelölt Pozsonyban. Neve egyre ismertebbé vált a szlovák nemzeti mozgalomban. 1863-ban alapító tagja Matica Slovenskának, s közvetítő szerepet vállalt a szlovák nemzeti-politikai-kulturális központ: Túrócszentmárton és Pozsony között. M. Alsterral együtt megalapozta "Jednatelstvo" címmel a Matica ügyvezetőségét, mely Pozsonyban a szlovák nemzeti erők összefogásának lett a bázisa.

Százhatvan éve, 1835-ben született gimnáziumunk szlovák tanulói közül talán a legismertebb: dr. Mudron talán Michal Mudroň - azaz dr. Mudrony Mihály. Iskertestvéreivel, Pállal, 1845-49-ig tanultak iskolánkban, az alsóbb osztályokat végezheték csak nálunk, mivel közbeszólt a történelem, nem is először és nem is utoljára.

Mudrony Mihály neve nem ismeretlen a történészek körében, felfigyelt rá a nemzetiségi kérdés "apostola", Jászi Oszkár is. 1912-ben jelent meg könyve: "A nemzeti államok kialakulása és a nemzetiségi kérdés". A több mint 500 oldalas tanulmányból neves történészünk, Litván György készített válogatást, bevezetőt írt s jegyzetekkel látta el. A kötet 1986-ban jelent meg, s biztos érzékkel tapintott rá korunk ma is talán legneuralgikusabb problémájára, a nemzetiségi kérdésre. Figyelemre méltó előszavának címe: "Egy régi könyv időszerűsége". A Jegyzetekben megemlíti Mudrony Mihály írását: "A felvidék, felelet Grünwald Béla hasonnevű politikai tanulmányára, Pozsony, 1878." Ehhez fűzi hozzá: "A szerző, Mudrony Mihály kiletéről nincs közelebbi adatunk". Megemlékezősem egyben hézagpótló írásnak is minősíthető.

Mudrony Mihály 1835-ben született Csábrág-Várbókon (Čabradský Vrbovok), tanítói

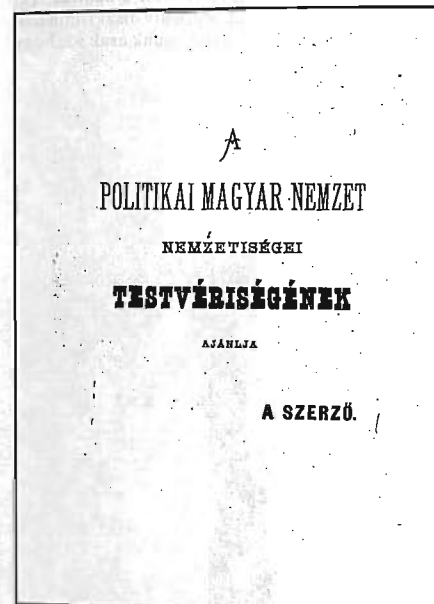
Mint ügyvéd, peres ügyekben vállalta a kismemizett zsellérek és az ellenzékiek védelmét, tekintet nélkül arra, ki a szlovák, ki a magyar.

Amikor megjelent Grünwald Béla "A felvidék" c. pamfletje, Mudrony nem hagyhatta szó nélkül a szlovákokra szórt vádakat. Grünwald, a zólyomi alispán írása már akkor is idejét múlt nézeteket tükrözött, kár rá szót vesztegetni. Ha valaki ma olvasná, elképedne, hogyan tudott egy világot bejárt ember ennyi badarságot összehordani. Mudrony feleletét, "A felvidéket" azonban akár ma is ki lehetne adni, mivel Mudrony alapelve a demokrácia volt.

Figyelemre méltó, hogy míg Mudrony könyve "a szerző tulajdona" - nyilván maga finanszírozta kiadását, addig a rá reagáló Pelsőczy H. Gyula könyvét az Athenum adta ki 1882-ben. Erre az írásra azért érdemes kitérni, mert eme könyvében a szerző a dszentrivilág önleplezését nyújtja: "Tagadhatatlan, hogy amit Mudrony úr mond, abban sok olyan van, ami bizonyos tekintetben helyes; ezt, valamint a fennálló és törvényes alapra fektetett következetes oszkodását gáncs nem illetheti. Amit azonban határozottan elítéllek (kiemelés tőlem.) ez az, hogy minden szavából, felelete minden sorából a tót nyelv és faj határtalan szeretete, hogy úgy mondjuk, imádata tűnik ki. Ez, t. i. a születés (národ), ez neki egyedüli kincse, mindene a világon."

Ebben igaza van Pelsőczynek, csak azt nem értjük, ez miért elítélendő? A további állításai azonban tévesek, mint ahogy téves a "národ" szó értelmezése, mert az nem születést, hanem nemzetet jelent. Mudrony nézeteit helyesen három évtizeddel később Jászi Oszkár értelmezi: "Aki Magyarország közéletét és sajtóját csak némileg is ismeri és elfogulatlan szemmel nézi, igazat fog adni Mudronynak, ki Grünwalddal való polémiájában így jellemezte a "Hungaria Militans"-t: (Ilarcos Magyarország - megjegyzés tőlem. A szerk.), "Ez csaknem kivétel nélkül a szabadalmait vesztett nemességből újoncokat, melynek tagjai ma sem képesek felfogni, hogy miképp lehetséges őket egyenrangúakká tenni azon pappá és ügyvéddé vált paraszttal, s miképp lehetséges egy államban a tudományos műveltséget fölébe helyezni az ösöktől örökölt társadalmi állásnak. De tudván, hogy a születési előjogok ideje lejárt magától s alig restaurálható többé: a nemzetiségi s nyelvi előjogok sáncai mögé helyezkedik, s onnan kívánja vérévé vált arisztokratikus érzelmeit s érdekeit megvédeni a mindinkább reárontó demokratikus szemmel ellen" - idézi Mudronyt Jászi Oszkár.

Jászi Oszkár szerint a nemzetiségi kérdés "archimedesi pontja" a demokráciának, mint ahogy Jászi egyedül támogató Ady Endre úgy véli, hogy a nemzetiségi kérdés egyben a demokrácia "Achilles-sarka".

Litván György egyik napilapunkban 1990-ben ismét azt a gondolatot veti fel, amelyre Mudrony utalt: a demokratizálást, amikor Fejtő Ferenc: Rekviem egy hajdan volt birodalomért c. munkáját recenzálja. Fejtő Ferenc "elszalasztott lehetőséget" említ. "Mi lett volna ez a lehetőség? Természetesen: az elaggott, feudális terhekkel cipelő Monarchia korszerű átalakítása, azaz demokratizálása és federalizálása" - írja Litván György (Népszabadság, 1990. VI. 15.)

A nemzetiségi kérdés, mely függvénye a demokráciának, napjainkban már nemcsak súrlódásokat, konfliktusokat, hanem - sajnos - véres összetűzéseket okozott megoldatlanságával. Nem hiábavaló tehát, ha a múltat faggatjuk: mit mulasztottunk el gyakran szinte jóvátehetetlenül.

Mudrony Mihály a nemzeti megbékélés híve volt. "Minél súlyosabb és komolyabb azonban feladatom, annál inkább ösztönözve érzem magamat szembeszállni vele, mert azon édes öntudat él bennem, hogy nagy és komoly kérdésben hű hazafiúi szolgálatot akarok tenni hazámnak és nemzetemnek, nem törődve azzal, vajlon fáradozásaimat a felülről jövő áldás és siker fogja-e követni vagy sem". "Adná Isten, hogy valahára valóban ismernők egymást, s meg vagyok győződve teljes lelkemből, hogy minden

viszály, mely amúgy is csak mesterséges módon előidőztetik, legott meg fogna szünni a nemzet és a haza boldogulására" - fejezi be előszavát Mudrony.

Érdekes lenne megtudni, hogy Mikszáth Kálmán vagy Mudrony Mihály irt-e először "tót atyafiak"-ról? Mikszáth könyve, "A tót atyafiak" első ízben 1881-ben jelent meg, Mudronyé három évvel korábban. Mudrony ezt írja: "... kedélyes állapotunkban még a tótot is "tót atyafi"-nak - ellenben a németet "német sógor"-nak nevezzük el. Ezen nyelvbéli hagyományok nyilván a testvéri egyetértés arany korának hagyományai egyszersmind élő tanulságai annak, hogy a magyar faj az itt talált tóthoz való viszonyát atyafisági rokonnak ismerte s a bevándorolt némethez való viszonyát találóan sógorsági viszsonnyal jelezte".

Mudrony eme sorai világosan utalnak arra, hogy a magyar befogadó nemzet. Ide kíváncznak Bartók Béla sorai, akit az első világháború eseményei mélységesen megrendítettek, "de növelik hitét és bizalmát a népből" - írja róla Gál István (Bartóktól Radnótiig, Bp. 1973.) "Hadd mondjam el, mit tapasztaltam különféle nemzetiségű parasztok egymáshoz való viszonyát illetőleg. Most, amikor ezek a népek felsőbb parancsra egymást ölik, mikor olyasformának látszik az ottani világ, mintha különféle nemzetiségek egymást egy kanál vízbe akarnák fojtani - és ezt halljuk róluk már évtizedek óta: talán időszerű rámutatni arra, hogy a parasztokban ádáz gyűlölködésnek más népek iránt nyoma sincs és nem is volt. Békésen élnek egymás mellett; mindegyik saját nyelvén beszél, saját szokásait követi és természetesnek vesz, hogy másnyelvű szomszédja ugyanezt teszi... A parasztok közt békesség uralkodik; gyűlölködést másfajtaúak ellen csak felsőbb körök árasztanak!" - ezt vallja Bartók 1917-ben.

Mit tanult Mudrony Mihály a mi iskolánkban?

"Megéltünk mi testvéreileg itt ezer éven át, megosztottuk a jó és balszerencsét anélkül, hogy egyikünk a másiknak a létében veszélyt keresett volna; miért nem lehetne ez mindvégig így? S csak azért is hallassuk mindinkább és mind hangosabban a jó régi magyar népdalt:

"Legyen úgy mint régen volt:
hogy a mi szép országunkban
békességben, barátságban
megélhessen mind a magyar,
mind a német, mind a tót!"

A történelem Mudrony Mihályt igazolta: hazánkban - példát mutatva - megvalósult a nemzetiségi Tandori Dezsőnkormányzat. Sőt, elhangzott az is, hogy a kisebbségeknek akár pozitív diszkrimináció is biztosítható az asszimiláció megállítására. Lehetőségeink tehát adottak: a mi dolgunk csak az, hogy helyesen éljünk vele.

Arcképcsarnok

Szarvas Város Képviselőtestülete (1994-98)

Almási István

1929-ben született Fegyverneken. Budapesten kovács és lakatos szakmákból vizsgázott. Két felnőtt gyermeke van, feleségével együtt nyugdíjasok. Tagja a Nyugdíjas Érdekvédelmi Egyesület vezetőségének. Egyéni jelöltként indult a választáson. (5.sz.v.k.)

Babák Mihály

1947-ben született Szarvason. Államigazgatási főiskolát végzett, a KOMÉP Kft. ügyvezető igazgatóhelyettese. Felesége a gyermekélelmész vezetője, egy gyermekük van. A Választási Szövetség jelöltjeként indult. (1.sz.v.k.)

Dr. Bagi László

1949-ben született Nagyszénáson. Agrármérnöki diplomát szerzett, jelenleg megárvállalkozó. Felesége óvónő, két gyermekük van. Az MSZP színeiben indult. (2.sz.v.k.)

Dr. Bencze Sándor

1948-ban született Fülén. A Debreceni Orvostudományi Egyetemen szerzett diplomát, háziorvos. Felesége főiskolai adjunktus, két fiúgyermekük van. A Választási Szövetség jelöltjeként indult. Társadalmi megbízatású alpolgármester. (9.sz.v.k.)

Bödi János

1948-ban született Szarvason. Budapesten szerzett építőmérnöki diplomát. Az INTEGRÁL GMK tulajdonosa és ügyvezető igazgatója. Felesége a Szarvas és Vidéke AFÉSZ elnöke, két fiúgyermekük van. Az SZDSZ támogatásával indult. (4.sz.v.k.)

Dankó Pál

1955-ben született Szarvason. Állattenyésztő-takarmánygazdálkodási szak-üzemmmérnök, a GALLICOOP Rt. takarmánykeverő üzemében dolgozik. Felesége gyógypedagógus, két lány és két fiúgyermekük van. Nagycsaládosok Egyesület jelöltjeként indult. (listás k.)

Dr. Demeter László

1952-ben született Szarvason. Debrecenben, az Agrártudományi Egyetemen szerzett diplomát. Főiskolai adjunktus, a város polgármestere. Felesége könyvtáros, három gyermekük van. A Választási Szövetség színeiben indult. (7.sz.v.k.)

Dr. Kepenyes János

1943-ban született Csabacsüdőn. Mezőgazdasági gépészmérnöki diplomát szerzett, a HAKI tudományos munkatársa. Felesége épületgépész-technikus, két leányuk van. A Választási Szövetség színeiben indult. (listás k.)

**Kozák Imréné
(Kovács Mária)**

1954-ben született Szarvason. Közgazdasági egyetemen szerzett közgazdász diplomát, a szarvasi DUNAHOLDING Kft. ügyvezetője. Férje üzemmmérnök, két gyermekük van. Az MSZP jelöltjeként indult. (listás k.)

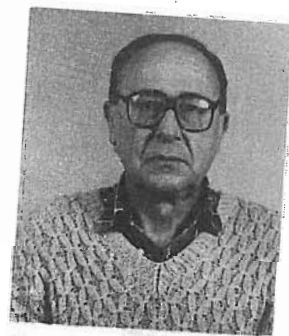
Laurency Jenőné

1943-ban született Szarvason. Tanári diplomát szerzett, a 2.sz. Általános Iskola igazgatója. Férje nyugdíjas, két felnőtt gyermekük van. (6.sz.v.k.)

Dr. Lengyel Albert

1953-ban született Battonyán. A JATE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett diplomát, magánügyvéd. Felesége gimnáziumi tanár, három gyermekük van. Az MSZP színeiben indult. (listás k.)

Lohr Gyula

1940-ben született Budapesten. Átviteltechnikai műszerész diplomát szerzett, vállalkozó. Felesége tanítónő, két felnőtt gyermekük van. A Választási Szövetség színeiben indult. (3.sz.v.k.)

Márton László

1955-ben született Szarvason. Szarvason, a DATE Főiskolai Karán szerzett üzemmérnöki diplomát. Egy mezőgazdasági vállalkozás vezetője. Felesége vállalkozó, két gyermeket nevelnek. Az SZDSZ jelöltjeként indult. (10.sz.v.k.)

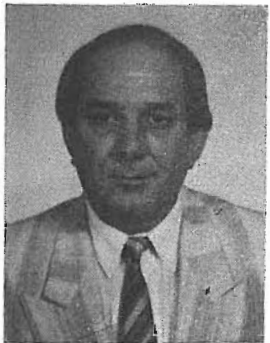
Misor Csaba

1973-ban született Békéscsabán. Szarvason a Vajda Péter Gimnáziumban érettségizett, egyéni vállalkozó. A Választási Szövetség színeiben indult. (listás k.)

Dr. Réthy Vilmos

1948-ban született Szarvason. Jogi egyetemet végzett, az M. Thermál Kft. ügyvezető igazgatója. Felesége a Polgármesteri Hivatal csoportvezetője. Két gyermekük van. Az SZDSZ jelöltjeként indult. Társadalmi megbízatású alpolgármester. (listás k.)

Stafira Sándor

1947-ben született Végegyházán. Üzemgazdász diplomát szerzett, a Turul Gazdaszövetkezet igazgatósági elnöke. Felesége tanítónő, két gyermekük van. Az MSZP színeiben indult. (listás k.)

FÖLDESI ZOLTÁN

országgyűlési képviselő 1959-ben született Szeghalmon. Tanítóképző főiskolát végzett. Megválasztása előtt az MSZP szarvasi irodavezetője volt. Felesége a Szíren dolgozója. Egy békéscsabai képviselő lemondása után került a Parlamentbe az MSZP listáján.

Turák Mihály

1955-ben született Szarvason. 1980 óta a Központi Statisztikai Hivatal Békés megyei Igazgatóságának statisztikusa, másodállásban zöldség- gyümölcskereskedő. Élettársával négy gyermeket nevelnek. Az SZDSZ jelöltjeként indult. (8.sz.v.k.)

Szemle

Az 1994. évi önkormányzati választások szarvasi eredményei

Az 1994. december 11-én készült adatsor szerint Szarvason 14909 választóból 6384-en járultak az urnák elé. A három polgármester-jelölt közül **Dr. Demeter László** FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF 3768 szavazatot, **Földesi Zoltán** MSZP 2128 szavazatot, **Dr. Réthy Vilmos** SZDSZ 368 szavazatot kapott.

Így **Dr. Demeter László** lett Szarvas Város Polgármestere.

1. vk.	Babák Mihály Bencsik János Dr. Kepenyés János Ruzicska Andor	FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: NSZE: SZDSZ: MSZP:	390 szavazat 63 szavazat 108 szavazat 205 szavazat
Megválasztott képviselő: Babák Mihály			
2. vk.	Árvai Pál Dr. Bagi László Gíricz Katalin Litauszki Zoltán Molnár Tibor	Független: MSZP: FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: SZDSZ NSZE:	117 szavazat 144 szavazat 90 szavazat 53 szavazat 64 szavazat
Megválasztott képviselő: Dr. Bagi László			
3. vk.	Bódi Jánosné Józsa Vilmos Kosztói Pál Lohr Gyula	SZDSZ: NSZE: MSZP: FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF:	164 szavazat 52 szavazat 201 szavazat 361 szavazat
Megválasztott képviselő: Lohr Gyula			
4. vk.	Ambruzs Gyula Bódi János Gombkötő Sándor Sebő Jánosné dr. Zvada Mihály	NSZE: SZDSZ: FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: MSZP: Független:	43 szavazat 350 szavazat 169 szavazat 147 szavazat 73 szavazat
Megválasztott képviselő: Bódi János			
5. vk.	Almási István Búzás Mihály Galambos Imre Kalán József Szebedinszki János	Független: SZDSZ: FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: MSZP: NSZE:	189 szavazat 53 szavazat 182 szavazat 118 szavazat 58 szavazat
Megválasztott képviselő: Almási István			
6. vk.	Dr. Kepenyés János Kovács György Lurency Jenőné Dr. Lengyel Albert Dr. Molnár Mihály	FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: NSZE: Független: MSZP: SZDSZ:	187 szavazat 48 szavazat 276 szavazat 213 szavazat 144 szavazat
Megválasztott képviselő: Laurency Jenőné			

7. vk.	Dr. Demeter László Horti György Kepenyés András Kozák Imréné Prjevaráné Kiss Eszter Sonkolyiné Szekerczés Margit	FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: NSZE: Független szlovák: MSZP: SZDSZ: Független:	443 szavazat 90 szavazat 38 szavazat 144 szavazat 16 szavazat 45 szavazat
Megválasztott képviselő: Dr. Demeter László			
8. vk.	Halász Ferenc Radics Lászlóné Dr. Tímár Vendel Turák Mihály	MSZP: NSZE: FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: SZDSZ:	112 szavazat 40 szavazat 227 szavazat 294 szavazat
Megválasztott képviselő: Turák Mihály			
9. vk.	Dr. Bencze Sándor Dr. Boros István Jurák Györgyné Krajcsovicz János Prjevara János	FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: SZDSZ: MSZP: NSZE: Független:	169 szavazat 30 szavazat 87 szavazat 31 szavazat 25 szavazat
Megválasztott képviselő: Dr. Bencze Sándor			
10. vk.	Dankó Pál Márton László Medvegy Mihály Stafira Sándor	NSZE: SZDSZ: FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF: MSZP:	27 szavazat 46 szavazat 27 szavazat 36 szavazat
Megválasztott képviselő: Márton László			

A kompenzációs listáról :

Dr. Lengyel Albert	MSZP,
Stafira Sándor	MSZP,
Kozák Imréné	MSZP,
Dankó Pál	NSZE,
Dr. Kepenyés János	FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF,
Misúr Csaba	FIDESZ, FKGP, KDNP, MDF,
Dr. Réthy Vilmos	SZDSZ

került az új Képviselőtestületbe.

A kisebbségi önkormányzati választások helyi eredménye:

A cigány kisebbségre 227 érvényes szavazólapot adtak le. Ezekon összesen 319 érvényes szavazat szerepelt.

A megválasztott Cigány Kisebbségi Önkormányzati Képviselőtestület tagjai:
Bódi László, Kasuba József, Pusztai József, Rác János, Tóth József.

A szlovák kisebbségre összesen 4299 érvényes szavazólapot adtak le, 9792 szavazattal.
A megválasztott Szlovák Kisebbségi Önkormányzati Képviselőtestület tagjai:
Csasztvan András, Folytán János, Kepenyés András, Mótján Tibor, Nobik Erzsébet.
Kepenyés Andrást hivatali összeférhetlenség miatt Medvegy Pálné váltotta fel.

A szerző az alábbi 10 védett növényfajt találta Szarvas határában:

1. Békakonty	(Listera ovata)
2. Fehér tündérrózsza	(Nymphaea alba)
3. Kék szamárkönyér	(Echinops ruthenicus)
4. Kigyónyelv	(Ophioglossum vulgatum)
5. Konkoly	(Agrostemma githago)
6. Ligeti szőlő	(Vitis sylvestris)
7. Réti iszalag	(Clematis integrifolia)
8. Rucaöröm	(Salvinia natans)
9. Sulyom	(Trapa natans)
10. Tündérfátyol	(Nymphoides peltata)

Molnár Zoltán botanikus, a szarvasi Vajda Péter Gimnázium és Szakközépiskola nyugdíjas természetrajz-földrajz szakos tanára 1949 óta él és dolgozik Szarvason. Az elmúlt 45 év alatt folyamatosan járta a Holt- és Élő-Körös partját, Bikazugot és környékét, Galambost, Mótót, Siratót, a Décsi-pusztát, az Arborétumot, az Erzsébet- és Anna-ligetet, vizsgálta és leírta a térség flóráját, látta azokat a drasztikus élőhelyváltozásokat amelyek bekövetkeztek városunk határában is. A botanika tudományát Soó Rezső, hazánk egyik legnagyobb botanikus professzorától sajátította el. Szarvasra kerülve megismerte és kutatta nemcsak a város, de a Körös-vidék flóráját is.

Tudományos munkái közül kiemelkedő a kigyónyelv és a békakonty, két igen ritka hazai növényfajunk szarvasi élőhelyének felfedezése, melyet - Az Ophioglossum vulgatum L. és a Listera ovata (L.) R. BR. újabb termőhelye a Tiszántúlon címmel 1979-ben publikált a Botanikai Közlemények című természettudományi folyóiratban.

Kondoros határában Szőke Gyula gyógynövénytermeltető segítségével megtalálta és leírta a bókoló zsálya (Salvia nutans) élőhelyét, mely a löszpusztagyeppek fokozottan védett növénye. E növény magyarországi elterjedése két helyen ismert: Kondoros határában, valamint a Pusztaföldvári Nagytatársáncan. A bókoló zsálya kondorosi élőhelyét Molnár Zoltán kezdeményezésére nyilvánították megyei védettségű természetvédelmi területté 1985-ben. Az élőhely jelenleg átminősítés alatt áll, remélhetőleg mielőbb országos védettség biztosítja a növény fennmaradását.

Molnár Zoltán botanikai felvételezéseket végzett és dr. Kovács András kandidátussal közösen feldolgozta a Szabadkigyósi Tájvédelmi Körzet flóráját és vizsgálta a fontosabb növénytársulásokat. Szarvason - már Tessedik óta olyan kiváló, a természettudományokban élenjáró tanárok dolgoztak, mint Koren István botanikus, Molnár Béla természetkutató és ornitológus és dolgozik Molnár Zoltán botanikus.

A szerző Szarvas flórájának kutatásában és feldolgozásában olyan jelentős munkát végzett, és olyan botanikai adatbázist teremtett, az elmúlt 45 év során tett megfigyeléseivel, hogy az itt folyó hivatalos természetvédelmi kutatás feladata lesz azt a továbbiakban feldolgozni és felhasználni a természetvédelmi szempontú élőhelyteremtések és kezelések során. Molnár Zoltán munkásságát a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Miniszter 1994-ben "Környezetünkért" emlékéremmel tüntette ki, melyhez ezúton is gratulál, és további sikeres munkát, jó egészséget kíván a jövő botanikusnemzedéke.

TALLÓZÁS szarvasi csapatösszeállításokban

Egy adott időszak csapadékoszeállításai mindig érdekesek a jövő számára is. Sajnos a régmúltból nagyon nehéz csapadékoszeállításokat közölni, mert akkoriban a tudósítók általában csak az eredményt közölték, néhány pletykaszzerű megállapítással fűszerezve. Csak a jelentősebb események alkalmával közöltek összeállítást.

Akik szeretik a labdarúgást, azok számára ez az összeállítás "csokor" bizonyára érdekes olvasmány lesz. Az összeállítások olvasgatása közben sokak lelki szemei előtt meg fognak jelenni a csapatok és a körülöttük zajló események.

Találnak majd olyan összeállításokat, ahol az apák nevei olvashatók, majd évtizedek után a fiaiké is. Találkozhatnak Kerekes Béla, Brakszatórisz András, Czeglédskzy Sámuel fiainak nevével későbbi összeállításokban.

Az összeállítás gyűjtemény tanulmányozása közben sokan fognak majd jól szórakozni!

1941. augusztus 24.	Gádorosi SE - Szarvasi Turul SE	1:2 (0:1)
Roszik - Nagy, Sznagyik - Lapis, Melich, Kerekes I. - Csatai, Fábri, Bankó, Szabó, Kerekes II. Góllövők: Csatai, Bankó		
1942. június 22.	Gádorosi SE - Szarvasi Törekvés	1:3 (0:1)
Székely T. - Kelemen II., Sznagyik - Kelemen I., Kerekes I., Zleszik - Podmaniczky (Kovács), Fábri, Nagy, Bankó, Kerekes II. Góllövők: Bankó, Fábri, Nagy
Edző: Dr. Ópalotay János		
1942. augusztus 9.	Szarvasi Turul - Gyomai TK	6:1 (3:1)
Roszik - Janurik, Sznagyik, - Kelemen II., Lapis, Melis - Csatai, Podmaniczky, Kelemen I., Horváth, Kerekes II. Góllövők: Kelemen I. (5), Kerekes II.		
1943. október 17.	Szarvasi Turul - Békési ISE	3:0 (2:0)
Jakó - Bankó, Sznagyik - Herczeg, Kerekes I., Komár - Kerekes II., Fábri, Károlyi Magyar, Sinka Góllövők: Károlyi, Kerekes II. Fábri		
1944. május 14.	Szarvasi Turul SE - Békéscsabai Rokka	5:2 (0:1)
Darida - Kerekes I., Sznagyik - Herczeg, Kerekes II., Komár - Fábri, Horváth I., Károlyi, Magyar, Sinka Góllövő: Sinka (2), Magyar (2), Fábri		
1947. április 24.	Szarvasi SE - Csorvás	5:0 (2:0)
Baranyai - Kerekes I., Sznagyik - Demcsák, Gergely, Podmaniczky - Kerekes III., Kerekes II., Lustyik, Szalai, Sinka Góllövő: Kerekes II. (2), Lustyik (2), Sinka		
1950. június 11.	Gyulai AC - Szarvasi Vasas SC	2:2 (2:2)
Tusjak - Janurik M., Sznagyik, Gutyan - Demcsák, Podmaniczky - Kerekes II, Bognár, Károlyi, Sófalvi, Budai Góllövő: Károlyi, Sófalvi		
1955. június 26.	Szarvasi Traktor - Sarkadi Kinizsi	4:0 (1:0)
Kecskés - Janurik M, Csernus, Sznagyik - Fábriánffy, Sebő - Járó, Kerekes III, Bükkös, Kerekes II. Muska Góllövő: Bükkös (2), Járó (2)
Edző: Korányi Lajos		
1955. október 16.	Szarvasi Traktor - Mezöhegyesi Traktor	5:1 (2:1)
Kecskés - Janurik M. Csernus, Sznagyik - Ulrich, Sebő - Bükkös, Kerekes III., Kerekes II., Fábriánffy, Bodnár Góllövő: Kerekes II. (3), Bükkös, Fábriánffy
Edző: Laurency Jenő		

1956. április 8. Szarvasi Traktor - Mezőkovácsházi Bástya 2:0 (1:0)
 Kecskés - Staszanka, Csernus, Sznagyik - Fábiánffy, Sebő - Paál, Kerekes III., Bodnár, Burázs, Muska
 Góllövő: Bodnár, Muska
 Edző Szollár Lajos

1956. szeptember 23. Szarvasi Traktor - Gyulai Vörös Meteor 4:0 (2:0)
 Kondacs - Staszanka, Sznagyik, Paál - Kerekes III., Burázs - Varga, Fábiánffy, Sebő, Kerekes II.,
 Nadas Góllövő: Sebő (3), Kerekes II.

1956. május 6. Gyulavári Traktor - Szarvasi Traktor 2:2 (2:0)
 Kondacs - Csernus, Kerekes II., Sznagyik - Paál, Sebő - Varga, Fridrich, Bodnár, Kerekes III. Burázs
 Góllövő: Varga, Kerekes III.
 Edző: Szollár Lajos

1956. október 26. Szarvasi Traktor - Békéscsabai Törekvés 8:1 (3:1)
 Kondacs - Staszanka, Sznagyik, Paál - Kerekes III. Rohony I. - Fábiánffy, Bodnár, Sebő, Kerekes II.,
 Burázs Góllövő: Buránzs (2), Kerekes II. (2), Sebő (2), Bodnár, Fábiánffy

1957. június 14. Békéscsabai Előre - Szarvasi Hunyadi SE2:1 (1:0) (Barátságos)
 Kecskés (Kondacs) - Medveg, Csernus, Krajcsovics, Csonki - Kerekes III. (Sznagyik) Burázs -
 Müller, Bodnár, Sebő, Czeglédsky S., Papp Góllövő: Müller
 Edző: Probst Elemér

1957. június 23. Szarvasi Hunyadi SC - Mezőhegyesi Kinizsi 2:0 (1:0)
 Kecskés - Medveg, Csernus, Csonki - Kerekes III., Sznagyik - Müller, Czeglédsky S., Paál, Sebő,
 Papp Góllövő: Sebő (2)
 Edző: Probst Elemér

1958. szeptember 20. Szarvasi Hunyadi SC - Békésszentandrás Hunyadi SE1:0 (0:0)
 Kondacs - Rohony I., Csernus, Medveg - Patkós, Janurik M., - Járó, Kerekes II., Sebő, Kerekes III.,
 Burázs Góllövő: Járó
 Edző: Kerekes Imre

1959. június 28. Szarvasi SC - Mezőhegyesi Kinizsi 1:1 (1:0)
 Kondacs - Janurik M., Csernus, Szitó - Rohony I., Kerekes III. - Járó, Bodnár, Kerekes II., Sebő, Lejtos
 Góllövő: Bodnár
 Edző: Kerekés Imre

1959. augusztus 9. Szarvasi SC - Szolnoki MTE 1:1 (0:0)
 Kondacs - Czeglédsky S., Szitó, Zsombó - Patkós, Nadas - Járó, Bodnár, Kerekes III., Kerekes II.,
 Podani Góllövő: Patkós
 Edző: Kerekes Imre

1960. július 10. Törökszentmiklós - Szarvasi SC 3:2 (1:0)
 Kondacs - Janurik M., Szitó, Burázs - Podani, Patkós - Bodnár, Járó, Kerekes III., Sebő, Farkas
 Góllövő: Kerekes III. (2),
 Edző: Tóth László

1961. június 4. Szarvasi SC - Kiskunfélegyháza 2:0 (1:0)
 Kondacs - Janurik M., Csernus, Burázs - Patkós, Rohony I. - Járó, Kerekes II., Antal, Nadas, Szitó
 Góllövő: Szitó, Nadas
 Edző: Laurency Jenő

1961. június 26. Szarvasi SC - Szegedi Építők 2:0 (0:0)
 Kondacs - Bobvos B., Csernus, Burázs - Patkós, Nadas - Járó, Kerekes III., Szalontai, Kerekes II.,
 Szitó Góllövő: Szalontai (2)
 Edző: Sznagyik János

1962. június 10. Szarvasi SC - Szolnoki Kinizsi 4:1 (2:1)
 Kondacs - Gáspár, Szitó, Rohony I. - Patkós, Ficzer I. - Nadas, Szalontai, Ficzer I., Kerekes II.
 Burázs Góllövő: Ficzer I. (2), Burázs, Gáspár
 Edző: Bencsik Mihály

1962. október 21. Szarvasi SC - Ceglédi VSE 1:1 (0:0)
 Hévízi - Szakács, Ficzer I., Nagy - Patkós, Ficzer II. - Czeglédsky, Antal, Rohony I., Szalontai,
 Burázs Góllövő: Czeglédsky S.
 Edző: Bencsik Mihály

1963. október 20. Szarvasi Spartacus - Gyomai TK 6:0 (2:0)
 Hévízi - Csernus, Ficzer I., Czeglédsky S. - Patkós, Ficzer II. - Antal, Járó, Rohony I., Tolev, Burázs
 Góllövő: Burázs (2), Patkós, Antal, Rohony, Járó
 Edző: Bencsik Mihály

1964. november 8. Szarvasi Spartacus - Battonya 4:2 (2:1)
 Kondacs - Medveg, Ficzer I., Burázs - Szalontai, Brakszatórisz P. - Kővágó, Járó, Simon, Rozsik,
 Antal Góllövő: Járó (2), Antal, Roszik
 Edző: Sebő János

1965. november 21. Szarvasi Spartacus - Mezőhegyesi Kinizsi 4:2 (1:1)
 Hévízi - Járó, Ficzer I., Burázs - Patkós, Rohony I. - Müller, Roszik, Bertók, Ficzer II., Farkas
 Góllövő: Ficzer II., Müller, Roszik
 Edző: Bartalos László

1966. október 16. Szarvasi Spartacus - Tótkomlós 2:0 (1:0)
 Hévízi - Burázs, Ficzer I., Mihály - Patkós, Keller - Roszik, Megyeri, Ficzer II., Farkas, Lukács
 Góllövő: Megyeri, Ficzer II.
 Edző: Bencsik Gyula

1967. augusztus 13. Szarvasi Spartacus - Tótkomlós 3:0 (1:0)
 Huszár - Szirony P., Mihály, Brakszatórisz P. - Brakszatórisz A., Keller - Müller, Roszik, Sárkány,
 Bobvos J., Antal Góllövő: Brakszatórisz A., Sárkány, Bobvos J.
 Edző: Bencsik Gyula

1968. szeptember 1. Szarvasi SC - Szegedi Spartacus 2:1 (1:0)
 Hévízi - Doba, Magyar Gy., Brakszatórisz P. - Kerekes III., Keller - Müller, Szalontai, Lelkes, Roszik,
 Bodnár Góllövő: Müller, Roszik
 Edző: Bencsik Gyula

1970. június 21. Debreceni MGM - Szarvasi SC 1:1 (0:0)
 Nagy F. - Kerekes B. Mihály, Magyar Gy. - Gajdos, Brakszatórisz A. - Bertók, Roszik (Kócsa) Nagy
 I.F. (Fest), Müller, Orovecz Góllövő: Nagy I.F.
 Edző: Bencsik Gyula

1971. június 18. Szegedi VSE - Szarvasi Spartacus 1:1 (1:0)
 Nagy F. - Dálnoki, Mihály, Brakszatórisz P. - Brakszatórisz A., Gajdos, Filyó (Nagy M.) - Török,
 Müller, Bány (Roszik), Orovecz Góllövő: Müller
 Edző: Bédi Lajos

1972. június 18. Debreceni EAC - Szarvasi FSSC 10:1 (5:0)
 Nagy F (3) (Benedek 5) - Magyar (5) Mihály (6) Varga (5) - Plástyik Gy (6) Brakszatórisz A. (5)
 Lancsa (5) - Nagy M. (5) Bertók (5) Bobvos J. (5) (Filyó 5) Orovecz (5) Góllövő: Orovecz.
 Edző: Patkós Béla
 Csúpan azért irtuk le a kapott osztályzatokat, mert ilyen eredmény után vagy kegyes volt, vagy
 gúnyolódott aki ezeket az osztályzatokat adta. Egyik legnagyobb vereség volt ez - állítólag "tárgyalás"
 előzte meg a mérkőzést - de a csapat nem állt a lábán, kapusunk még a hazaadásokat is bevette.

1973. június 24. Szarvasi FSSC - Orosházi Kinizsi 2:0 (0:0)
 Nagy F. - Magyar Gy., Gajdos, Varga - Brakszatórisz A., Plástyik Gy., Lancsa - Lehóczky (Kozma),
 Nagy M, Gali, Kituljak Góllövő: Nagy M., Lancsa
 Edző: Bánáti Rezső

1974. július 9. Gyula - Szarvas 0:0
 Pocsai - Magyar Gy., Gajdos, Lancsa - Brakszatórisz A., Szeljak, Orovecz (Varga) - Nagy M., Magyar
 T., Plástyik, Mihály
 Edző: Bánáti Rezső

1975. augusztus 10. Szarvasi FSSC - Jászberényi Lehel 4:1 (3:0)
 Fiedler - Makai, Gajdos, Kerekes B. - Bujdosó, Plástyik Gy., Magyar Gy. - Kovács, Jakab (B. Tóth)
 Brakszatórisz A., Rozsán II. (Linka) Góllövő: Brakszatórisz (3), Magyar
 Edző: Bánáti Rezső

1977. június 19. Szarvasi FSSC - Ceglédi VSE 5:0 (1:0)
 Széplaki - Kerekes B., Gajdos, Filyó - Kajtár, Plástyik Gy., Brakszatórisz A. - Kovács, Jakab (B. Tóth),
 Rozsán II. (Kálmán), Orovecz Góllövő: B. Tóth (2), Kerekes, Plástyik, Brakszatórisz
 Edző: Grünwald Béla

1978. október 29. Jászberényi Lehel - Szarvasi FSSC 0:1 (0:1)
Széplaki - Kerekes B. Szőke, Petneházi, Filyó - Molnár (Bálint), Ivanov, Kajtár - Jakab, Rozsán II. (B. Tóth) Orovecz Góllövő: Kajtár
Edző: Pallagi Róbert

1979. május 27. Nyíregyházi VSC - Szarvasi Főiskola-Spartacus SC 2:1 (2:0)
Pocsai - Kajtár, Bálint, (Rozsán II.), Szőke, Filyó - Molnár, Rozsán I., Plástyik Gy. - Petykó, B. Tóth
Orovecz Góllövő: Orovecz
Edző: Pallagi Róbert

1980. május 18. Szarvasi FSSC - Gyulai SE 1:0 (0:0)
Pocsai - Soós, Talapa, Plástyik Gy. Bánáti - Petykó, Bálint, Paulik - Tabár, Orovecz, Durucskó
Góllövő: Plástyik Gy.
Edző: Burázs György

1981. augusztus 23. Szarvasi FSSC - Mezőtúri Honvéd SZK. SE 4:0 (2:0)
Pocsai - Paulik, Szilágyi, Petneházi, Kajtár - Demjén, Kupeczky, Lónai - Tabár, Magyar T. (Kondacs J.) Durucskó (Bódi) Góllövő: Kajtár (2), Magyar T, Lónai
Edző: Szalay Miklós

1982. május 16. Szarvasi FSSC - Gyöngyös 2:0 (1:0)
Pocsai - Paulik, Szilágyi, Lancsa, Petneházi - Filyó, Somogyi, Erőss - Tabár (Ivanovics) Magyar T., Durucskó (Antal) Góllövő: Magyar T., Durucskó
Edző: Szalay Miklós

1983. augusztus 21. Szarvasi FSSC - Orosházi Határőr-Dózsa SC 6:0 (2:0)
Orovecz - Molnár, Szilágyi, Petneházi, Kovács - Répási, Demjén (Fedorjak), Petykó - Újvári, Kupeczki, Turi Góllövő: Kupeczky (2), Petykó (2), Újvári, Turi
Edző: Koltai Lajos

1984. szeptember 9. Szarvasi FSSC - Szegedi DÉLÉP SC 1:1 (0:0)
Oláh - Paulik, Demján, Boda, Tóth - Czimirák, Durucskó, Petykó - Vigh, Kupeczky, (Beles) Turi
Góllövő: Turi
Edző: Dr. Bencze Sándor

1985. szeptember 15. Kiskunfélegyházi Honvéd - Szarvasi Vasas SC 0:1 (0:1)
Hanyecz - Sárkány, Filyó, Plástyik J., Boda - Durucskó, Vigh, Demjén - Váczi, Somogyi, Alberti
Góllövő: Somogyi
Edző: Szűcs Mihály

1986. november 9. Szarvasi Vasas SC - Diósgyőri VTK 2:1 (1:1)
Hanyecz - Paulik, Hegyi, Mohácsi (Vigh), Alberti - Petykó, Plástyik J., Demjén, Somogyi - Kanyári, Durucskó Góllövő: Somogyi, Hegyi
Edző: Szűcs Mihály

1987. november 1. Szegedi Dózsa SE - Szarvasi Vasas SC 0:4 (0:2)
Hanyecz - Paulik, Hegyi, Plástyik J., Holp - Pisont A. - Demjén (Maján), Aranyos (Pálhidai) - Petykó, Márton, Somogyi Góllövő: Márton (2), Aranyos, Petykó Edző: Dr. Petróczy Gábor

1988. május 1. Szarvasi Vasas SC - Békési SE 6:1 (2:1)
Hanyecz - Paulik, Hegyi, Plástyik J., Holp - Demjén, Maján (Alberti), Gebri (Cziglédszky Á.) - Pisont A., Márton, Aranyos Góllövő: Márton (3), Hegyi (2), Alberti
Edző: Dr. Petróczy Gábor

1989. június 11. Szarvasi Vasas SC - Kazincbarcikai Vegyész SE 3:0 (1:0)
Hanyecz - Gebri (Bakai), Hegyi, Holp, Szemere - Nagy M., Csalos, Aranyos - Pisont A., Supka, Somogyi (Búzás) Góllövő: Supka (2), Pisont A.
Edző: Pallagi Róbert

1990. május 27. Szarvasi Vasas SC. - Budapesti VSC 1:1 (1:1)
Hanyecz - Fekete, Gebri, Holp, Szemere - Bakai (Major S.) Nagy M., Demjén - Aranyos, Supka (Csalos), Sebők Góllövő: Demjén
Edző: Pallagi Róbert

1991. augusztus 25. Salgótarjáni Süküveg SE - Szarvasi Vasas SC 1:2 (0:0)
Hanyecz - Brakszatórisz A., Bakai, Boda, Holp - Pisont A. (Stef), Bress, Rácz, Cziglédszky Á. - Búzás (Kovács F.), Szarvas
Góllövő: Szarvas, Búzás Edző: Ioan Patrascu

1992. augusztus 30. Szarvasi Vasas SC - Debreceni VSC 3:2 (2:1)
Hanyecz (Halász) - Hirmler - Gerbi, Holp, Zahorán, Cziglédszky Á. - Molnár, Pisont A., Belvon
Bolba, Rácz Góllövő: Belvon, Cziglédszky, Rácz
Edző: Ioan Patrascu

1993. április 25. Szarvasi Vasas SC - Kiskőrös 1:0 (0:0)
Hanyecz - Hirmler - Gerbi, Zahorán, Holp, Szlopóczky - Pisont R. (Gyura), Pisont A., Brakszatórisz
A. - Cziglédszky Á., Rácz (Kondacs) Góllövő: Cziglédszky Á.
Edző: Ioan Patrascu

1994. március 6. Szarvasi Vasas SC - Diósgyőri FC 2:1 (2:1)
Hanyecz - Hirmler - Pisont A., Holp, Sárosi, Gebri - Janis, Takó, Cziglédszky Á. (Pisont R.) - Major
L., Bontovics (Brakszatórisz A.) Góllövő: Major L., Cziglédszky
Edző: Ioan Patrascu

1994. október 16. Szarvasi Vasas SC - Diósgyőri FC 2:2 (1:0)
Brakszatórisz G. - Stredie - Gebri, Takó, Holp - Kulcsár (Szabó), Pisont A. Horváth, Cziglédszky A.
(Dudás) - Dobi (Brakszatórisz A.), Plócai Góllövő: Cziglédszky Á., Brakszatórisz A.
Edző Vigh Tibor

1995. március 12. Szarvasi Vasas SC - Kabai Cukor SE 0:0
Brakszatórisz G. - Gebri - Szlopóczky, Holp, Dobi, Horváth - Brakszatórisz A., Janis, Truczka -
Bencze T., Plócai
Edző: Plástyik János

Szerkesztette: Molnár László

Tabellagyűjtemény

A tabellagyűjtemény szinte teljes tájékoztatást ad arról, hogy Szarvas labdarúgása - a bajnoki rendszer kialakulása óta - milyen szerepet játszott a bajnokságokban. Néhány csonka tabella kivételével teljes képet lehet arról alkotni, hogy melyik évben, milyen bajnokságban, milyen helyezést ért el Szarvas labdarúgó-csapata. Sok csapatról nem volt mód - ebben a körben - megemlékezni, csak az adott időből a legjobbra. A többire csupán utalni lehetett. Furcsa, de a Labdagúró Szövetségnek nincsen "tabellagyűjteménye", így csak a korabeli sajtóra lehetett hagyatkozni. Aki tüzetesen szemléli ezt a gyűjteményt, talál majd hézagokat, amit csak hosszabb ideig tartó kutató munkával lehet esetleg kiküszöbölni, de nehezen, mert a korabeli sajtó - illetve tudósítói - nem voltak következetesek a végeredmény közlésében.

1922/23.	
DLASZ Csabai II. osztály	7. Békéscsabai KAVE
1. Orosházi TK	8. Gyomai SC
2. Mezőberényi AC	9. Mezőberényi Törekvés
3. Gyomai SC	10. Szarvasi Vasas SC
4. Orosházi MTK	11. Gyomai MTE
5. Szarvasi IMTK	12. Mezőtúri AFC
6. Mezőtúri AFC	13. Békési TE
7. Mezőberényi Törekvés SE	
8. Gyomai Iparis és Kereskedő Ifjak TE	

1923/24.	
DLASZ Csabai I. osztály	1. Csabai AK
1. Békéscsabai AK	2. Orosházi TK
2. Békéscsabai Előre MTE	3. Békéscsabai Előre MTE
3. Orosházi TK	4. Mezőberényi AC
4. Mezőberényi AC	5. Orosházi MTK
5. Szarvasi Turul SE	6. Békéscsabai KAVE
6. Gyomai SC	7. Szarvasi Turul SE
7. Mezőtúri AFC	8. Gyomai SC
DLASZ Csabai II. osztály	DLASZ Csabai II. osztály
1. Orosházi MTK	1. Sarkadi Törekvés
2. Békéscsabai KAVE	2. Mezőberényi Törekvés
3. Békési TE	3. Mezőtúri AFC
4. Gyomai MTE	4. Szarvasi Vasas SC
5. Szarvasi Vasas SC	5. Gyulai TE
6. Mezőberényi Törekvés	6. Gyulai AC
7. Gyomai IKITE	7. Gyomai MTE
	8. Békési TE
	9. Kondorosi Törekvés FC

1924/25.	
DLASZ Csabai összevont I. és II. osztály	DLASZ Csabai I. osztály
1. Békéscsabai AK	1. Békéscsabai AK
2. Békéscsabai Előre MTE	2. Békéscsabai Előre MTE
3. Mezőberényi AC	3. Orosházi MTK
4. Szarvasi Turul SE	4. Szarvasi Turul SE
5. Orosházi TK	5. Orosházi TK
6. Orosházi MTK	

7. Békéscsabai KAVE
8. Gyomai SC
9. Mezőberényi Törekvés
10. Szarvasi Vasas SC
11. Gyomai MTE
12. Mezőtúri AFC
13. Békési TE

1925/26.	
DLASZ Csabai I. osztály	1. Csabai AK
1. Csabai AK	2. Orosházi TK
2. Orosházi TK	3. Békéscsabai Előre MTE
3. Békéscsabai Előre MTE	4. Mezőberényi AC
4. Mezőberényi AC	5. Orosházi MTK
5. Orosházi MTK	6. Békéscsabai KAVE
6. Békéscsabai KAVE	7. Szarvasi Turul SE
7. Szarvasi Turul SE	8. Gyomai SC
8. Gyomai SC	

DLASZ Csabai II. osztály	
1. Sarkadi Törekvés	1. Békéscsabai Előre MTE
2. Mezőberényi Törekvés	2. Gyulai TE
3. Mezőtúri AFC	3. Gyulai AC
4. Szarvasi Vasas SC	4. Gyomai MTE
5. Gyulai TE	5. Gyomai MTE
6. Gyulai AC	6. Békési TE
7. Gyomai MTE	7. Kondorosi Törekvés FC
8. Békési TE	
9. Kondorosi Törekvés FC	

1926/27.	
DLASZ Csabai I. osztály	1. Békéscsabai AK
1. Békéscsabai AK	2. Békéscsabai Előre MTE
2. Békéscsabai Előre MTE	3. Orosházi MTK
3. Orosházi MTK	4. Szarvasi Turul SE
4. Szarvasi Turul SE	5. Orosházi TK
5. Orosházi TK	

6. Mezőberényi Egyetértés SE
7. Sarkadi Törekvés
8. Békéscsabai KAVE
DLASZ Csabai II. osztály
1. Gyulai AC
2. Mezőtúri AFC
3. Gyomai SZ
4. Mezőkovácsházi TE
5. Gyulai TE
6. Kondorosi Törekvés FC
7. Békési TE
8. Mezőkovácsházi Hunyadi
9. Szarvasi Vasas SC
10. Mezőberényi Törekvés

1927/28.	
DLASZ Csabai I. osztály	1. Békéscsabai AK
1. Békéscsabai AK	2. Békéscsabai Előre MTE
2. Békéscsabai Előre MTE	3. Orosházi MTK
3. Orosházi MTK	4. Mezőtúri AFC
4. Mezőtúri AFC	5. Orosházi TK
5. Orosházi TK	6. Szarvasi Turul SE
6. Szarvasi Turul SE	7. Gyulai AC
7. Gyulai AC	8. Gyomai SC
8. Gyomai SC	9. Békéscsabai KAVE
9. Békéscsabai KAVE	10. Sarkadi Törekvés
10. Sarkadi Törekvés	11. Mezőberényi Egyetértés SE
11. Mezőberényi Egyetértés SE	

DLASZ Csabai II. osztály	
1. Gyulai TE	1. Gyulai AC
2. Gyulai ÉMTK	2. Gyulai AC
3. Békési TE	3. Mezőtúri AFC
4. Kondorosi Törekvés FC	4. Gyulai TE
5. Szarvasi Vasas SC	5. Békéscsabai MÁV
6. Kétegyházi TE	6. Orosházi TK

1928/29.	
DLASZ Csabai I. osztály	1. Békéscsabai AK
1. Békéscsabai AK	2. Békéscsabai Előre MTE
2. Békéscsabai Előre MTE	3. Gyulai AC
3. Gyulai AC	4. Orosházi MTK
4. Orosházi MTK	5. Gyulai TE
5. Gyulai TE	6. Orosházi TK
6. Orosházi TK	7. Kondorosi TE
7. Kondorosi TE	8. Mezőtúri AFC
8. Mezőtúri AFC	9. Szarvasi Turul SE
9. Szarvasi Turul SE	10. Gyomai SC
10. Gyomai SC	

DLASZ Csabai II. osztály	
1. Békéscsabai Bóhn SC	1. Békéscsabai Bóhn SC
2. Békéscsabai MÁV SE	2. Békéscsabai MÁV SE
3. Békési TE	3. Békési TE
4. Tótkomlói TC	4. Tótkomlói TC
5. Mezőkovácsházi TE	5. Mezőkovácsházi TE
6. Kondorosi Törekvés FC	6. Kondorosi Törekvés FC
7. Battonyai AC	7. Battonyai AC
8. Békéscsabai MOVE	8. Békéscsabai MOVE
9. Battonyai TK	9. Battonyai TK

10. Szarvasi Vasas SC
1929/30.
DLASZ Csabai I. osztály
1. Békéscsabai Bóhn SC
2. Békéscsabai Előre MTE
3. Békéscsabai AK
4. Szarvasi Turul SE
5. Békéscsabai MÁV
6. Gyulai TE
7. Gyulai AC
8. Orosházi MTK
9. Mezőtúri AFC
10. Orosházi TK
11. Kondorosi TE
12. Békési TE
DLASZ Csabai II. osztály
1. Tótkomlói TC
2. Mezőkovácsházi TE
3. Békéscsabai Sofőrök OKSO
4. Endrődi TK
5. Orosházi FC
6. Békési ISE
7. Mezőtúri MÁV
8. Kondorosi Törekvés FC
9. Szarvasi Vasas SC

1930/31.	
DLASZ Csabai I. osztály	1. Békéscsabai Bóhn SC
1. Békéscsabai Bóhn SC	2. Békéscsabai Előre MTE
2. Békéscsabai Előre MTE	3. Békéscsabai AK
3. Békéscsabai AK	4. Gyulai AC
4. Gyulai AC	5. Mezőtúri AFC
5. Mezőtúri AFC	6. Gyulai TE
6. Gyulai TE	7. Békéscsabai MÁV
7. Békéscsabai MÁV	8. Orosházi TK
8. Orosházi TK	9. Orosházi MTK
9. Orosházi MTK	10. Mezőkovácsházi TE
10. Mezőkovácsházi TE	11. Szarvasi Turul
11. Szarvasi Turul	12. Tótkomlói TC
12. Tótkomlói TC	

1931/32.	
DLASZ Csabai II. osztály	1. Békéscsabai Bóhn SC
1. Békéscsabai Bóhn SC	2. Békéscsabai Előre MTE
2. Békéscsabai Előre MTE	3. Gyulai AC
3. Gyulai AC	4. Békéscsabai MÁV
4. Békéscsabai MÁV	5. Orosházi MTK
5. Orosházi MTK	6. Békéscsabai AK
6. Békéscsabai AK	7. Orosházi TK
7. Orosházi TK	8. Mezőtúri AFC
8. Mezőtúri AFC	9. Mezőkovácsházi TE
9. Mezőkovácsházi TE	10. Békési TE
10. Békési TE	11. Tótkomlói TC
11. Tótkomlói TC	12. Gyulai TE
12. Gyulai TE	13. Orosházi FC
13. Orosházi FC	14. Szarvasi Turul SE
14. Szarvasi Turul SE	

1932/33.

DLASZ Csabai II. osztály

1. Sarkadi CASSE
2. Mezőtúri MÁV
3. Orosházi FC
4. Szarvasi Turul SE
5. Mezőberényi Testgyakorlók
6. Szarvasi Bocskai SC
7. Tarhosi AC
8. Gyomai SZ

1933/34.

DLASZ Csabai II. osztály

1. Szarvasi Turul SE
2. Mezőberényi Textil
3. Mezőberényi Testgyakorlók
4. Békési ISE
5. Szarvasi Bocskai SC
6. Gyomai SC
7. Kondorosi TE
8. Mezőberényi Törekvés
9. Békéscsabai Törekvés SE
10. Orosházi FC

1934/35.

DLASZ Csabai I. osztály

1. Békéscsabai MÁV
2. Gyulai AC
3. Békéscsabai AK
4. Mezőkovácsházi TE
5. Mezőtúri AFC
6. Békési TE
7. Békéscsabai Törekvés
8. Gyulai TE
9. Szarvasi Turul SE
10. Sarkadi CASSE
11. Orosházi TK
12. Tótkomlói TC
13. Eleki TC
14. Orosházi MTK

DLASZ Csabai II. osztály

1. Mezőberényi Textil
2. Mezőberényi Testgyakorlók
3. Gyomai SC
4. Mezőberényi Törekvés
5. Medgyesegyházi Kinizsi
6. Mezőtúri MÁV
7. Orosházi FC
8. Gyomai TK
9. Kondorosi TE
10. Békési ISE
11. Szarvasi Bocskai SC
12. Sarkadi Világosság SC

1935/36.

DLASZ Csabai I. osztály

1. Békéscsabai AK
2. Mezőkovácsházi TE

3. Mezőtúri AFC
4. Gyulai AC
5. Békéscsabai MÁV
6. Mezőberényi Textil
7. Gyulai TE
8. Tótkomlói TC
9. Orosházi TK
10. Szarvasi Turul SE
11. Békéscsabai Törekvés
12. Eleki TC
13. Békési TE
14. Sarkadi CASSE

1936/37.

DLASZ Csabai I. osztály

1. Mezőtúri AFC
2. Békéscsabai MÁV
3. Mezőtúri Szövőgyár SC
4. Gyulai AC
5. Békéscsabai Törekvés
6. Békéscsabai AK
7. Mezőberényi Textil
8. Mezőkovácsházi TE
9. Gyulai TE
10. Orosházi TK
11. Tótkomlói TK
12. Eleki TC
13. Szarvasi Turul SE

A következő 1937/38. évi bajnokságban Szarvasi csapat nem szerepelt!

1938/39.

DLASZ Csabai II. osztály

- (Gyulai csoport)
1. Békéscsabai Rokka
 2. Orosházi FC
 3. Sarkadi CASSE
 4. Nagyszénási SE
 5. Békéscsabai AK II.
 6. Békéscsabai Törekvés II.
 7. Medgyesegyházi Kinizsi
 8. Szarvasi Turul SE
 9. Gyulai TE II.

1939/40.

DLASZ Csabai II. osztály

- (Déli csoport)
1. Orosházi MTK
 2. Békésszentandrási Hunyadi
 3. Szarvasi Turul SE
 4. Orosházi FC
 5. Gádorosi TE
 6. Battonyai TK
 7. Csorvási SK
 8. Medgyesegyházi Kinizsi
 9. Nagyszénási VE

1940/41.

Körösvidéki I. osztály

(Ebben a bajnoki évben rendezett önállóan bajnokságot Békés megye, ezzel megszűnt a Békéscsaba-Szeged vetélkedés!)

1. Békéscsabai Törekvés SE
2. Békéscsabai MÁV
3. Mezőkovácsházi TE
4. Kondorosi TE
5. Gyomai TK
6. Békésszentandrási Hunyadi
7. Békéscsabai Rokka
8. Orosházi MTK
9. Gyulai TE
10. Sarkadi CASSE
11. Békési ISE
12. Szarvasi Turul SE

1941/42.

Körösvidéki kerület II. osztály

(Délnyugati csoport)

1. Szarvasi Turul SC	12	10	-	2	36:11	20
2. Tótkomlói Levente SE	12	9	1	2	70:14	19
3. Békésszentandrás II.	12	5	2	5	16:23	12
4. Gádorosi SE	12	5	1	6	22:22	11
5. Orosházi MTK II.	12	3	2	7	19:40	8
6. Kondorosi TE II.	12	1	2	9	10:59	4
7. Békéssámson visszalépet!						

1942/43. bajnokság

Körösvidéki Kerület I. osztály

1. Nagyvárad MÁV	26	23	-	3	92:29	46
2. Gyulai TE	26	14	5	7	51:34	33
3. Mezőberényi SE	26	13	6	6	53:41	33
4. Tótkomlói SE	26	14	2	10	70:49	30
5. Orosházi MTK	26	14	1	11	52:50	29
6. Kondorosi TE	26	12	3	11	50:53	27
7. Szarvasi Turul SE	26	12	3	11	46:53	27
8. Gyulai AC	26	10	6	10	39:35	26
9. Békési ISE	26	11	2	13	40:52	26
10. Gyomai TK	26	9	5	12	47:74	23
11. Békéscsabai Rokka	26	10	2	14	42:47	22
12. Nagyszalontai SC	26	10	1	15	48:72	21
13. Békésszentandrási Hunyadi	26	8	3	15	29:54	19
14. Sarkadi Cukorgyár AS visszalépet!						

1943/44 bajnokság

Körösvidéki kerület I. osztály

1. Szarvasi Turul SE	22	18	1	3	98:31	37
2. Gyulai AC	22	15	4	3	63:37	34
3. Nagyszalontai SC	22	15	2	5	74:45	32
4. Nagyvárad AC II.	22	13	3	6	121:37	29
5. Tótkomlói LE	22	9	6	7	56:59	24
6. Békéscsabai Rokka SE	22	9	4	9	41:56	22
7. Kondorosi TE	22	9	4	9	44:67	22
8. Békésszentandrási Hunyadi	22	9	3	10	44:42	21
9. Csorvási SK	22	6	3	13	40:64	15
10. Orosházi MTK	22	4	5	13	39:62	13

11. Gyomai TK	22	2	4	16	27:87	8
12. Békési ISE	22	3	1	18	31:91	7

1944/45

Megyei I. osztály

A csapatok rendezték soraikat és két csoportban

A, és B. csoportban játszottak

A. csoport

1. Békéscsabai Törekvés	12	12	0	0	12	0
2. Békéscsabai AK	8	8	0	0	8	0
3. Szarvasi Turul	6	6	0	0	6	0
4. Békésszentandrás H.	6	6	0	0	6	0
5. Békéscsabai MÁV	6	6	0	0	6	0
6. Kondorosi TE	4	4	0	0	4	0
7. Mezőtúri Rákóczi	-	-	-	-	-	-

B. csoport

1. Gyulai TE	11	11	0	0	11	0
2. Gyulai AC	10	10	0	0	10	0
3. Békéscsabai Rokka	8	8	0	0	8	0
4. Békési MSE	6	6	0	0	6	0
5. Békéscsabai AEGV	4	4	0	0	4	0
6. Mezőberényi SE	3	3	0	0	3	0
7. Gyomai TK	-	-	-	-	-	-

Ez csak a félforduló eredménye, a többi nem volt fellelhető.

1945/46.

Megyei I. osztály

1. Mezőberényi SE	5	4	1	-	21:8	9
2. Gyulai AC	5	4	-	-	32:10	8
3. Kondorosi TE	5	4	-	1	16:4	8
4. Békéscsabai Rokka	5	4	-	1	13:8	8
5. Békési MSE	5	3	1	1	18:7	7
6. Békéscsabai MÁV	4	2	1	1	11:7	5
7. Békéscsabai AK	4	2	1	1	9:8	5
8. Orosházi MTK	4	2	1	1	8:9	5
9. Szarvasi Turul SE	3	2	-	1	11:5	4
10. Gyulai TE	5	2	-	3	10:12	4
11. Mezőkovácsházi TE	4	2	-	2	8:10	4
12. Békéscsabai AEGV	4	2	-	2	3:9	4
13. Tótkomlói MTK	4	1	-	3	8:18	2
14. Békésszentandrás H	5	-	1	4	7:22	1
15. Csorvási SK	5	-	-	-	55:13	0
16. Mezőtúri Rákóczi	4	-	-	4	4:13	0
17. Gyomai TK	4	-	-	4	3:24	0

Ez a tabella az 1945. október 20-i állapot. A többi sajnos nem fellelhető fel. Ebből csupán az tudható meg, hogy a csapatok milyen bajnokságban játszottak.

1946/47.

Megyei I. osztály

1. Mezőtúri MÁV	15	10	3	2	51:18	23
2. Szarvasi SE	15	11	1	3	48:29	23
3. Mezőkovácsházi TE	15	8	2	5	56:32	18
4. Békési MSE	15	9	-	6	40:38	18
5. Endródi Barátság	15	8	1	6	44:35	17
6. Mezőtúri AFC	15	8	1	6	39:33	17

7. Tótkomlói MTK	15	8	1	6	37:36	17
8. Sarkad	15	7	2	6	42:41	16
9. Békéscsabai MÁV	15	5	4	6	32:22	14
10. Békéscsabai AK	15	6	2	7	29:30	14
10. Gyulai AC	15	6	2	7	29:30	14
12. Orosházi Barátság	15	5	4	6	22:27	14
13. Bcs. Suk-MADISZ	15	5	3	7	20:29	13
14. Gyomai TK	15	4	1	10	32:55	9
15. Magyarbánhegyes	15	4	-11	26:70	8	
16. Kondorosi TE	15	1	3	11	11:33	5

A táblázat csak az I. forduló (őszi) eredményeit mutatja, csupán abban igazít el, hogy a Szarvasi SE a megyei I. osztályban játszott!

1947/48.

Megeyi I. osztályú bajnokság

1. Mezőtúr MÁV	30	22	3	5	101:42	47
2. Sarkad	30	18	5	7	89:49	41
3. Szarvasi SE	30	17	4	9	94:57	38
4. Tótkomlós	30	18	1	11	80:68	37
5. Mezőkovácsházi TE	30	16	4	10	89:63	36
6. Békéscsabai MÁV	30	15	4	11	75:44	34
7. Endrődi Barátság	30	16	1	13	74:63	33
8. Gyulai AC	30	14	4	12	62:57	32
9. Békéscsabai SÜK-MADISZ	30	12	6	12	50:55	30
10. Békéscsabai AK	30	13	2	15	54:52	28
11. Mezőtúri AFC	30	12	3	15	66:73	27
12. Békés	30	12	2	16	53:71	26
13. Orosházi Barátság	30	10	4	16	56:73	24
14. Gyomai TK	30	10	2	18	68:99	22
15. Kondorosi TE	30	3	7	20	22:68	13
16. Magyarbánhegyes	30	6	-24	41:129	12	

1948/49.

Megeyi I. osztály

Sajnos tabella nem volt fellelhető, de miután a következő évben Szarvas csapata az NB.III.-ban játszott, nagy valószínűséggel ebben a bajnoki szezonban bajnokságot nyert. A Békés Megyei Könyvtárban a sajtógyűjtemény hiányos, nincs adat, a Békés Megyei Labdarúgó Szövetségnek pedig nincs nyilvántartása.

1949/50.

NB.III. Délkeleti csoport

1. Gyula	27	18	3	6	68:27	39
2. Sarkad	27	16	4	7	54:28	36
3. Jászberény	27	14	3	10	66:36	31
4. Mezőtúr	27	14	3	10	98:65	31
5. Martfű	28	11	8	9	52:41	30
6. Abony	27	12	6	9	60:56	30
7. Karcag	27	13	3	11	39:30	29
8. Tótkomlós	27	13	3	11	50:58	29
9. Gyoma	27	10	5	12	48:53	25
10. Nagykovács	27	11	3	13	43:51	25
11. Mezőkovácsháza	27	11	2	14	46:63	24
12. Bcs. Vasutas	27	10	3	14	52:67	23
13. Szarvas Vasas SE	27	10	3	14	48:69	23

14. Békés	28	9	6	13	33:66	22
15. Bcs. Agyagipar	27	7	4	16	40:48	18
16. Kisújszállás	27	5	7	15	39:75	17

Nem végeredmény! Somfai felhívta Abony intézőjét, hogy fényképezzék le Békés csapatát és óvják meg a mérkőzést. Vigh Ferenc szeghalmi játékos jogtalan játéka miatt a mérkőzés eredményét megsemmisítették, így maradt bent Szarvas!

1951.

Megeyi I. osztály (Tavaszi-őszi)

1. Orosházi Kinizsi	22	19	2	1	70:13	40
2. Orosházi Barátság	22	15	4	3	54:18	34
3. Sarkadi Kinizsi	22	14	3	5	55:27	31
4. Bcs. Agyagipar	22	13	3	6	56:29	29
5. Mezőkovácsházi TE	22	12	2	8	44:30	26
6. Mezőhegyes	22	10	3	9	49:38	23
7. Bcs. Lokomotív	22	9	1	12	48:55	19
8. Szarvasi Vasas SE	22	8	2	12	33:53	18
9. Tótkomlói MTK	22	7	2	13	39:66	16
10. Mezőberény	22	5	3	14	29:62	13
11. Békés	22	2	4	16	26:63	8
12. Gyomai TK	22	3	1	18	27:75	7

1952.

Megeyi I. osztály (Tavaszi-őszi)

1. Mezőkovácsházi TE	22	14	6	2	60:18	34
2. Mezőhegyes	21	15	3	3	40:15	33
3. Orosházi Bástya	20	13	4	4	56:19	29
4. Bcs. Agyagipar	21	11	5	5	49:28	27
5. Sarkadi Kinizsi	21	9	5	7	39:36	23
6. Bcs. Lokomotív	20	7	7	6	35:28	21
7. Tótkomlói MTR	21	9	2	10	33:37	20
8. Orosházi Építők	20	4	8	8	39:49	17
9. Szarvasi Traktor SE	20	5	6	9	24:40	16
10. Végegyháza	21	6	3	12	35:46	15
11. Békésszentandrás	21	5	4	12	30:59	14
12. Gyulavári	21	3	6	12	25:51	12
13. Mezőberény	21	3	4	14	21:60	10
14. Szeghalomtörölve						

Nem végeredmény! A táblázatból azt láthatjuk, hogy a Szarvasi Traktor SE a megyei I. osztályban játszott!

1953.

Megeyi I. osztály "Ságvári" csoport (Tavaszi-őszi)

1. Békéscsabai Dózsa	21	17	2	2	77:19	36
2. Mezőhegyes	21	11	7	3	42:12	29
3. Bcsabai Agyagipar	21	12	4	5	49:25	28
4. Szarvasi Traktor SE	21	13	2	6	48:34	28
5. Medgyesgyéző	21	7	5	9	39:36	19
6. Mezőkovácsházi TE	21	9	1	11	41:42	19
7. Békésszentandrás	21	8	3	10	26:34	19
8. Tótkomlói MTK	21	7	4	10	35:43	18
9. Orosházi Kinizsi II.	21	8	2	11	26:42	18

10. Végegyháza	21	6	4	11	30:42	16
11. Csorvás	21	4	5	12	33:73	13
12. Kunágota	21	3	3	15	25:65	9

A táblázat nem teljes, az utolsó forduló eredményei alapvető változást nem jelentettek!

1954.

Megeyi I. osztály "Ságvári" csoport (Tavaszi-őszi)

1. Mezőkovácsházi TE	25	20	3	2	74:19	43
2. Szarvasi Traktor SE	23	16	1	6	65:36	33
3. Bcsabai Dózsa	25	14	5	6	45:41	33
4. Mezőhegyes	23	13	2	8	58:30	28
5. Kunágota	25	12	3	10	54:54	27
6. Tótkomlói MTK	24	9	8	7	52:41	26
7. Medgyesgyéző	24	9	5	10	46:46	23
8. Bcs. Agyagipar	20	9	4	7	49:34	22
9. Végegyháza	22	10	1	11	47:40	21
10. Bottonya	24	7	3	14	39:51	17
11. Bcsabai Vasas	24	8	1	15	42:73	17
12. Csorvás	24	6	5	13	30:56	17
13. Békésszentandrás	23	5	6	12	32:56	16
14. Orosházi Kinizsi II.	24	2	3	19	20:76	7

Néhány forduló hiányzik, ami valószínű az élen jelentős változás nem történt meg. A Szarvasi Traktor SE ebben az évben is a megyei I. osztályban játszott!

1955.

Megeyi I. osztály (Tavaszi-őszi)

1. Orosházi Kinizsi	30	22	4	4	120:30	48
2. Békéscsabai Dózsa	30	17	7	6	63:38	41
3. Gyulai Traktor	30	19	2	9	73:39	40
4. Szarvasi Traktor SE	30	18	2	10	72:34	38
5. Tótkomlói FSK	30	13	6	11	51:61	32
7. Sarkadi Kinizsi	30	15	2	13	44:39	30
8. Mezőhegyesi Traktor	30	12	4	14	49:60	28
9. Szeghalmi Traktor	30	10	7	13	44:56	27
10. Mezőkovácsházi Bástya	30	11	5	14	46:44	25
11. Gyulavári Traktor	30	9	7	14	47:70	25
12. Gyulai Vörös Meteor	30	9	7	14	46:78	25
13. Orosházi Bástya	30	9	6	15	52:62	24
14. Békéscsabai Agyagipar	30	8	8	14	41:55	24
15. Békéscsabai Törrekvés	30	9	6	15	45:74	24
16. Békéscsabai VM	30	9	5	16	46:75	23

1956.

Megeyi I. osztály (Tavaszi-őszi)

1. Gyulai Traktor SE	30	24	3	2	87:17	51
2. Orosházi Kinizsi	30	22	5	3	89:28	49
3. Mezőkovácsházi Bástya	30	17	4	9	70:46	28
4. Békéscsabai Dózsa	30	17	2	11	66:33	36
5. Szarvasi Traktor SE	30	16	3	11	83:40	35
6. Mezőhegyesi Traktor	30	15	5	10	42:34	35
7. Gyomai Traktor SE	30	12	6	11	50:45	30
8. Mezőhegyesi K.	30	10	7	13	42:54	27
9. Gyulavári Traktor	30	10	6	14	34:60	26

10. Szeghalmi Traktor	30	9	6	15	45:74	24
11. Sarkadi Kinizsi	30	8	7	15	38:71	23
12. Békéscsabai Törrekvés	30	8	6	16	37:70	22
13. Bcsabai Agyagipar	30	8	5	17	32:50	21
14. Gyulai Vörös Meteor	30	9	3	17	33:54	21
15. Tótkomlói FSK	30	8	5	15	39:65	21
16. Orosházi Bástya	30	7	3	20	34:80	17

1957.

Tavasszal 14 csapat két csoportra osztva osztályozót játszott az NB.III-ba jutásért. Az alábbiak jutottak be:

Nyugati csoport

1. Szarvasi Hunyadi
2. Orosházi Kinizsi
3. Békéscsabai Erzsébethelyi SK
4. Tótkomlói MTK

Keleti csoport

1. Békéscsabai MÁV-Bocskai
2. Gyulai TE
3. Mezőhegyesi Hunyadi SC

Az 1957/58. évi bajnokságban az MLSZ újra visszatért az őszi-tavaszi bajnoki rendszerhez!

1957/58. bajnokság

NB.III. Délkeleti csoport

1. Szolnoki MTE	30	21	7	2	73:20	49
2. Martfű MSE	30	17	7	6	44:28	41
3. Orosházi Kinizsi SK	30	14	11	5	62:28	39
4. Mezőhegyesi MEDOSZ	30	15	5	10	46:41	35
5. Bcsabai MÁV-Bocskai	30	14	5	11	56:47	33
6. Bcsabai Agyagipar SK	30	12	9	9	43:38	33
7. Mezőkovácsházi Petőfi	30	11	7	12	59:45	29
8. Szolnoki Kinizsi SK	30	12	5	13	50:60	29
9. Szarvasi MEDOSZ SE	30	10	8	12	47:52	28
10. Tiszakécskei SK	30	10	8	12	38:51	28
11. Mezőtúri Honvéd SE	30	11	5	14	28:42	27
12. Jászapáti VSC	30	10	8	12	46:47	26
13. Gyulai TE	30	9	7	14	51:60	25
14. Törökszentmiklósi VSC	30	9	5	16	44:51	23
15. Szolnoki VSC	30	5	9	16	39:62	19
16. Tótkomlói MTK	30	5	4	21	30:84	14

* 2 büntetőpont levonva

A vonal alatti csapatok átszervezés miatt kiestek!

1958/59.

Békés megyei I. osztály

1. Szarvasi SC	30	20	5	5	90:36	45
2. Sarkadi Kinizsi	30	19	5	6	82:45	43
3. Mezőhegyesi Kinizsi	30	15	10	5	71:31	40
4. Bcsabai VTSK	30	15	7	8	57:32	37
5. Gyulavári MEDODZ	30	16	5	9	72:47	37
6. Bszandrási Hunyadi	30	13	7	10	65:44	33
7. Mezőberényi MEDOSZ	30	14	4	12	53:54	32
8. Medgyesgyézői M.	30	13	4	13	41:51	30
9. Szeghalmi Dózsa	30	13	5	12	51:62	30
10. Bottonyai MEDOSZ	30	10	7	13	37:42	27
11. Gyomai MEDOSZ	30	12	3	15	45:63	27

12. Tótkomlói MTK	30	9	6	15	60:72	24
13. Kondorosi VM	30	9	6	15	52:63	24
14. Kunágotai FSK	30	8	5	17	34:91	21
15. Gyulai Kinizsi	30	8	3	19	58:74	19
16. Bcs. Vörös Meteor	30	3	4	23	23:87	10

1959/60.

NB. III. Délkeleti csoport

1. Ceglédi VSC	30	17	7	6	55:24	41
2. Szegedi Spartacus	30	16	7	7	48:33	39
3. Gyulai MEDOSZ	30	15	5	10	58:32	35
4. Bcsabai Építők	30	13	9	8	57:41	35
5. Törökszentmiklós	30	13	8	9	40:46	34
6. Szolnoki MTE	30	12	8	10	41:31	32
7. Szegedi Építők	30	10	10	10	59:52	30
8. Martfűi SE	30	13	4	13	43:39	30
9. Kecskeméti TE	30	11	8	11	35:32	30
10. Szarvasi SC	30	11	8	11	48:52	30
11. Hódmezővásárhely	30	10	9	11	46:48	29
12. Makói VSC	30	7	13	10	43:45	27
13. Mezőkovácsháza	30	9	6	15	39:45	24
14. Békéscsabai MÁV	30	7	9	14	24:49	23
15. Nagykőrös	30	7	8	15	32:63	22
16. Szeged Móraváros	30	6	7	17	32:66	19

1960/61.

NB. III. Délkeleti csoport

1. Szegedi Építők	30	18	5	7	63:29	41
2. Gyulai MEDOSZ	30	16	7	7	73:40	39
3. Szolnoki MTE	30	15	7	8	60:33	37
4. Kecskeméti TE	30	14	7	9	43:31	35
5. Csongrád	30	14	6	10	67:55	34
6. Szegedi Spartacus	30	13	8	9	56:43	34
7. Orosházi Kinizsi	30	10	13	7	35:35	33
8. Hódmezővásárhelyi MTE	30	13	6	11	67:68	32
9. Jászberényi Lehel	30	12	6	12	70:54	30
10. Bcsabai Építők	30	12	6	12	55:50	30
11. Martfűi SE	30	12	6	12	53:54	30
12. Szarvasi SC	30	12	4	14	45:51	28
13. Makói Vasas	30	8	12	10	31:39	28
14. Törökszentmiklói F.	30	7	10	13	33:54	24
15. Bcsabai Agyagipar	30	5	7	18	27:72	17
16. Kiskunfélegyháza	30	2	4	24	17:87	8

1961/62.

NB. III. Délkeleti csoport

1. Szegedi VSE	30	22	1	7	77:36	45
2. Bcsabai Építők	30	16	9	5	63:26	41
3. Szolnoki MTE	30	16	7	7	60:30	39
4. Gyulai MEDOSZ	30	16	6	8	62:33	38
5. Jászberényi Vasas	30	16	5	9	58:32	37
6. Jászberényi Lehel	30	14	7	9	58:40	35
7. Hódmező. MEDOSZ	30	13	6	11	52:43	32
8. Csongrádi Petőfi	30	11	9	10	56:52	31
9. Martfűi MSE	30	10	9	11	55:47	29
10. Kecskeméti TE	30	10	8	12	44:66	28
11. Szarvasi SC	30	11	4	5	45:65	26
12. Orosházi Kinizsi	30	9	7	14	47:60	25

13. Békéscsabai MÁV	30	9	6	15	36:65	24
14. Szolnoki Kinizsi	30	6	6	18	41:80	18
15. Szentesi Kinizsi	30	7	4	19	32:74	18
16. Szegedi Spartacus	30	6	2	22	28:89	14

1962/63.

NB. III. Délkeleti csoport

1. Szolnoki MTE	30	20	6	4	55:19	46
2. Gyulai MEDOSZ	30	20	5	5	79:32	45
3. Jászberényi Lehel	30	13	8	9	52:36	34
4. Bcsabai Építők	30	13	8	9	53:48	34
5. Martfűi MSE	30	15	2	13	65:54	32
6. Jászberényi Vasas	30	11	10	9	34:31	32
7. Kecskeméti TE	30	13	3	14	35:34	29
8. Mezőhegyesi MEDOSZ	30	11	7	12	43:45	27
9. Szeged-Móraváros	30	8	12	10	38:38	28
10. Sarkad	30	8	12	10	50:56	28
11. Törökszentmiklós	30	12	4	14	30:56	28
12. Mezőkovácsháza	30	9	9	12	26:40	27
13. Csongrádi Petőfi	30	11	5	14	43:47	27
14. Makói VSE	30	6	12	12	35:49	24
15. Ceglédi VSC	30	8	7	15	37:48	23
16. Szarvasi SC	30	3	8	19	19:61	14

1963.

(Fél forduló)

Békés megyei I. osztály

1. Szarvasi Spartacus SC	17	14	3	-	52:13	31
2. Mezőhegyesi MEDOSZ	17	14	2	1	67:13	30
3. Mezőkovácsháza	17	13	2	2	40:15	28
4. Gyomai TK	17	9	5	3	52:29	23
5. Tótkomlós	17	9	3	5	38:33	21
6. Békésszentandrás	17	7	4	6	37:30	18
7. Bcsabai MÁV	17	5	8	4	30:26	18
8. Orosházi Honvéd	17	7	4	6	30:21	18
9. Medgyesegyháza	17	7	4	6	35:39	18
10. Bcsabai Előre II.	17	6	5	6	40:38	17
11. Békési Spartacus	17	5	7	5	36:44	17
12. Sarkadi Kinizsi	17	6	5	6	26:33	17
13. Gyulai SC II.	17	6	4	7	36:38	16
14. Sarkadi MSE	17	3	6	8	24:36	12
15. Kondorosi TE	17	2	5	10	30:50	9
16. Battonya	17	2	3	12	16:38	7
17. Elek	17	1	11	5	16:51	3
18. Végegyháza	17	1	11	5	16:74	3

Megjegyzés: Itt tértek át országosan a tavaszi-őszi bajnokságra azzal, hogy jobban alkalmazkodik a költségvetési évhez. Kézzel rá kellett jönni, hogy szakmailag jobb az őszi-tavaszi rendszer, amire néhány év múlva visszatértek.

1964.

(Tavaszi-őszi)

Békés megyei I. osztály

1. Mezőkovácsháza	30	21	8	4	75:18	50
2. Szarvasi SC	30	20	5	5	65:23	45
3. Sarkadi Kinizsi	30	17	7	6	58:29	41
4. Mezőhegyesi Kinizsi	30	14	11	5	60:19	39

5. Bcsabai MÁV	30	16	6	8	60:39	38
6. Gyomai TK	30	13	11	6	62:39	37
7. Medgyesegyháza	30	13	5	12	43:50	31
8. Tótkomlós	30	11	8	11	42:35	30
9. Kondoros	30	11	5	14	35:58	27
10. Végegyháza	30	12	2	16	48:63	26
11. Békés	30	11	4	15	39:67	26
12. Sarkadi MEDOSZ	30	10	6	14	32:57	26
13. Békésszentandrás	30	7	8	15	31:49	22
14. Battonya	30	7	7	16	32:73	21
15. Elek	30	9	2	19	31:65	20

1965.

(Tavaszi-őszi)

Békés megyei I. osztály

1. Mezőhegyesi Kinizsi	30	20	5	5	63:24	45
2. Szarvasi Spartacus SC	30	19	6	5	71:20	44
3. Bcsabai MÁV	30	19	6	5	71:20	44
4. Mezőberény	30	14	10	6	49:28	38
5. Mezőhegyesi MEDOSZ	30	16	4	10	64:33	36
6. Medgyesegyháza	30	14	8	8	53:45	36
7. Sarkadi SZMSE	30	13	9	8	50:40	35
8. Sarkadi Kinizsi	30	14	6	10	49:34	34
9. Battonya	30	10	6	14	30:51	26
10. Gyomai TK	30	11	3	16	35:54	24
11. Békési Spartacus	30	7	6	17	38:44	20
12. Békésszentandrás	30	5	10	15	32:60	20
13. Kondorosi TE	30	6	8	16	28:60	20
14. Tótkomlós	30	6	8	16	15:49	20
15. Végegyháza	30	7	6	17	30:83	20
16. Orosházi Spartacus	30	7	3	20	38:69	17

1966.

Megeyi I. osztály

(Tavaszi-őszi)

1. Mezőberény	30	19	7	4	76:20	45
2. Sarkadi Kinizsi	30	17	7	6	67:23	41
3. Mezőhegyesi MEDOSZ	30	18	5	7	64:27	41
4. Szeghalom	30	14	9	7	71:47	37
5. Szarvasi Spartacus SC	30	16	4	10	56:29	36
6. Medgyesegyháza	30	15	6	9	55:34	36
7. Békéscsabai MÁV	30	16	3	11	82:50	35
8. Gyoma	30	13	8	9	58:42	34
9. Battonya	30	12	9	9	38:41	33
10. Békési Spartacus	30	11	6	13	50:50	28
11. Tótkomlós	30	9	7	14	43:71	25
12. Orosházi Kinizsi	30	11	2	17	55:68	24
13. Sarkadi SZMSE	30	9	6	15	39:53	24
14. Bszentandrás Ifjuyadi	30	6	3	21	40:98	15
15. Kondoros	30	4	7	19	30:80	15
16. Végegyháza	30	5	1	24	35:121	11

1967.

Megeyi I. osztály

(Tavaszi-őszi)

1. Szarvasi Spartacus SC	30	21	6	3	79:22	48
2. Gyoma	30	17	6	7	56:29	40
3. Bcsabai Agyagipar	30	17	4	9	57:34	38

4. Békéscsabai MÁV	30	15	7	8	51:44	37
5. Szeghalom	30	14	7	9	65:53	35
6. Békés	30	13	8	9	67:48	34
7. Medgyesegyháza	30	12	7	11	51:43	31
8. Békéscsabai Kinizsi	30	11	8	11	55:42	30
9. Csorvás	30	10	10	10	44:51	30
10. Doboz	30	11	4	15	49:69	26
11. Kondorosi TE	30	10	6	14	32:58	26
12. Battonya	30	9	7	14	27:36	25
13. Oh.Szántó Kovács IfjE	30	8	9	13	40:59	25
14. Bsztrandási Hunyadi	30	7	10	13	38:51	24
15. Tótkomlós	30	7	5	18	20:109	8
16. Doboz	30	2	2	26	22:170	6

Szarvas 1968-ban az NB.III-ban játszik!

1968.

(Tavaszi-őszi)

NB. III. Délkeleti Csoport

1. Mezőkovácsházi Petőfi	30	16	8	6	41:26	40
2. Bcsabai VTSK	30	15	9	6	45:24	39
3. Hódmezővásárhelyi MEDOSZ	30	13	10	6	41:27	36
4. Kossuth SE	30	12	11	7	41:27	35
5. Mezőberény	30	12	9	9	31:26	33
6. Bcsabai Szalvai SE	30	14	4	12	50:48	32
7. Kun Béla SE	30	11	8	11	38:43	30
8. Sarkadi Kinizsi	30	10	9	11	41:37	29
9. Orosházi Kinizsi	30	11	7	12	31:34	29
10. Kiskunhalasi MEDOSZ	30	10	8	12	35:34	28
11. Mezőhegyesi MEDOSZ	30	8	12	10	30:41	28
12. Szegedi AK	30	8	11	11	30:35	27
13. Szarvasi Spartacus SC	30	9	9	12	28:33	27
14. Szegedi Spartacus	30	8	9	13	37:43	25
15. Mezőhegyesi Kinizsi	30	7	8	14	34:48	23
16. Szentesi KMTE	30	5	9	16	31:58	19

1969.

(Tavaszi-őszi)

NB. III. Délkeleti csoport

1. Szarvasi Spartacus SC	30	14	13	3	37:17	41
2. Bcsabai Agyagipar	30	14	9	7	43:25	37

2. Ceglédi VSE	30 16 9 5	54:30	41
3. Szegedi Dózsa	30 14 8 8	49:33	36
4. Jászberényi Lehel	30 13 10 7	30:20	36
5. KISTEXT (Bp.)	30 10 12 8	38:30	32
6. Debreceni EAC	30 12 7 11	52:46	31
7. Budafok	30 10 10 10	45:37	30
8. MGM Debrecen	30 10 10 10	33:42	30
9. Szolnoki MÁV	30 9 11 10	45:41	29
10. Szegedi VSE	30 10 8 12	48:45	28
11. Gyulai SE	30 10 7 13	42:49	27
12. Középület (Bp.)	30 9 9 12	30:43	27
13. Szarvasi Spartacus SC	30 7 12 11	34:44	26
14. Vecsés	30 7 10 13	31:46	24
15. Bocskai SE	30 9 6 15	50:65	24
16. Kiskunfélegyháza	30 6 5 19	30:74	17

1971/72.

NB.II. Keleti Csoport

1. BKV Előre (Bp.)	30 18 9 3	46:16	45
2. Budafok	30 17 8 5	60:35	42
3. Kiskunhalas	30 15 5 10	38:32	35
4. KISTEXT (Bp.)	30 14 6 10	45:33	34
5. Gyulai SC	30 12 7 11	48:47	31
6. Debreceni EAC	30 11 7 12	42:37	29
7. Szegedi Dózsa	30 9 11 10	29:29	29
8. Láng (Bp.)	30 10 8 12	41:39	28
9. Szolnoki MÁV	30 9 10 11	43:45	28
10. Szegedi VSE	30 11 6 13	35:39	28
11. Ceglédi VSE	30 10 7 13	42:49	27
12. Bp. Építők	30 9 9 12	26:36	27
13. MGM (Bp.)	30 11 5 14	31:43	27
14. Postás (Bp.)	30 9 6 15	31:51	24
15. Jászberényi Lehel	30 9 5 16	27:36	23
16. Szarvasi FSSC	30 9 5 16	30:62	23

1972/73.

NB.III. Délkeleti Csoport

1. Kecskeméti TE	30 19 7 4	73:38	45
2. HÓDGEP SK	30 17 6 7	42:30	40
3. Orosházi Kinizsi	30 17 5 8	43:26	39
4. Szarvasi FSSC	30 15 8 7	52:32	38
5. Bcsabai Agyagipar	30 11 13 6	50:33	35
6. Sarkadi Kinizsi	30 13 6 11	47:43	32
7. Szentes	30 12 6 12	38:34	30
8. Kiskunfélegyháza	30 10 9 11	47:46	29
9. Gyomai TK	30 8 13 9	36:37	29
10. Szegedi AK	30 9 10 11	35:40	28
11. Bcsabai MÁV	30 9 7 14	34:42	25
12. Tiszaföldvár	30 7 11 12	30:41	25
13. H.METRIPOND	30 7 10 13	25:49	24
14. Csongrád	30 7 7 16	30:42	21
15. Makó	30 6 9 15	28:60	19
16. Kecsk. Fémmunkás	30 5 9 16	36:60	19

1973/74.

NB.III. Délkeleti Csoport

1. Szarvasi FSSC	30 19 7 4	83:19	45
2. Gyulai SE	30 15 12 3	45:26	42

3. Jánoshalma	30 17 7 6	64:27	41
4. Szegedi Dózsa	30 13 11 6	39:29	37
5. Hódmezővásárhely	30 14 8 8	45:30	36
6. Kiskunfélegyháza	30 14 8 8	46:42	36
7. Orosházi Kinizsi	30 14 6 10	53:34	34
8. Apátfalva	30 12 9 9	53:58	33
9. H.METRIPOND	30 13 6 11	36:41	32
10. Bcsabai Agyagipar	30 10 8 12	48:49	28
11. Szegedi AC	30 9 6 15	36:37	24
12. Sarkadi Kinizsi	30 10 4 16	34:59	24
13. Szentes	30 6 9 15	38:64	21
14. Gyomai TK	30 5 10 15	40:60	20
15. B.csabai MÁV	30 3 8 19	23:64	14
16. Tiszaföldvár	30 4 5 20	28:72	13

1973/74.

Békés megyei I. osztály

1. Szeghalom	32 19 6 7	53:25	44
2. Szarvasi MEDOSZ	32 19 5 8	75:36	43
3. Kondoros	32 16 9 7	43:26	41
4. Orosházi MEDOSZ	32 16 8 8	68:42	40
5. Békési Spartacus	32 16 8 8	59:37	40
6. Mezőhegyesi MEDOSZ	32 15 6 9	53:42	38
7. Békéscsabai Szalvay	32 13 8 11	46:45	34
8. Mezőhegyesi Kinizsi	32 13 7 12	47:40	33
9. Battonya	32 13 7 12	46:43	33
10. Mezőkovácsháza	32 12 9 11	43:45	33
11. Füzesgyarmat	32 12 8 12	37:50	32
12. Medgyesegyháza	32 13 3 16	49:62	29
13. Bcsabai Vasas	32 10 6 16	45:55	28
14. Gyulavári MEDOSZ	32 10 6 15	35:45	26
15. Endrőd	32 5 8 18	26:54	18
16. Doboz	32 4 9 19	32:61	17
17. Mezőberény	32 6 3 23	29:69	15

A tabellába a tartalécsapatok eredménye nincs beszámítva!

1974/75.

NB. III. Délkeleti Csoport

1. Vasas Izzó (Bp.)	38 25 10 3	83:22	60
2. Kecskeméti SC	38 23 9 6	63:29	55
3. Szolnoki MÁV	38 24 5 9	99:43	53
4. Szarvasi FSSC	38 18 13 7	60:42	42
5. Bcs. TASK	38 22 4 12	71:60	48
6. Szegedi VSE	38 16 9 13	50:42	41
7. Szegedi Dózsa	38 18 4 16	67:49	40
8. ÉGSZÖV (Bp.)	38 12 15 11	54:42	39
9. Mezőtúri HSESE	38 13 12 13	44:43	38
10. ÉPGÉP (Bp.)	38 11 14 13	52:57	36
11. Kecskeméti TE	38 13 9 16	53:55	35
12. Láng Vasas (Bp.)	38 13 8 17	53:60	34
13. Jánoshalma	38 13 8 17	44:55	34
14. Gyulai SE	38 13 8 17	50:69	34
15. ESMTK (Bp.)	38 13 7 18	62:70	33
16. Ceglédi VSE	38 9 14 15	51:67	32
17. KELTEX (Bp.)	38 9 13 16	44:63	31
18. Kecskeméti Mezői SE	38 9 10 19	28:58	28
19. Kiskunhalas	38 8 8 22	36:78	24
20. Honvéd Kilián SE	38 5 6 27	32:93	16

1975/76.

NB.III. Délkeleti Csoport

1. Szolnoki MÁV	38 26 8 4	96:44	60
2. Szarvasi FSSC	38 23 13 2	97:40	59
3. Szegedi Dózsa	38 20 7 11	78:46	47
4. Bcsabai TASK	38 18 10 10	68:52	46
5. ESMTK (Bp.)	38 18 7 13	91:59	43
6. Kecskeméti TE	38 16 10 12	52:52	42
7. Jászberényi Lehel	38 14 13 11	57:39	41
8. Gyulai SE	38 15 11 12	53:48	41
9. Jánoshalma	38 17 6 15	48:46	40
10. Szegedi VSE	38 14 11 13	50:44	39
11. ÉGSZÖV (Bp.)	38 12 14 12	46:41	38
12. Láng Vasas (Bp.)	38 14 8 16	46:52	36
13. Kecskeméti SC	38 12 10 16	59:61	34
14. ÉPGÉP (Bp.)	38 12 9 17	54:75	33
15. Mezőtúri HSESE	38 8 16 14	39:45	32
16. Kalocsa	38 10 9 19	54:83	29
17. Hódmezővásárhely	38 9 10 19	39:63	28
18. Orosházi MTK	38 10 7 21	38:69	27
19. Sütőipar (Bp.)	38 8 7 23	26:78	23
20. Marfű	38 10 2 26	37:93	22

A Szarvasi FSSC osztályozót játszott az NB.II-bejutásért, de nem sikerült! A Kecskeméti rendezett osztályozón Özd csapata egy szerencsés szabadnégyszeres góllal nyert.

1976/77.

NB.III. Délkeleti Csoport.

1. Békéscsabai TASK	38 24 8 6	71:35	56
2. Szegedi Dózsa	38 21 9 8	76:46	51
3. Szarvasi FSSC	38 22 6 10	98:47	50
4. Jászberényi Lehel	38 16 14 8	47:37	46
5. ESMTK (Bp.)	38 17 11 10	86:67	45
6. ÉGSZÖV (Bp.)	38 15 14 9	64:38	44
7. Gyulai SE	38 16 11 11	61:44	43
8. Mezőtúri HSESE	38 17 9 12	41:34	43
9. Kecskeméti SC	38 17 8 13	68:52	42
10. Honvéd Bem SE	38 18 5 15	59:49	41
11. Jánoshalma	38 17 7 14	49:56	41
12. Kecskeméti TE	38 15 9 14	61:59	39
13. Kiskunhalas	38 10 14 14	55:67	34
14. Láng Gépgyár (Bp.)	38 10 9 19	43:72	29
15. Nagyszénás	38 10 9 19	40:72	29
16. ÉPGÉP (Bp.)	38 9 12 20	45:54	27
17. Szegedi VSE	38 10 9 21	41:77	27
18. Törökcsanakmélés	38 10 6 22	38:63	26
19. Ceglédi VSE	38 10 4 24	44:80	24
20. Szentes	38 8 7 23	42:76	23

1977/78.

NB.III. Keleti csoport

1. Özdi Kohász	38 20 13 5	73:31	53
2. Miskolci VSC	38 23 6 9	87:44	52
3. Szarvasi FSSC	38 23 6 9	84:45	52
4. Papp SE	38 16 14 8	71:42	46
5. Szegedi Dózsa	38 16 14 8	67:49	46
6. Mezőtúri HSESE	38 18 8 12	61:44	44
7. Nyíregyházi VSC	38 14 15 9	48:33	43

8. Hódmezővásárhely	38 15 13 10	66:52	43
9. Debreceni MTE	38 17 8 13	64:46	42
10. Gyulai SE	38 16 9 13	56:57	41
11. Borsodi Bányász	38 17 6 15	60:71	40
12. Jászberényi Lehel	38 14 11 13	53:61	39
13. Leninváros	38 15 8 15	61:51	38
14. Szolnoki MÁV	38 9 15 14	63:78	33
15. Kisvárdai	38 10 13 15	47:62	33
16. Recsk	38 10 10 18	45:68	30
17. Sátoraljaújhegy	38 7 10 21	42:84	24
18. Hajdúszoboszló	38 5 13 20	36:65	23
19. Szegedi VSE	38 5 12 21	36:75	22
20. Salgótarjáni Úveg	38 4 6 26	32:94	10

Átszervezte a MLSZ a bajnoki rendszert. Az 1-10. csapat az NB.II-be került. A 11-18. helyezett osztályozót játszott az NB.II-be jutásért.

1978/79. bajnokság

NB.II. Keleti csoport

1. Debreceni VSC	38 28 7 3	86:23	63
2. Nyíregyháza	38 24 8 6	57:19	56
3. Eger SC	38 20 11 7	62:37	51
4. Miskolci Papp J.SE	38 19 12 7	71:37	50
5. Kazincbarcikai Vegyész	38 18 9 11	61:41	45
6. Szolnoki MTE	38 13 9 11	54:48	45
7. Debreceni MTE	38 16 11 11	61:43	43
8. Özdi KSE	38 17 7 14	55:49	41
9. Szarvasi Főiskola SSC	38 15 10 13	50:40	40
10. Leninváros	38 12 14 12	49:50	38
11. Jászberényi Lehel SC	38 13 10 15	47:52	36
12. Hódmezővásárhelyi MSE	38 12 10 16	53:65	34
13. Mezőtúri Szabó L. SE	38 11 11 16	31:42	33
14. Miskolci VSC	38 10 11 17	46:58	31
15. Békéscsabai TASK	38 12 7 19	42:56	31
16. Szolnoki MÁV	38 10 11 17	43:61	31
17. Gyulai SE	38 11 6 21	34:73	28
18. Gyöngyösi SE	38 9 8 21	31:51	26
19. Borsodi Bányász SE	38 7 8 23	39:72	22
20. Kisvárdai	38 3 10 25	30:85	16

1979/80.

NB.II. Keleti Csoport

1. Nyíregyháza	38 22 9 7	85:33	53
2. Szolnoki MÁV-MTE	38 17 9 12	63:44	43
3. Hódmezővásárhelyi MSE	38 14 14 10	46:30	42
4. Debreceni USE	38 16 10 12	50:44	42
5. Eger SC	38 13 14 11	46:45	40
6. Gyöngyös	38 14 12 12	44:51	40
7. Miskolci VSC	38 14 11 13	61:57	39
8. Mezőtúri HSESE	38 13 13 12	45:42	39
9. Özdi Kohász	38 13 13 12	50:56	39
10. Kazincbarcikai VSE	38 15 8 15	55:48	38
11. Gyulai SE	38 16 5 17	51:53	37
12. Miskolci Papp SE	38 14 5 15	58:61	37
13. Szarvasi FSSC	38 13 11 14	40:45	37
14. Jászberényi Lehel	38 11 15 12	40:48	37
15. Debreceni Kinizsi	38 13 10 15	49:57	36

16. Balassagyarmat	38 14 618	41:52	34
17. Nyírtelki Asztalos	38 14 519	52:62	33
18. Orosházi MTK	38 11 1116	45:57	33
19. Leninváros	38 12 719	36:55	31
20. Békéscsabai TASK	38 11 819	33:50	30

1980/81. évi bajnokság

NB.II. Keleti Csoport

1. Ózdi Kohász	38 21 10 7	61:34	52
2. Gyulai SE	38 18 13 7	59:36	49
3. Hódmezővásárhelyi MTE	38 16 13 9	59:41	45
4. Debreceni Universitas	38 17 10 11	48:31	44
5. Salgótarjáni Kohász	38 17 10 11	53:39	44
6. Mezőtúri Honvéd	38 15 12 11	50:35	42
7. Miskolci Honvéd PJSE	38 14 14 10	59:49	42
8. Gyöngyös	38 15 11 12	42:37	41
9. Debreceni Kinizsi	38 14 12 12	56:50	40
10. Kazincbarcikai Vegyész	38 14 12 12	50:49	40
11. Miskolci VSC	38 15 10 13	66:67	40
12. Eger SE	38 14 12 12	45:46	40
13. Szolnoki MTE	38 12 14 12	56:55	38
14. Honvéd Asztalos J. SE	38 14 9 15	48:50	37
15. Jászberényi Lehel SC	38 11 12 15	42:51	34
16. Szarvasi Főiskola SSC	38 12 9 17	42:45	33
17. Nagybatonyi Bányász	38 11 8 19	54:68	30
18. Borsodi Volán	38 9 11 18	45:70	29
19. Karcag	38 8 7 23	37:78	23
20. Hajdúböszörmány	38 4 9 25	32:73	17

1981/82. bajnokság

NB.II. Keleti Csoport

1. Kazincbarcikai Vegyész	30 18 7 5	51:22	43
2. Eger SE	30 15 11 4	47:26	41
3. Hódmezővásárhelyi MSE	30 14 8 8	53:32	36
4. Debreceni Kinizsi SE	30 12 12 6	50:37	36
5. Salgótarjáni TC	30 12 11 7	39:29	35
6. Mezőtúri Honvéd	30 12 9 9	46:34	33
7. Gyulai SE	30 12 7 11	46:43	31
8. Szarvasi Főiskola SSC	30 12 6 12	42:41	30
9. Szolnoki MÁV MTE	30 8 12 10	22:27	28
10. Honvéd Papp J. SE	30 10 7 13	41:46	27
11. Honvéd Bem J. SE	30 7 12 11	35:41	26
12. Jászberényi Lehel SC	30 9 8 13	33:39	26
13. Debreceni USE	30 8 9 13	31:39	25
14. Honvéd Asztalos J. SE	30 6 10 14	28:33	22
15. Miskolci VSC	30 5 11 14	28:55	21
16. Gyöngyösi SE	30 6 8 16	20:48	20

A bajnokság végén átszervezték a bajnoki rendszert. Egy csoportos NB.II. alakult, így aki az 5. helynél lejjebb végzett, az kiesett a Területi Bajnokságba, köztük a Szarvasi Főiskola-Spartacus SC is.

1982/83. évi bajnokság

Területi Bajnokság

Körös Csoport

1. Mezőtúri Honvéd	28 19 9 3	64:23	41
2. Békési SE	28 15 4 4	47:22	39

3. Szegedi DÉLÉP SC	28 12 13 3	44:29	37
4. Gyulai SE	28 15 7 6	60:46	37
5. Kecskeméti TE	28 13 10 5	55:41	36
6. Orosházi MTK	28 13 9 6	40:27	35
7. Szarvasi Főiskola SSC	28 12 6 10	56:40	30
8. Szegedi VSE	28 8 10 10	34:38	26
9. Honvéd Kun Béla SE	28 8 9 11	44:45	25
10. Dömsöd	28 7 11 10	33:43	25
11. Szegedi Dózsa	28 8 8 12	55:51	24
12. Lajosmizse	28 6 9 13	34:39	21
13. Nagyszenás	28 5 8 15	30:56	18
14. Mindszent	28 6 4 18	27:68	16
15. Füzesgyarmat	28 2 6 20	25:80	10
16. A Hódmezővásárhelyi Porcelán SE visszalépett!			

1983/84.

Területi bajnokság

Körös-csoport

1. Szegedi DÉLÉP SC	30 19 5 6	49:23	43
2. BKV Előre (Bp.)	30 17 8 5	55:23	42
3. Gyulai SE	30 16 9 5	61:45	41
4. Békési SE	30 15 9 6	42:30	39
5. Orosházi MTK	30 12 11 7	35:25	35
6. Lajosmizse	30 11 12 7	39:36	34
7. Szarvasi FSSC	30 13 8 9	53:30	34
8. Szegedi Dózsa	30 10 12 8	48:38	32
9. Kecskeméti TE	30 10 9 11	50:59	29
10. Honvéd Kun B. SE	30 9 10 11	39:37	28
11. Szegedi VSE	30 7 10 13	32:46	24
12. Nagyszenási TSZ. SK	30 8 7 15	29:56	23
13. Martfű Tisza cipő	30 5 12 13	32:46	22
14. Szentés	30 7 7 16	25:43	21
15. Kiskunhalas	30 5 7 18	30:60	17
16. Orosházi Határőr Dózsa	30 5 6 19	31:63	16

1984/85. évi bajnokság

Területi Bajnokság Körös Csoport

1. Szegedi DÉLÉP DC	30 19 6 5	61:24	44
2. Kecskeméti TE	30 19 4 7	71:48	42
3. Miske	30 15 7 8	54:38	37
4. Kecskeméti SC	30 14 8 8	51:30	36
5. Szarvasi Vasas SC	30 10 13 7	29:20	33
6. Szegedi Dózsa	30 12 9 9	51:39	33
7. Békés	30 10 11 9	50:41	31
8. Honvéd Kun B. SE	30 12 6 12	43:50	30
9. Lajosmizse	30 10 9 11	38:35	29
10. Gyula	30 9 11 10	45:50	29
11. Makó	30 8 11 11	44:51	27
12. Orosházi MTK	30 9 9 12	44:51	27
13. Szegedi VSE	30 9 8 13	36:55	26
14. Nagyszenás	30 9 6 15	33:53	24
15. Martfű (Tisza-Cipő)	30 7 9 14	35:56	23
16. Bcsabai Agyagipar	30 3 3 24	20:70	9

1985/86. évi bajnokság

Területi Bajnokság

Körös Csoport

1. Szarvasi Vasas SC	30 23 5 2	68:18	51
----------------------	-----------	-------	----

2. Kecskeméti SC	30 18 8 4	56:25	44
3. Orosházi MTK	30 15 9 6	45:18	39
4. Gyulai TE	30 15 5 10	46:39	35
5. Békési SE	30 11 10 9	53:46	32
6. Kecskeméti TE	30 10 9 11	48:45	29
7. Miske TSZ. SE	30 9 11 10	38:37	29
8. Szentési Vízmű SK	30 11 6 13	32:54	28
9. Lajosmizse	30 10 7 13	47:57	27
10. Makói SVSE	30 10 7 13	40:53	27
11. Szegedi VSE	30 10 6 14	36:51	26
12. Honvéd Kun B. SE	30 8 9 13	49:51	25
13. Soltvadkert	30 10 5 15	53:58	25
14. Szegedi Dózsa	30 8 8 14	35:47	24
15. Tápé	30 7 6 17	26:46	20
16. Orosházi Határőr D.	30 8 3 19	35:62	19

1986/87. évi bajnokság

NB.II.

1. Kaposvár	38 21 10 7	52:35	52
2. Vác	38 21 9 8	56:32	51
3. Bp. Volán SC	38 20 6 12	67:50	46
4. Csepel SC	38 18 10 10	52:36	46
5. Komlói Bányász	38 18 5 15	64:56	41
6. Szeged	38 15 10 13	59:46	40
7. Szolnok	38 14 11 13	44:38	39
8. Hódmezővásárhely	30 15 8 15	58:43	38
9. Veszprém	38 14 10 14	41:44	38
10. Salgótarján	38 10 16 12	36:41	36
11. Bp. Ganz MÁVAG	38 13 10 15	43:51	36
12. Szekszárd	38 12 10 16	51:59	34
13. Diósgyőr	38 9 16 13	38:51	34
14. Nagykanizsa	38 9 16 13	42:58	34
15. Nyíregyháza	38 9 12 17	57:53	33
16. Ózd	38 12 9 17	46:49	33
17. Keszthely	38 10 13 15	32:40	33
18. Baja	38 13 7 18	38:48	33
19. Budafok	38 11 8 19	42:60	30
20. Szarvas Vasas SC	38 8 7 23	40:68	23

1987/88.

NB.III. Körös csoport

1. Szarvasi Vasas SC	30 25 4 1	68:21	54
2. Bajai TK	30 19 8 3	71:26	46
3. Miske	30 19 5 6	65:26	43
4. Mezőtúri HSLZ. SE	30 15 6 9	42:41	36
5. Gyulai SE	30 14 7 9	52:40	35
6. Szegedi Dózsa	30 12 10 8	52:40	34
7. Orosházi MTK	30 13 7 10	57:49	33
8. Csongrádi Petőfi	30 12 7 11	43:38	31
9. Kiskunfélegyháza IIMSE	30 11 6 13	39:46	28
10. Kecskeméti TE	30 12 3 15	45:47	27
11. Szentési VSE	30 7 9 14	24:38	23
12. Mezőkovácsházi TE	30 5 12 13	35:46	22
13. Soltvadkert	30 5 11 14	34:53	21
14. Békés	30 7 6 17	23:52	20
15. Kalocsa	30 7 4 19	24:49	18
16. Martfű MSE	30 1 7 22	18:80	9

1988/89.

NB.II. Keleti csoport

1. Debreceni MVSC	30 20 4 2	54:18	70
2. Szeged SC	30 17 5 1 7	40:21	62
3. Szarvasi Vasas SC	30 14 5 4 7	39:25	56
4. Hódmezővásárhely	30 15 3 3 9	44:36	54
5. Debreceni Kinizsi	30 11 7 4 8	39:30	51
6. Eger SE	30 11 4 6 9	40:44	47
7. Szolnoki MÁV-MTE	30 10 4 6 10	45:45	44
8. Diósgyőri VTK	30 10 5 4 11	30:35	44
9. Kazincbarcika	30 9 7 3 11	33:43	44
10. Kecskeméti SC	30 12 14 13	37:30	42
11. Nyíregyházi VSC	30 12 14 13	38:34	42
12. Debreceni USE	30 10 4 4 12	31:36	42
13. Bajai SE	30 9 3 5 13	32:47	38
14. Ózdi Kohász SC	30 7 3 6 14	26:31	33
15. Hatvan	30 5 4 4 17	21:45	27
16. Jászberényi Lehel	30 4 4 4 18	26:55	24

1989/90.

NB.II. Keleti csoport

1. Szeged SC	30 18 7 5	52:24	61
2. Kazincbarcika	30 15 7 8	41:30	52
3. Budapesti VSC	30 13 9 8	38:30	48
4. Eger SE	30 14 5 11	45:41	47
5. Diósgyőri VTK	30 12 10 8	43:35	46
6. Nyíregyházi VSC	30 12 7 11	30:27	43
7. Szarvasi Vasas SC	30 11 10 9	36:34	43
8. Debreceni MTE	30 9 12 9	40:36	39
9. Salgótarján	30 10 9 11	43:42	39
10. Kecskeméti SC	30 10 9 11	36:39	39
11. Szolnoki MÁV-MTE	30 10 9 11	39:46	39
12. Hód. METRIPOND	30 10 8 12	42:37	38
13. Baja	20 10 8 12	33:38	38
14. Debreceni Kinizsi	30 9 10 11	34:35	37
15. Mezőtúri HSLZ. SE	30 5 10 15	20:42	25
16. Szegedi Dózsa	30 3 8 19	23:59	17

1990/91.

NB.II. Keleti csoport

1. Budapesti VSC	30 18 9 3	54:24	45
2. Diósgyőri VTK	30 17 10 3	56:27	44
3. Csepel SC	30 18 5 7	43:29	41
4. Nyíregyházi VSC	30 14 9 7	42:21	37
5. Kazincbarcika	30 16 3 11	59:42	35
6. Kaba	30 12 9 9	41:26	33
7. Baja	30 12 9 9	29:24	33
8. Eger SE	30 11 7 12	38:36	29
9. Salgótarján	30 8 10 12	39:38	26
10. Kecskeméti SC	30 6 13 11	32:43	25
11. Debreceni MTE	30 7 11 12	24:37	25
12. Szarvasi Vasas SC	30 8 8 14	34:48	24
13. Hatvan	30 9 5 16	33:40	23
14. Szolnoki MÁV-MTE	30 8 7 15	29:49	23
15. Kecskeméti TE	30 8 6 16	27:57	22
16. Hódmezővásárhely	30 5 5 20	22:52	15

1991/92.

NB.II. Keleti csoport

1. Békéscsaba	30 20 5 5	62:22 45
2. Nyíregyháza	30 18 6 6	46:25 42
3. Kaba	30 18 4 8	57:33 40
4. Szegedi SC	30 14 9 7	46:22 37
5. Debreceni VSC	30 12 12 6	51:22 36
6. Hatvan	30 11 12 7	33:21 34
7. Szarvas Vasas SC	30 12 9 9	36:36 33
8. Bag	30 12 6 12	41:40 30
9. Eger	30 9 10 11	34:45 28
10. Budafok	30 10 7 13	37:47 27
11. Kazincbarcika	30 11 4 15	31:41 26
12. Salgótarján	30 9 6 15	29:42 24
13. Hajdúnánás	30 7 10 13	25:41 24
14. Miske	30 6 10 14	27:48 22
15. Kecskeméti SC	30 5 7 18	24:57 17
16. Szolnok	30 5 5 20	18:56 15

1992/93.

NB.II. Keleti csoport

1. Debreceni VSC	30 16 9 5	45:20 41
2. Hatvan	30 12 11 7	31:29 35
3. Tiszavasvári	30 12 9 9	45:34 33
4. Kiskőrös	30 14 5 11	43:34 33
5. Kabbai Egyetértés	30 12 9 9	37:30 33
6. Kazincbarcika	30 12 8 10	40:28 32
7. Bajai FC	30 14 4 12	39:41 32
8. Bp.III. ker. TVE	30 11 9 10	44:37 31
9. Gödöllő	30 12 7 11	37:33 31
10. Szarvasi Vasas SC	30 10 10 10	35:39 30
11. Hajdúnánás	30 9 11 10	26:27 29
12. Budafoki MTE	30 10 9 11	28:35 29
13. Szeged SC	30 10 8 12	39:46 28
14. Eger SE	30 10 6 14	43:41 26
15. Salgótarján	30 7 6 17	35:58 20
16. Bagi FC	30 4 9 17	23:58 17

1993/94.

NB.II. Keleti csoport

1. Kiskőrös (Stadler)	30 15 10 5	45:32 40
2. Hatvan	30 16 6 8	40:33 38
3. Bp. III. Ker. TTVE	30 13 8 9	40:31 34
4. Diósgyőri VTK	30 13 8 9	44:39 34
5. Tiszakécske	30 13 8 9	41:37 34
6. Szarvasi Vasas SC	30 12 10 8	37:39 34
7. Tiszavasvári	30 11 11 8	46:37 33
8. Nyíregyháza	30 12 8 10	33:24 32
9. Hajdúnánás	30 11 9 10	40:36 31
10. Kaba	30 11 9 10	35:36 31
11. Gödöllő	30 9 8 13	37:42 26
12. Bajmáztújváros	30 8 9 13	35:45 25
13. Kazincbarcika	30 7 10 13	35:43 24
14. Szeged SC	30 6 10 14	26:42 22
15. Eger	30 7 7 16	36:45 21
16. REAC	30 7 7 16	33:51 19+

+A REAC eredményéből két büntetőpontot levontak!

1994/95.

NB.II. Keleti csoport (Őszi végeredmény)

1. MTK	15 12 2 1	29:4 38
2. Salgótarján	15 10 2 3	34:16 32
3. Labai Cukor	15 8 4 3	22:14 28
4. Kazincbarcika	15 8 2 5	28:24 26
5. Nyíregyháza	15 6 4 5	17:20 22
6. Tiszakécske	15 5 6 4	22:14 21
7. Balmazújváros	15 6 3 6	28:26 21
8. III. Ker. TVE (Bp.)	15 5 5 5	19:17 20
9. Diósgyőri VTK	15 4 8 3	18:16 20
10. Szarvasi Vasas SC	15 5 4 6	17:19 19
11. Gödöllő	15 4 6 5	17:20 18
12. Hajdúnánás	15 5 3 7	9:14 18
13. Hódmezővásárhely	15 4 4 7	19:24 16
14. Hatvan	15 3 5 7	17:24 14
15. Tiszavasvári	15 1 5 9	16:36 8
16. Miskolci VSC	15 2 1 12	12:36 7

Ebajnoki évadtól új pontozási rendszer van! Győzelem 3 pont, döntetlen 1 pont. A tavaszi fordulóban a bajnokság állásában rendkívül nagy változások lehetségesek.

Szerkesztette: Molnár László

Szarvason történt 1994-ben

Január

- 14-én Palotás János és Magyar Bálint látogatott Szarvasra.
- Folytán János a Szlovák Iskola ny. igazgatója, Nívódíjat vehetett át a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Alapítványtól.
- 28-án közmegehallgatást tartott Szarvas Város Önkormányzata. Témája: a város 1994. évi költségvetése.
- Pártközi megállapodás jött létre az országgyűlési választásokat megelőző kampányidőszakról. Horn Gyula fórum keretében mutatta be a Szocialista Párt országgyűlési képviselőjelöltjét, Szöllösi Istvánnét.
- "Sporttal a békéért" című konferencián vettek részt szarvasi fiatalok Olaszországban.

Február

- 3-án feloszlott a Bezinai Agrárkör.
- 25-én Szarvason járt Pulay Gyula, a Munkaügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára.
- Megalakult a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Városi Szervezete.
- 28-án kampányindító nagygyűlést tartott a FIDESZ, Orbán Viktor elnök vezetésével.
- Éves közgyűlését tartotta a Polgárőrség.
- D. Kiss Sándor a békésszentandrási Hunyadi János Általános Iskola tanára Németh László-díjat kapott.
- Megnyílt a Tiszta Forrás Könyves Ház.
- Tisztújító közgyűlést tartott Szarvas Város Baráti Köre.

Március

- 10-én a Szarvas és Vidéke ÁFÉSZ megnyitotta Diszkont Áruházát.
- 14-én Fodor Gábor tartott fórumot a Művelődési Házban.
- 15-én a szabadságharc emlékére városunk több pontján rendeztek ünnepséget.
- 16-án került megrendezésre a hagyományos bor- és kolbászverseny a Tessedik Sámuel Kertbarát Kör rendezésében.
- 22-24-e között a Víz Napja alkalmából az ÖKI poszterkiállítás rendezett a küzelmúlt kutatási eredményeiről.
- "A hazai szlovákság lehetőségei a nemzetiségi törvény tükrében" címmel rendezett fórumot a Szarvasi Szlovákok Kulturális Köre, melynek vendége Jakab Róbertné, a Magyarországi Szlovákok Szövetségének elnöke volt.
- A Tessedik Sámuel Múzeumban Milos Alexander Bazovsky szlovák festőművésznek nyílt kiállítása.
- Az ÖKI Korona Éttermében dr. Gallov Rezső államtitkár átadta az év legjobb Békés megyei sportolónak járó díjat.
- Megalakultak az iskolaszékek.
- Dr. Demeter László átvette a Köztársasági Arany Érdemkeresztet.
- 30 éves fennállását ünnepelte a Chován Kálmán Zeneiskola.

Április

- 1-jén ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját a Vajda Péter Művelődési Központ.
- 22-én a Vajda Péter Művelődési Központban közös műsorral lépett fel a szlovákiai Gyetva néptáncgyűttese és a Tessedik Táncgyűttese.
- Székács Sámuel nyugalmazott evangélikus lelkész Szarvas Városért kitüntetést kapott.
- Losonczy Anikó festőművésznek nyílt tárlata a Brunszvik Teréz Óvóképző Főiskolán.
- Megalakult az Önkéntes Vízügyi Szolgálat.

Május

- 6-án Cs. Pataj Mihály és Cs. Pataj Miklós festőművészek tárlata nyílt meg a Tessedik Sámuel Múzeumban.
- 15-én Gyulai Endre Szeged-csanádi megyéspüspök hirdetett ígét a katolikus templomban.
- 21-én tartották a DATE végzős hallgatói hagyományos sárgulási ünnepüket.
- 29-én országgyűlési képviselőválasztás volt, melyet körzetünkben Szöllösi Istvánné, a Magyar Szocialista Párt jelöltje nyert meg.
- Felavatták a kerékpáros hidat.
- Macskássy Izolda grafikusművész tárlata nyílt a Tiszta Forrás Könyves Házban.
- Természetvédő Diákok Megyei Találkozója volt a Petőfi Sándor Általános Iskolában.
- Elhunyt dr. Szarvas István, a város közismert fogorvosa.
- Az önkormányzat és a rendőrkapitányság telefaxot ajándékozott a tűzoltóságának.
- Felavatták a Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság székházát az Anna-ligeti kastélyban.

Június

- 2-5-ig az ŐKI-ben került megrendezésre az Országos Öntözési Konferencia.
- 3-án a Tiszta Forrás Könyves Házban Sarusi Mihály mutatta be kötetét.
- 21-én megalakult "A zene mindenkié" mozgalom védnöksége.
- 24-én a Ki nyer ma? rádiós játékot Szarvasról közvetítették.
- Városunkba látogatott Eva Mitrova, a Szlovák Köztársaság nagykövete.
- Árvai Pál, a Vajda Péter Gimnázium igazgatója 40 évi pedagógus szolgálat után nyugdíjba ment.
- Molnár Zoltán, a gimnázium nyugalmazott biológianőre átvette a "Környezetünkért" emléklapoktetet.

Július

- 7-én "Gabonafélék és hüvelyesek a korszerű táplálkozásban" címmel tartottak konferenciát az ŐKI-ben.
- 8-án felavatták a Vasút utcai sürgősségi ellátót.
- Az ŐKI kiadásában megjelent a Szarvasi Mozaik című kiadvány.
- Tóth Tibor, a helyi Kajak-kenu Klub versenyzője ifjúsági világbajnok lett.

Augusztus

- 18-ától sugározta első adását a Cervinus Rádió.
- 20-án városszerte ünnepi rendezvények voltak.
- 30-án Szarvason fejezte be munkáját a Körös Környezetvédelmi Karaván.
- Kinevezték a DATE Szarvasi Karának igazgatóját, Dr. Ligetvári Ferencet.

Szeptember

- A Szakmunkásképző Intézet felvette Székely Mihály nevét.
- Átadták a Vas- és Fémipari Szövetkezet új, belső szennyvíztisztító részlegét.
- Közös évnnyitót tartott a város két felsőfokú oktatási intézménye.
- Az őszi BNV-n a Vas- és Fémipari Szövetkezet, a Plasztolus és a Plastoball képviselte városunkat.
- T. Kiss Eszter tűzzománc kiállítását az Arborétumban nyílt meg.

Október

- 1-3-ig került megrendezésre az "Első jótékony napok, Szarvas" című zenei program.
- 7-én ünnepelte a Petőfi Sándor Általános Iskola új épülete átadásának 10. évfordulóját.
- 12-én "Körösök vidékén éltek" címmel régészeti kiállítás nyílt a Tessedik Sámuel Múzeumban.
- 23-án az 56-os forradalom tiszteletére emléktáblát helyeztek el a Lengyel-palota falán.
- Gázsó Györgyre, a zeneiskola-alapító hegedűtanárára emlékeztek tanítványai.
- Megkoszorúzták Kálló Ferenc - római katolikus tábori lelkész és ezredes - Kossuth utcai emléktábláját, halálának 50. évfordulója alkalmából.

November

- Ünnepélyes termelési tanácskozást tartott a Szarvas és Vidéke ÁFÉSZ.
- Elnyertük a Nemzeti Sportváros kitüntetést, melyet dr. Gallov Rezső államtitkár adott át.
- Tisztújító közgyűlést tartott a Szarvasi Önvédelmi Egyesület.
- Sándor Tamás 10 éves tanuló lett az ország legjobb ifjú klarinétosa.

December

- 6-án a Városi Sportsarnokban Sportmikulás délután rendezett az önkormányzat.
- 11-én önkormányzati választások voltak.
- 17-én Voska Jánosné, a Szlovák Általános Iskola és Diákotthon vezető óvónője kimagasló életművéért elismeréseként "A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Alapítvány" díjjal vehette át.
- 21-én megalakult az új képviselőtestület.
- 22-én a Lazareus NEC Alapítvány megkapta az Atomium-díjat a brüsszeli Pénzügyi Ipari és Kereskedelmi Kamarától.
- 23-án a Lengyel-palotában Bajcsy-Zsilinszky Endre-emlékünnepséget rendeztek.
- 8-án Földesi Zoltán országgyűlési képviselő vendége volt dr. Szili Katalin, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium államtitkára.
- Emléktábla került Székely Mihály emlékére a Székely Mihály térre. A domborművet Buzás Mihály szobrászművész készítette.
- Átadták a Thermal beruházás első ütemében elkészült rendszert.
- A Szarvasi Krónika Alapítvány megrendezte a "Ki tud többet Szarvas helytörténetéről" című vetélkedőt.
- Tudományos Diákköri Konferenciát rendeztek a DATE-n.

Szerkesztette: Petneházi Andrea

A Szarvasi Krónika Alapítvány alapító tagjai

Vállalatok, intézmények

Alfarip GMK, Szarvas
ÁFÉSZ, Szarvas
Brunszvik Teréz Óvóképző Főiskola, Szarvas
Bútoripari Rt., Szarvas
DATE Mg. Víz- és Környezetgazdálkodási Kara, Szarvas,
INTEGRAL GMK, Szarvas
Kertészeti Egyetem Arborétuma, Szarvas
MIKO KFT, Szarvas
Öregdiákok Baráti Köre, Szarvas
PLASTOLUS Műanyagfeldolgozó és Játékkészítő KTSZ, Szarvas
Szarvas Város Barátainak Köre
Szarvas Város Képviselőtestülete
Szarvasi Krónika Szerkesztőbizottsága
Vas- Fémipari Szövetkezet, Szarvas
Városszépítő Bizottság, Szarvas

Magánszemélyek

Dr. Búzás László főiskolai tanár, Szarvas
Csonka Istvánné nyugdíjas, Felsőgöd
Dr. Dankó László érsek, Kalocsa
Fazekas Géza egyetemi hallgató, Szarvas
Howski Anna ny. óvónő, Hobart (Tasmania)
Dr. Janovszki János agrármérnök, Szarvas
Kiszely Mihály üzemmérnök, Szarvas
Dr. Kutas Ferenc középiskolai tanár, Szarvas
László István középiskolai tanár, Szarvas
Dr. Marjai Gyula agrármérnök, Szarvas
Dr. Molitorisz Pál ügyész, Szarvas
Oszlári Evelyn Marion, Dipl. Volkswirkin, Univ. Regensburg,
Magister Europastudien (RWTH Aachen, Németország)
Oszlári Lajos, Dipl. Ing., Dipl. Wirtsch. Ing. (RTWII Aachen)
Geschäftsführer Vertrieb, Lautrach (Németország)
Dr. Sipos András okl. erdőmérnök, okl. agrármérnök, Szarvas
Stafira Sándor agrármérnök, Szarvas

A Szarvasi Krónika 9. számának költségeihez képviselői alapjukból hozzájárultak:

Babák Mihály
Giricz Katalin
Dr. Molnár Mihály

E számunk munkatársai

Dr. Búzás László
Cziglédzky Sámuel
Czipri Éva

Csabai Pál
Csernus István
Domán Edit
Hanzó Ildikó
Dr. Juhász Irén
Kántor Zsolt
Keszti, Itámár-József
Dr. Kutas Ferenc
Kutas Gabriella
Lelkes György
Molnár László
Nyári Mihály
Dr. Perényi Béla
Petneházi Andrea
Szíjjártó Péter
Szőnyi Sándor
Tandori Dezső
Dr. Timár Jánosné
Tirják László
Dr. Valent Júlia

ny. főigazgató-helyettes, tanszékvezető főiskolai tanár
ált. iskolai tanár

ny. postatiszt
ny. építésvezető
botanikai felügyelő
tanítónő
régész, múzeumigazgató
főszerkesztő
költő, műfordító
középiskolai tanár
egyetemi hallgató
középiskolai tanár
ny. hivatalvezető
tisztviselő
ny. megyei ügyész
újságíró
főkertész
ny. középiskolai tanár
író, költő
középiskolai tanár, könyvtáros
igazgató
ny. intézeti tanár

Fotó:

Benkő László
Szabó József
Archív fotók

Technikai munkatárs:
Lovász György, Varga Jánosné

A reprodukciók Cs. Pataj Mihály alkotásai

A Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma

Dr. Demeter László
Dr. Kutas Ferenc
Dr. Gyalog Sándor
Dr. Palov József
Sztréhovszki Zsuzsa

polgármester, a Kuratórium elnöke
tanár, a Kuratórium ügyvezetője
jegyző
ny. múzeumigazgató
ny. gimnáziumi tanár, könyvtáros

A címlapon

Tessedik Sámuel A Paraszt ember Magyarországon (1784-1786) c. művének mellékletét képező falrendezési tervezetéhez készült címer látható. Tessedik reformgondolatainak szimbolikus foglalata. Tartalmazza az akkori szarvasi parasztnép mezei foglalatosságait és az akkori szerszámokat. A felső latin idézet fordítása: "Imádkozzál, de dolgozzál is, s az Isten megsegít." Az alsó felirat magyarul: "Az embert gyermekkorától kezdve kell hozzászoktatni a tanuláshoz: ilyenformán folyamatosan gyarapítja ismereteit, s nemesebbé és szelídebbé válik erkölce." A borítók belső oldalain lévő reprodukciók Cs. Pataj Mihály festményei.

Tartalom

Bevezető	3
----------------	---

Jelenidőben

Dr. Kutas Ferenc: Önkormányzati választások Szarvason 1994	7
Kántor Zsolt: Az éjjeli lény	9
Dr. Timár Jánosné: A Vajda Péter Gimnázium diáklapja: Zsengék	10
Hanzó Ildikó: Fürtös akác	13
Szjártó Péter: Az ezüsthárs	14
Czipri Éva: Tűz-kert	16
Kutas Ferenc: Tiltott határátlépés	17
Itámár Jáoz-Keszt: Tiltott határátlépés	20
Tirják László: A Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság megalakulása	21
Itámár Jáoz-Keszt: Éjjeli kísértés	26
Kutas Gabriella: Nagyon boldog voltam Szarvason	27
Dr. Búzás László: Vallomások Cs. Pataj Mihály művészetéről	34

Szemelvények Szarvas labdarúgásának történetéből

Molnár László - Czigliédszky Sámuel: Előszó	38
A kezdetekről	38
A bajnoki rendszer kialakulása	41
Újrakezdés a II. világháború után	45
Szarvasi labdarúgócsapatok	46
A régi idők tanúi	48
A leventemozgalom és Szarvas labdarúgása	49
A Diák - Gazdász labdarúgó-mérkőzések	50
A Törekvés csapata	52
Árnyékban (<i>Lelkes György</i>)	53
A Szarvasi Előre Sport Egyesület	54
A "Bertók Pál Kupa" újoncbajnokságról	55
Gyermeklabdarúgás Szarvason	56
Szarvasi játékosok az NB.I-ben	58
A Szarvasi Labdarúgó Öregfiúk Klubjáról	59
A Kerekes István Emléktorna	60
Felejthetetlen szurkolók	61
Sportvezetők	63
A labdarúgó sporttudósítók doyenje	64

Portrék a szarvasi labdarúgás történetéből	
Bertók Pál (<i>Dr. Perényi Béla</i>)	64
A három Kerekes (<i>Csabai Pál</i>)	64
A "kis" Sznygyik (<i>Csernus István</i>)	67
A Janurik-testvérek (<i>Nyári Mihály</i>)	67
Zárszó	70
Czigliédszky Sámuel: Képek Szarvas labdarúgó sportjából	71

Múltunkat idézve

Dr. Juhász Irén: Kurgánok (kunhalmok) Szarvas térségében	82
Szőnyi Sándor: Szarvas cserép- és téglagyártásának a története	86
Dr. Búzás László: A második világháború vége és az újrakezdés első lépései Szarvason	92
Dr. Valent Júlia: Michal Mudroň	98

Arcképcsarnok

Szarvas Város Képviselőtestülete (1994-98)	102
--	-----

Szemle

Az 1994. évi önkormányzati választások szarvasi eredményei	106
A nagy kerek kék ég a nyelvtani törvény farmerzsebében (<i>Tandori Dezső</i>)	108
Domán Edit: Molnár Zoltán Szarvas vadon termő növényei	109
Tallózás szarvasi csapatösszeállításokban (<i>Szerkesztette: Molnár László</i>)	111
Tabellagyűjtemény (<i>Szerkesztette: Molnár László</i>)	116
Szarvason történt 1994-ben (<i>Szerkesztette: Petneházi Andrea</i>)	129

Ára: 200,-Ft

Radnóti Miklós

Nem bírta hát...

Dési Huber István emlékére

(Részlet)

*“Ember vigyázz, figyeld meg jól világod:
ez volt a múlt, emez a vad jelen, -
hordozd szívedben. Eld e rossz világot
és mindig tudd, hogy mit kell tenned érte,
hogy más legyen.”*

